

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะ เสนอข้อมูล ตามลำดับดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร เป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาวส่วยเขมร ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึกภาพถ่าย และจากแบบสอบถาม ซึ่งได้เก็บรวบรวมในหมู่บ้านแจงแมง และหมู่บ้านชำ การวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของชาวส่วยเขมร

ตอนที่ 3 ความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ตอนที่ 4 สภาพปัญหาทางด้านคุณภาพชีวิต และความต้องการความช่วยเหลือ

จากหน่วยงานของรัฐ

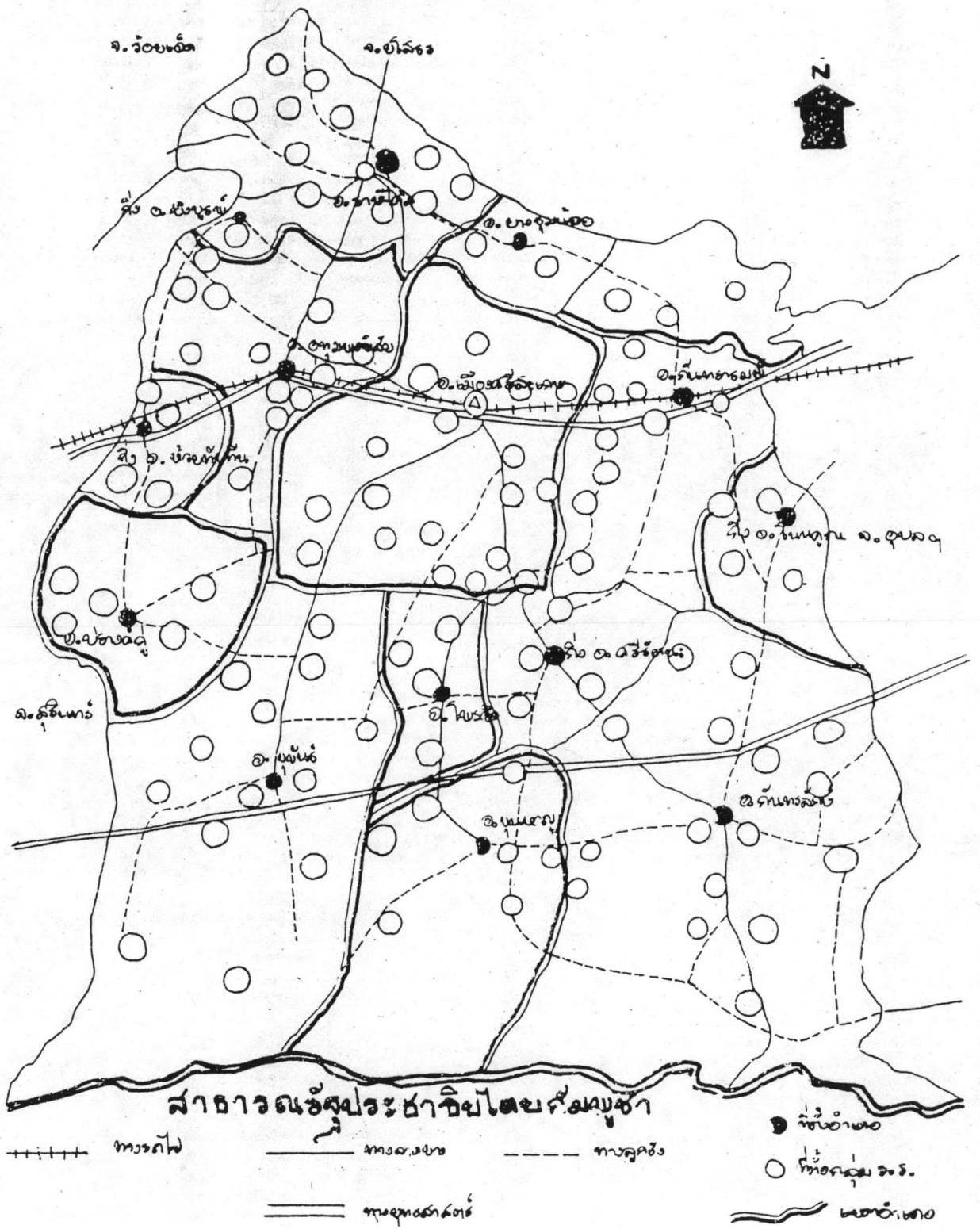
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวกับชาวส่วยเขมรในหมู่บ้านชำ และบ้านแจงแมงนั้น พบว่า ข้อมูลที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาโดยเฉพาะชาวส่วยเขมรในหมู่บ้าน 2 แห่งนี้ไม่มี จะมีข้อมูลอยู่บ้างก็แต่ชาวส่วยเขมรจังหวัดศรีสะเกษ และชาวส่วยเขมรบริเวณอำเภอ ดังนั้น สำหรับข้อมูลเชิงเอกสารในส่วนนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาวส่วยเขมรในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น เท่าที่รวบรวมได้จากเอกสารที่มีปรากฏอยู่ โดยจะเสนอข้อมูลโดยย่อเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของจังหวัดศรีสะเกษ และอำเภอกันทรลักษ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยครั้งนี้ก่อน ดังต่อไปนี้

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดที่มีประวัติเก่าแก่มานานจังหวัดหนึ่งของไทย จากเอกสารประกอบการบรรยายสรุป สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ (2529: 1-3) ได้กล่าวว่า จังหวัดศรีสะเกษเดิมเรียกว่า "เมืองขุขันธ์" นักโบราณคดีมีความเห็นว่า เมืองขุขันธ์นี้ น่าจะเป็นเมืองมาแต่สมัยขอม เพราะมีโบราณสถานขอมอยู่หลายแห่ง กล่าวกันว่า เมืองขุขันธ์เดิมชื่อ "ศรีนครลำดวน" ทั้งอยู่ที่ตำบลดวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ภายหลังเมืองศรีนครลำดวนขาดแคลนน้ำ จึงได้ย้ายไปตั้งที่ตำบลห้วยเหนือ อำเภอขุขันธ์ปัจจุบัน และให้เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า ขุขันธ์ มีความหมายว่า "เมืองป่าดง" ตามหลักฐานในทางพงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสาน เมืองขุขันธ์ตั้งขึ้นประมาณ พ.ศ. 2302 ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ โดยมีพระเจ้าไกรภักดีศรีนครลำดวนเป็นเจ้าเมือง ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2321 สมัยกรุงธนบุรี พระเจ้าตากสินได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าเมืองขุขันธ์เป็นพระยาขุขันธ์ และจนกระทั่งประมาณปี พ.ศ. 2325 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระยาภักดีอุทธสงคราม (ท้าวอู่่น) ปลัดเมืองขุขันธ์ได้ขอตั้งบ้านโนนสามขาสระกำแพงใหญ่ ขึ้นเป็นเมืองศรีสะเกษ จากนั้นก็ได้มีการเปลี่ยนแปลง แต่งตั้งเจ้าเมืองหลายคนเรื่อยมาจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2447 จึงได้ย้ายที่ทำการเมืองขุขันธ์มาตั้งที่ทำการเมืองศรีสะเกษ แต่ยังคงใช้ชื่อว่าขุขันธ์ ต่อมาได้ยุบเมืองขุขันธ์เดิมเป็นอำเภอเรียกว่า อำเภอห้วยเหนือ (อำเภอขุขันธ์ในปัจจุบัน) ในปี พ.ศ. 2481 จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาในราชกิจจานุเบกษาให้เปลี่ยนชื่อจังหวัดขุขันธ์ เป็นจังหวัดศรีสะเกษ

สำหรับที่ตั้งของจังหวัดศรีสะเกษนั้น สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ (2529: 3) กล่าวว่า ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 5,524,985 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบ สูง ดินปนทราย ทางด้านทิศใต้ของจังหวัดมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าอยู่ในเขตอำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ อำเภอขุขันธ์ โดยมีเทือกเขาพนมดงรักเป็นเส้นกั้นเขตแดน ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ประชาธิปไตย กั้นเขตแดนติดต่อกันยาวประมาณ 85 กิโลเมตร มีช่องทางติดต่อ เข้า-ออก 26 ช่องทาง ภูมิอากาศโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์แห้งแล้ง ฤดูร้อนอากาศร้อนจัด ฤดูหนาวจะหนาวเย็นมีลมแรง เพราะได้รับอิทธิพลของลมหนาวที่พัดมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน และจากข้อมูลของประวัติมหาดไทย ส่วนภูมิภาคจังหวัดศรีสะเกษ (2529: 3) ได้เสนอข้อมูลว่า จังหวัดศรีสะเกษประกอบด้วย 11 อำเภอ 4 กิ่ง 162 ตำบล

แบบที่ ๑๑๓ ทั่วประเทศ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี โครงการผลการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ, 2525.

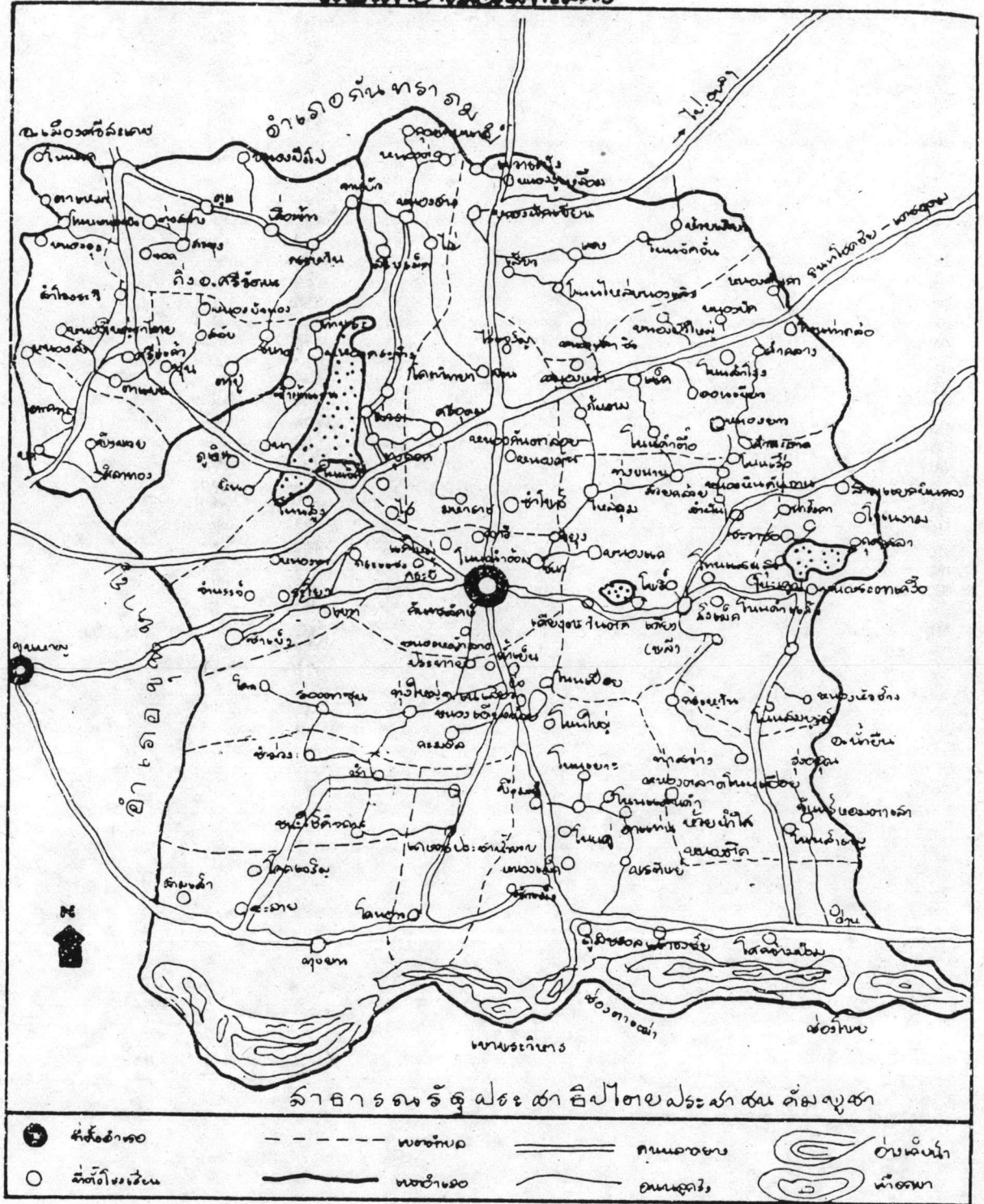
และ 1690 หมู่บ้านมีประชากรจำนวน 1,222,743 คน

จากการที่จังหวัดศรีสะเกษมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย มีเทือกเขาพนมดงรักเป็นเส้นกันเขตแดน ระหว่างประเทศยาวประมาณ 85 กิโลเมตร มีช่องทางติดต่อเข้าออก 26 แห่ง ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุขันธ์ และ อำเภอขุนหาญ จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความปลอดภัยของประเทศส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับนโยบาย ต่างประเทศของไทยที่มีต่อประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยเฉพาะในเขต 3 อำเภอชายแดน ซึ่งมีปัญหายุ่งยาก มีกำลังของฝ่ายผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์เคลื่อนไหวอยู่ เพราะได้รับการสนับสนุนจากภายนอกประเทศจึงมีผลกระทบต่อความปลอดภัยทางด้านชายแดนของจังหวัด (ประวัติศาสตร์ไทย ส่วนภูมิภาคจังหวัดศรีสะเกษ 2529: 12)

ในด้านการประกอบอาชีพของประชากรณ์นั้น สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ (2529: 13-14) กล่าวว่า ประชากรประมาณร้อยละ 94 ของประชากรทั้งหมดประกอบอาชีพในทางเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่กระจัดกระจายอยู่ในชนบททั่วไปมากกว่าอยู่ในตัวเมือง รายได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำในฤดูหลังเก็บเกี่ยว ราษฎรส่วนหนึ่งจะเดินทางไปทำงานทำในจังหวัด ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นปัญหาที่รัฐบาลได้พยายามแก้ไขมาโดยตลอด และเนื่องจากประชากรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน การให้บริการบางอย่างยังไม่สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นที่นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งปัญหาในด้านสุขภาพอนามัยและโรคภัยไข้เจ็บก็ประสบปัญหาขาดแคลนแพทย์ และพยาบาล ขาดแคลนพนักงาน อนามัย และคหกรรมกร จึงทำให้การพัฒนาประเทศเจริญรุดหน้าไปไม่เท่าที่ควร

สำหรับอำเภอกันทรลักษ์ สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ (2529: 43) ได้กล่าวว่าอำเภอกันทรลักษ์ เดิมชื่อ "เมืองอุทุมพรพิสัย" ขึ้นอยู่กับเมืองขุขันธ์ ตั้งอยู่ที่บ้านกันตวด ตำบลห้วยอุทุมพร ริมเชิงเขาน้ำตก (ปัจจุบันอยู่ในท้องที่อำเภอจอมกระสานต์ จังหวัดพระวิหาร ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย) ต่อมาได้มีการย้ายเมือง และเปลี่ยนชื่ออยู่หลายครั้ง จนกระทั่ง พ.ศ. 2480 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอกันทรลักษ์ โดยตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอเมืองศรีสะเกษ ห่างจากจังหวัดศรีสะเกษ 64 กิโลเมตร

แผนที่อำเภอรัตนวาปี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานนายกรัฐมนตรี. โครงการผลการวิจัย
และวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ, 2525.

โดยมีอาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับกิ่งอำเภอโนนคูณ อำเภอกันทรารมย์ ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอจอมกระสานต์ จังหวัดพระวิหาร ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย โดยมีเทือกเขาพนมดงรักเป็นเส้นกั้นเขตแดน ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอขุนหาญ และอำเภอขุนซัน จังหวัดศรีสะเกษ อำเภอกันทรลักษมีมีพื้นที่ 1,627.77 ตารางกิโลเมตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นป่าที่ราบสูงมีช่องทางเดินที่ใช้สัญจรไปมาระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาโดยที่สำคัญถึง 16 ช่องทาง ลักษณะดินเป็นดินเหนียวปนทราย เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ ส่วนจำนวนพลเมือง จากสถิติของสำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2529 พบว่า จำนวนประชากรของอำเภอกันทรลักษมีมีจำนวน 179,045 คน พลเมืองส่วนหนึ่งพูดภาษาอีสาน และส่วนหนึ่งพูดภาษาเขมร และภาษาส่วยซึ่งผู้วิจัยจะได้เสนอประวัติความเป็นมาของชาวส่วย ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาและการตั้งถิ่นฐานของส่วยจังหวัดศรีสะเกษ

ประวัติความเป็นมาของจังหวัดศรีสะเกษนั้น เดิม วิชาภัยพจนกิจ (2530: 153-154) ได้กล่าวถึงประวัติและการตั้งถิ่นฐานว่าตามพงศาวดารกล่าวไว้ว่าท้องที่ของเมืองเดิมเป็นที่ตั้งอยู่ของชนชาติไทยอีสานสมัยมีอำนาจ ต่อมาเมื่อขอมมีอำนาจตั้งราชธานีขึ้นที่เมืองพิมายขอมได้ยกทัพไปปราบจนต้องร่นไปอยู่ที่อื่น ราว พ.ศ. 2200 มีชนชาติหนึ่งเรียกว่า "ส่วย" ได้อพยพมาหลายสาย จากเมืองอัตตะปือ เมืองแสนปาง (ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง) มาตั้งรกราก โดยมีหัวหน้าครอบครัว ผู้อาวุโสปกครองทำนองพ่อบ้าน ครั้นเมื่อจุลศักราช 1121 ปีเถาะ เอกศก (พ.ศ. 2302) ในแผ่นดินสมเด็จพระเอกทศ (หรือสมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์) กรุงศรีอยุธยา พระยาช้างเผือกแตกโรงไปอยู่แถวป่าแขวงเมืองนครจำปาศักดิ์ โปรคา ให้สองพี่น้อง (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก กับสมเด็จพระกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท) คุมไพร่พลออกติดตามพระยาช้างเผือกมาทางแขวงพิมาย แล้วเลยไปจนถึงปากฝั่งแม่น้ำมูลข้างใต้ พวกส่วยหลายคนได้อาสนำทางสองพี่น้องไปตามจับพระยาช้างเผือกจนได้ ด้วยความดีความชอบของคนเหล่านี้ พระเจ้ากรุงศรีอยุธยา จึงแต่งตั้งให้มีฐานันดรศักดิ์ คือ

ดงลำควน	1. ตากะจะ	เป็นหลวงแก้วสุวรรณ	อยู่บ้านปราสาทสี่เหลี่ยม
ดงลำควน	2. เชียงขัน	เป็นหลวงปราบ	อยู่บ้านปราสาทสี่เหลี่ยม
	3. เชียงชะ	เป็นหลวงเพชร	อยู่บ้านสังขะ
(จังหวัดสุรินทร์)	4. เชียงปุม	เป็นหลวงสุรินทร์ภักดี	อยู่บ้านคูประทายสมัน
	5. เชียงสี	เป็นหลวงศรีนครเตา	อยู่บ้านหนองกุดหวาย

คนทั้ง 5 คนดังกล่าวนี้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ควบคุมเขมรป่าดงในเขตบ้านตำบลที่ตนอยู่นั้น ๆ ทำราชการขึ้นอยู่กับเมืองพิมาย พวกนายกองทั้งห้าคนได้เดินทางกลับบ้านของตน และปฏิบัติราชการตามรับสั่ง ภายหลังพวกนายกองเหล่านี้ได้นำช้าง ม้า แก่นสน ยางสน ปีกนก นอระมาด งาช้าง ขี้ผึ้ง ซึ่งเป็นของส่วยไปส่ง ณ กรุงศรีอยุธยา จึงโปรดเกล้าฯ ตั้งให้หลวงแก้วสุวรรณ (ตากะจะ) เป็นพระไกรภักดีศรีนครลำควนเจ้าเมือง ยกบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำควน (บ้านควนใหญ่) ขึ้นเป็นเมืองขุขันธ์ ให้หลวงเพชร (เชียงชะ) เป็นพระสังขะบุรีศรีนครอัจจะเจ้าเมือง ยกบ้านโคกอัจจะเป็นเมืองสังขะ ให้หลวงสุวรรณภักดี (เชียงปุม) เป็นพระสุรินทร์ภักดีศรีณรงค์ จางวางเจ้าเมือง ตั้งบ้านคูประทายเป็นเมือง ประทายสมันต์ (ภายหลังเปลี่ยนเรียกเมืองสุรินทร์) ให้หลวงศรีนครเตา (เชียงสี) เป็นพระศรีนครเตาเจ้าเมือง ยกบ้านกุดหวาย (บ้านเมืองเตา) เป็นเมืองรัตนบุรีขึ้นกับเมืองพิมาย ครั้นถึงปีจอ สัมฤทธิศก จุลศักราช 1140 (พ.ศ. 2321) สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดฯ ให้เลื่อนบรรดาศักดิ์เจ้าเมืองขุขันธ์ เมืองสังขะ และเมืองสุรินทร์เป็นชั้นพระยา ในราชทินนามเดิมทั้ง 3 เมือง และในศกเดียวกันนี้ พระยาไกรภักดีศรีนครลำควน (ตากะจะ) เจ้าเมืองขุขันธ์ถึงแก่กรรม จึงโปรดฯ ให้หลวงปราบ (เชียงขัน) เป็นพระยาไกรภักดีศรีนครลำควน เจ้าเมืองขุขันธ์แทนสืบไป

จิตร ภูมิศักดิ์ (2525: 94) ได้กล่าวถึง ถิ่นฐานของส่วยไว้ว่า ศูนย์กลางใหญ่ของพวกส่วย คือจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเมื่อ 50 ปีก่อน แทบจะเรียกได้ว่าเป็นเมืองของส่วยเขมรทั้งเมือง ซึ่งปัจจุบันหันมาใช้วัฒนธรรมลาวเสียมากแล้ว (ชาวอีสาน

ยังมักล้อเลียนชาวศรีสะเกษโดยเรียกว่า ส่วยศรีสะเกษ อยู่จนทุกวันนี้ เด็กศรีสะเกษ มักจะถูกล้อเลียนกันว่า "มึงลูกส่วย บ่แม่นลูกลาว") ซึ่งตรงกับเอกสารของสำนักงาน จังหวัดศรีสะเกษ (2529: 2) ที่ได้กล่าวถึงชนพื้นเมืองดั้งเดิมของจังหวัดศรีสะเกษนั้นเป็น ชาวส่วย อพยพมาจากเมืองอัตปือแสนแป ประเทศลาวโดยได้อพยพเข้ามาตั้งรกรากอยู่ ณ บริเวณป่าเขิงเขาดงรักเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งดินแดนดังกล่าวนี้เดิมพวกขอม หรือเขมร โบราณ (KHMER) มีอิทธิพลครอบคลุมอยู่ก่อน นอกจากนี้ยังมีพวกเขมร อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน เช่นกัน ขณะนี้ยังมีภาษาพูด ทั้งภาษาส่วยและภาษาเขมรออยู่ สำหรับภาษาเขมรจะมีในบาง ตำบลของอำเภอชายแดนที่ติดกันประเทศกัมพูชา (เขมร) คืออำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ และอำเภออุษันต์ แต่ภาษาท้องถิ่นในชนบทส่วนใหญ่ยังคงใช้ภาษาอีสานเป็นภาษาในชีวิตประจำวัน

2. ที่อยู่อาศัย

ลักษณะการตั้งบ้านเรือนของชาวส่วยโดยเฉพาะในหมู่บ้านที่ทำการวิจัยทั้ง 2 หมู่บ้านนี้ มีลักษณะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ตามหมู่บ้านต่าง ๆ มีแนวป่าอยู่ใกล้ ๆ บ้านเรือนส่วนมากจะยกเป็นเรือน สูง ขนาดใหญ่บ้างเล็กบ้าง หลังคามุงหญ้าคา บางหลังก็มุงด้วยสังกะสี ครอบครัวส่วนมากมักอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ มีชีวิตประจำวันที่จำเจ ดำรงชีวิตโดยการพึ่งตนเอง ส่วนมากมักจะทำอาชีพที่เหมือน ๆ กัน เช่นมักจะเป็นชาวนา โดยชาวส่วยทั้งหญิงและชาย จะออกจากบ้านตั้งแต่เช้ามีด บ้างก็ไปไถนา บ้างก็ไปขุดเพื่อถ่านจะกลับก็เมื่อถึงเวลาพลบค่ำ ดังนั้น ในตอนกลางวันสภาพของหมู่บ้านจะถูกทิ้งอยู่ในความเงียบสงัด หญิงส่วยที่มีลูกอ่อนก็จะดูแลลูก ๆ และอาจจะทอผ้า เพื่อนำมาทำเครื่องนุ่งห่มประจำครอบครัว ส่วนชายนั้นหลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลทำไร่ แล้วก็อาจจะผลิตสิ่งของใช้ในครอบครัวเช่นเครื่องจักสาน กระบุง ตะกร้า เป็นต้น (รุจิพันธ์ ดอกงา 2512: 4)

3. ลักษณะรูปร่างหน้าตา

รูปร่างหน้าตาของชาวส่วยทั้ง 2 หมู่บ้านนี้ส่วนมากจะมีลักษณะรูปร่างหน้าตา ดังที่ จิตร ภูมิศักดิ์ (2524: 433) ได้กล่าวว่ามิปะปนกันทั้งแบบเนกรีโต หรือ เมลานีเซียน ซึ่งมีรูปร่างเป็นแบบพวกเซมิง หรือเงาะ คือหมคกหยิกหยอง จมูกบานริมฝีปากหนา ผิวดำ และมีลักษณะแบบออสโตรเอเชียติก คือตระกูลแบบมอญ-เขมร ซึ่งมี

แผนที่แสดงอาณาเขตและภาษาในมณฑลอีสาน

จาก

แผนที่ภาษาในประเทศไทย 2520

โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ

สถาบันศูนย์ภาษาศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย

7. ภาษาลาวโซ่ง

12. ภาษาอุไทย

31. ภาษาเขมร

32. ภาษากูย (ส่วย)

33. ภาษาไซ

34. ภาษาบรู

* บริเวณไม่มีหมายเลขหมายถึงภาษาไทย
อีสาน

ที่มา : อรรถสิทธิ์ สิริบุตร.

"มณฑลอีสานและความสำคัญ
ในทางประวัติศาสตร์"

วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร

มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2526.

ลักษณะผิวดำ ร่างกายใหญ่ ไหล่กว้าง รูปร่างเหลี่ยม และมีผิวค่อนข้างดำ

4. ภาษา วัฒนธรรม และความเชื่อ

สำหรับภาษาพูดของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษนั้น ประวัติศาสตร์มหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดศรีสะเกษ (2529: 14) ได้กล่าวถึง ภาษาพูดของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษนั้นมีภาษาพูดหลายภาษา ได้แก่ ภาษาไทยอีสาน ซึ่งมีอยู่ทั่วไปทุกอำเภอ กิ่งอำเภอ ภาษาเขมร ภาษาส่วย ภาษาเขมร มีมากในเขตอำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุขันธ์ อำเภอขุนหาญ และมีกระจายอยู่เป็นส่วนใหญ่ในท้องที่อำเภอ และกิ่งอำเภอต่าง ๆ วัฒนธรรมนิยมประเพณีวัฒนธรรมของผู้ที่ต่างถิ่นภาษาพูดก็จะแตกต่างกันด้วย ประชาชนเหล่านี้ส่วนใหญ่ด้อยการศึกษา ขาดความกระตือรือร้นมีความขยันขันแข็งน้อย ฐานะความเป็นอยู่จึงต่ำและยากจน

สำหรับหมู่บ้านที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาครั้งนี้เป็นหมู่บ้านที่พูดภาษาเขมรเป็นภาษาในชีวิตประจำวัน ซึ่งพอจะสรุปได้ตามหลักฐานของ อูราลักษณ์ สิทธิบุตร (2526: 5-6) ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 นี้ แล้วว่า เป็นพวก "ส่วยเขมร" คือพวกที่อาศัยอยู่ติดกับเขตแดนประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย จึงมีภาษาและวัฒนธรรมตามแบบเขมรเป็นส่วนใหญ่ (ตั้งแผนที่แสดงอาณาเขตและภาษาในมณฑลอีสาน)

ในด้านวัฒนธรรมความเชื่อนั้น ชาวส่วยเขมรโดยเฉพาะหมู่บ้านที่จะทำการศึกษานั้นมีความเชื่อถือวัฒนธรรมประเพณี เช่นเดียวกับชาวส่วยทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเชื่อในเรื่องผี และมีความยึดมั่นในจารีตเก่าแก่ที่มีมา แม้ปัจจุบันนี้จะนับถือพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำหมู่บ้านของตน แต่ก็ยังมีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์อยู่อย่างมาก

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจ

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน

การเสนอสภาพแวดล้อมในที่นี้จะครอบคลุมถึง สภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพชุมชน จำนวนประชากรในหมู่บ้านแจ่มแจ้ง หมู่บ้านชำ ตำบลชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยเสนอผลการสำรวจดังนี้

1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง

หมู่บ้านแจ่มแจ่ม และหมู่บ้านชำ เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในตำบลชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ หมู่บ้านทั้งสองนี้เป็นชุมชนที่มีชาวส่วยเขมรอาศัยอยู่ทั้งหมดโดยไม่ปะปนกับชาวไทยอีสาน โดยตั้งอยู่ทางตอนใต้ของอำเภอกันทรลักษ์ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ เพราะมีแนวชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา ประชาธิปไตย ทางด้านเขาพระวิหาร สภาพภูมิประเทศของหมู่บ้านทั้งสองแห่งนี้ อยู่ในที่ดอน ซึ่งเป็นป่าตามแนวชายแดน เทือกเขาพนมดงรัก มีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาว หน้าร้อนอากาศจะร้อนและมีความแห้งแล้งไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน ชาวบ้านทั้งสองหมู่บ้านต้องอาศัยน้ำจากบ่อขุดหรือบ่อน้ำซึมเท่าที่จะสามารถขุดได้ เป็นหมู่บ้านค่อนข้างปิดตัวเองจากอำเภอ เพราะมีถนนดินแคว ๆ แยกจากถนนลาดยางเข้าไปในหมู่บ้านชำ ระยะทาง 15 ก.ม. และหมู่บ้านแจ่มแจ่ม ระยะทาง 18 ก.ม. เพราะระยะทางของสองหมู่บ้านนี้ห่างกันประมาณ 3 ก.ม. โดยมีโรงเรียนบ้านชำ ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาตั้งอยู่ระหว่างกลางของหมู่บ้านทั้งสองแห่งนี้ ในช่วงระยะหน้าฝนการเดินทางเข้า-ออกหมู่บ้านจะลำบากมาก เนื่องจากพื้นดินเป็นหลุมบ่อตลอดเส้นทาง ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับชาวส่วยเขมร และหน่วยงานทางราชการในการเดินทางเข้า-ออกหมู่บ้านทั้งสองแห่งนี้ ในด้านความมั่นคงหมู่บ้านทั้งสองแห่งได้รับการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง (อพป.) เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ล่อแหลม ซึ่งคาดว่ากองกำลังต่างชาติอาจจะใช้ช่องทางเคลื่อนกองกำลังเข้ามาได้แก่ ช่องโตนเอร์ และช่องบันโคหัก (ใกล้เขาพระวิหาร) ประวัตินาครไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดศรีสะเกษ (2529: 47)

การคมนาคม

หมู่บ้านแจ่มแจ่มและหมู่บ้านชำ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางถนนสายกันทรลักษ์-เขาพระวิหาร ซึ่งเป็นถนนลาดยางตลอดสาย ระยะทางจากอำเภอกันทรลักษ์ถึงทางแยกถนนลูกรังเข้าหมู่บ้านประมาณ 4 ก.ม. แล้วเลี้ยวขวาเข้าถนนลูกรังผ่านหมู่บ้านที่มีชาวไทยอีสานและชาวส่วยเขมรอาศัยอยู่ร่วมกัน และย่านบริเวณป่าไร่ข้าวโพด

ประมาณ 11 ก.ม. ก็จะถึงหมู่บ้านทั้ง 2 แห่งดังกล่าว

สำหรับการเดินทางเข้า-ออกระหว่างหมู่บ้านและตัวเมือง นั้นพบว่าใช้วิธีนั่งรถโดยสารมากที่สุดถึงร้อยละ 88.04 รองลงมาจะเดินทางโดยใช้รถจักรยานยนต์ และเดินเท้าเท่า ๆ กัน คือร้อยละ 4.35 และเดินทางโดยขับรถกระบะส่วนตัว น้อยที่สุด คือร้อยละ 3.26

จากการสังเกตผู้วิจัยพบว่าชาวบ้านจะใช้วิธีนั่งรถโดยสาร 2 แถว เป็นส่วนมาก รถเหล่านี้เป็นรถของชาวบ้านในหมู่บ้านที่มีฐานะค่อนข้างดีนำมาเป็นรถโดยสารรับจ้างเดินทางเข้า-ออกวันละ 1 เที่ยว โดยรับชาวบ้านออกไปยังตัวอำเภอ แต่เช้าตรู่ และรับกลับเข้าหมู่บ้านในเวลาเที่ยง ส่วนจักรยานยนต์นั้นส่วนมากจะเป็นของชาวบ้านที่มีอาชีพค้าขายในหมู่บ้าน หรือชาวบ้านที่มีอาชีพเป็นลูกจ้างอยู่ในตัวเมือง ซึ่งจำเป็นต้องใช้จักรยานยนต์เพื่อความสะดวกในการซื้อของ และการเดินทาง ส่วนการใช้รถจักรยาน 2 ล้อ นั้นยังมีอยู่บ้าง แต่ไม่มากนัก ส่วนมากมักจะเป็นเด็กในหมู่บ้านที่ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาในตัวอำเภอใช้เป็นพาหนะเดินทางไปโรงเรียนซึ่งมีระยะทางประมาณ 15 ก.ม.

จากการสัมภาษณ์กำนันตำบลชำ นายนาค นิยมพันธ์ (12 มี.ค. 2531) พบว่า รถโดยสาร 2 แถวนั้นจะมีแต่รถของกำนันตำบลชำ ซึ่งเป็นชาวส่วยเขมรเท่านั้นที่ให้บริการชาวส่วยเขมรในหมู่บ้านสองแห่งนี้ เนื่องจากรถของชาวไทยอีสานมักจะไม่ค่อยรับชาวส่วยเขมรให้ร่วมเดินทางด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูฝน ถนนภายในหมู่บ้านมักเป็นหลุมบ่อสกปรก รถโดยสารของชาวไทยอีสานจะไม่แวะเข้าไป รับ-ส่ง ชาวส่วยเขมรในหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหมู่บ้านชำซึ่งสกปรก และมีทางระบายน้ำน้อยกว่าหมู่บ้านแจ่มแจ้ง บางครั้งชาวส่วยเขมรจะต้องเดินออกนอกหมู่บ้านประมาณ 2 ก.ม. หากอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแจ่มแจ้งจะต้องเดินประมาณ 3-4 ก.ม. เพื่อมาดักรถโดยสาร 2 แถวของชาวไทยอีสาน หรือขอโดยสารรถบรรทุกพืชผลของชาวไทยอีสานที่ผ่านมาให้แวะรับ เข้าเมืองด้วย

1.2 สภาพชุมชน

สภาพชุมชนของหมู่บ้านแจ่มแจ้ง และหมู่บ้านชำที่จะกล่าวถึงในตอนนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประวัติ สภาพบริเวณที่อยู่อาศัย การสาธารณสุขได้แก่แหล่ง

น้ำดื่ม น้ำใช้ การสื่อสาร การให้บริการไฟฟ้า การอนามัยและสุขภาพบาลดังนี้คือ

ประวัติชุมชน

เดิมทีบริเวณหมู่บ้านแจ่มแจ่ม และบ้านข่า เป็นพื้นที่ป่าชายแดนแถบเทือกเขาพนมดงรัก การตั้งถิ่นฐานของชาวส่วยเขมรในบริเวณนี้ไม่ปรากฏว่าอพยพมาตั้งแต่เมื่อใด สันนิษฐานว่าอพยพกันมาเป็นเวลาหลายชั่วอายุคนแล้ว ตั้งแต่ครั้งที่ขอมยังมีอำนาจอยู่ เนื่องจากความอดอยาก ขาดแคลนอาหาร เกลือ และหินดีไฟ และได้แยกย้ายกันไปตั้งหลักฐานหลายจังหวัดตามกลุ่มของพวกคนชาวส่วยเขมรรุ่นแรก ๆ ประกอบอาชีพเพาะปลูกโดยได้มาจับจองที่ดิน และหักร้างถางพงกันเอง นอกจากนี้ยังดำรงชีวิตด้วยการเก็บของป่า ล่าสัตว์ และยังมีการเดินทางเข้า-ออก ระหว่างประเทศไทย และประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย เพื่อค้าขาย แลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ชาวส่วยเขมรบางคน ยังมีโอกาสได้ศึกษาอ่าน-เขียน ภาษาเขมร จากวัดในประเทศกัมพูชาประชาธิปไตยอีกด้วย ต่อมาภายหลังเมื่อช่องทางถูกปิดไม่สามารถเดินทางได้ จึงหันมาประกอบอาชีพด้วยการเพาะปลูกพืชหลายชนิดมากขึ้น ได้แก่ ข้าวโพด ทุเรียน พริกและยาสูบ ส่วนชาวส่วยเขมรที่มีที่ทำกินน้อย ก็จะประกอบอาชีพด้วยการรับจ้าง และใช้แรงงานทุก ๆ อย่างแล้วแต่จะมีผู้ว่าจ้าง (สัมภาษณ์นายทุน เทียนเพชร ชาวบ้านแจ่มแจ่ม 24 พ.ย. 2530)

สภาพที่อยู่อาศัย

จากการสำรวจสภาพที่อยู่อาศัยพบว่าบริเวณที่พักอาศัยจะตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นที่ดอนมากที่สุดถึงร้อยละ 77.18 รองลงมาเป็นที่ราบร้อยละ 18.47 และที่ลุ่มร้อยละ 4.34 และจากการสังเกตผู้วิจัยพบว่า สภาพที่ตั้งหมู่บ้านนั้นเป็นบริเวณที่เนินเป็นส่วนมาก การปลูกสร้างบ้านเรือนจะเป็นกลุ่มและค้อย ๆ กระจายกันออกไป มีถนนดินตัดผ่านหน้าบ้านของชาวบ้านหลายสาย ในช่วงหน้าแล้งจะมีฝุ่นละอองฟุ้งอยู่ตลอดเวลา ทำให้บ้านเหล่านั้นรับฝุ่นละอองเต็มที่ สภาพบ้านแต่ละหลังส่วนมากจะไม่ค่อยมีรั้วกันบริเวณและไม่มีทางระบายน้ำ ทำให้น้ำที่ไหลออกมาเป็นทาง และมักจะเป็นหลุมบ่อ สัตว์เลี้ยง เช่น สุกร เป็ด ไก่ ที่เลี้ยงโดยไม่มีการล้อมคอกก็จะลงแช่น้ำ ทำให้บริเวณที่พักอาศัยส่วนมากมีกลิ่นเหม็น สกปรก เต็มไปด้วยมูลสัตว์และน้ำที่ขังไว้ ดังรูป

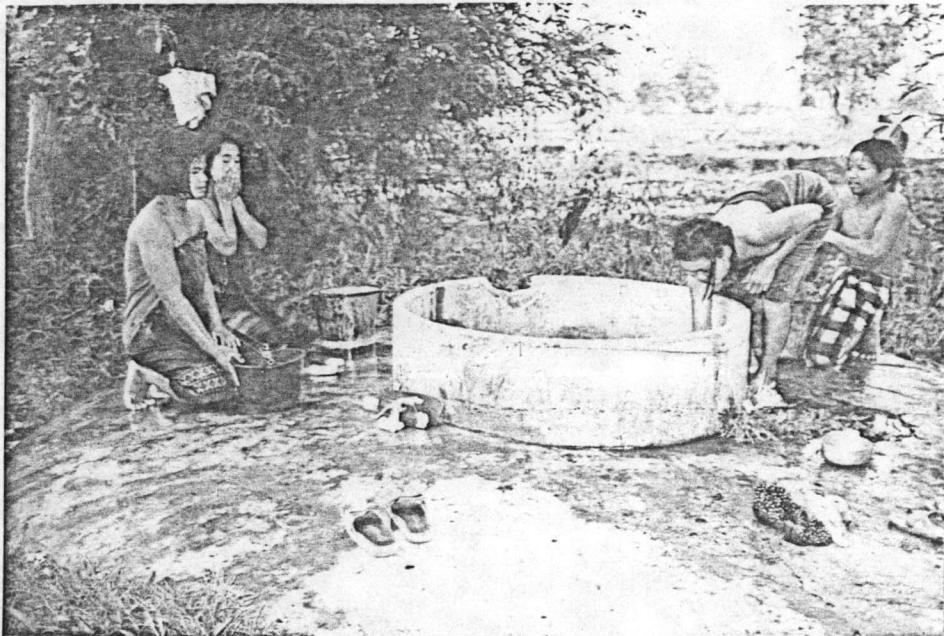
รูปที่ 1 บ่อโคลนบริเวณหน้าบ้าน ซึ่งมีสัตว์รบกวนแช่ ส่งกลิ่นเหม็น และสกปรก

การสาธารณสุขโลก

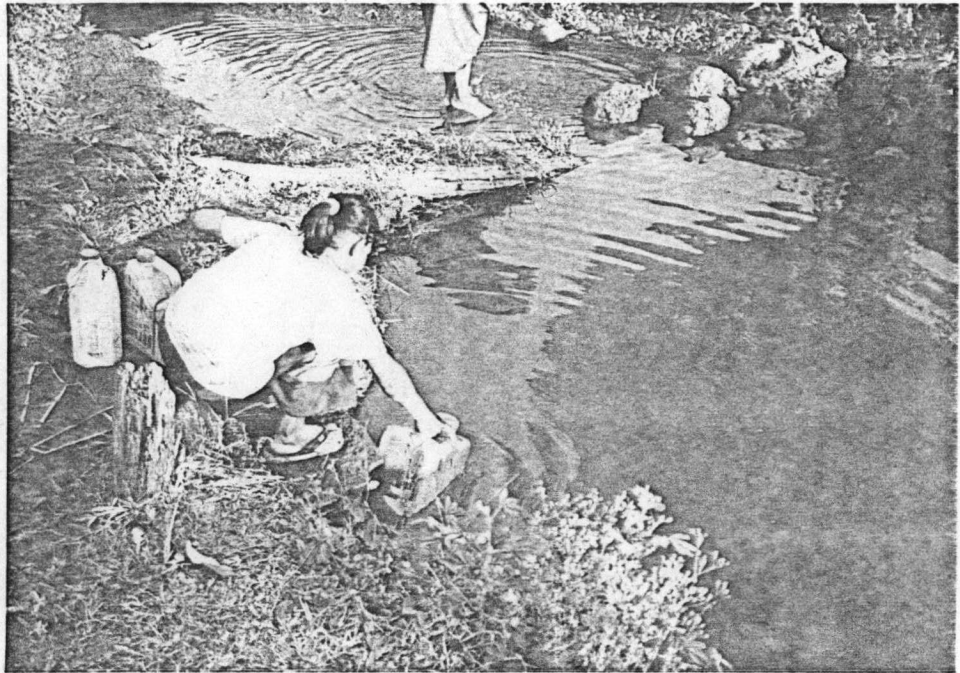
แหล่งน้ำ

จากสภาพที่ตั้งหมู่บ้านแจงแมง และหมู่บ้านซำดังกล่าวข้างต้นพบว่า เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในบริเวณป่า ไม่มีแม่น้ำไหลผ่านบริเวณนั้น ชาวบ้านหมู่บ้านแจงแมงอาศัยน้ำใช้น้ำดื่มจากบ่อขุดที่ขุดขึ้นเอง ในบริเวณบ้านของตน หรือขุดใช้ร่วมกันในบริเวณบ้าน 3-4 หลังคาเรือนที่อยู่ติดกัน แต่ในช่วงฤดูร้อนน้ำในบ่อขุดมักจะแห้งจึงต้องพยายามหาภาชนะเก็บน้ำไว้ใช้ในระยะเวลาฤดูร้อน หากขาดแคลนน้ำมากก็จะต้องออกไปตักน้ำในหมู่บ้านซำหรือออกไปหาแหล่งน้ำชมนอกหมู่บ้านในระยะทางไกล ๆ (สัมภาษณ์ นายนาค เนียมพันธ์ 12 มี.ค. 2531)

สำหรับแหล่งน้ำที่ใช้บริโภคน้ำหมู่บ้านชาจากการสังเกตและ สอบถามชาวบ้านหมู่บ้านชาที่มีบ่อขุดในบ้านของตนพบว่า ชาวบ้านไม่สามารถจะตักน้ำจากบ่อขุด ที่ขุดขึ้นเองได้ เพราะน้ำจะขุ่นขาว และมีรสกร่อยมาก จึงต้องเดินออกนอกบริเวณหมู่บ้าน ประมาณ 1 ก.ม. เพื่อมาใช้น้ำที่ทางราชการขุดให้จำนวน 2 บ่อ บ่อแรกอยู่ห่างจากหมู่บ้าน ประมาณ 1 ก.ม. สามารถใช้ดื่มได้ บ่อที่สองอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1.50 ก.ม. ใช้สำหรับอาบน้ำและซักล้างเท่านั้น เนื่องจากมีหินปูนมาก ปรากฏว่าชาวบ้านไม่ต้องการจะเดิน ไปบ่อที่สองที่อยู่ไกลจึงใช้น้ำในบ่อแรกที่อยู่ใกล้ ทั้งใช้อาบ และใช้ดื่ม ทำให้น้ำสนุ่ และ ผงซักฟอกกระเซ็นลงไป น้ำในบ่อดังกล่าวจึงไม่สามารถจะนำไปดื่มได้อีก ปัญหาการหา แหล่งน้ำดื่มจึงลำบากมากขึ้น ชาวบ้านต้องเดินทางไปตักน้ำจากบ่อน้ำซึมที่อยู่ห่างจากหมู่บ้าน ออกไปประมาณ 1.50 ก.ม. เพื่อไปตักน้ำดื่ม ซึ่งเป็นบ่อน้ำที่ไม่มีการพัฒนา หรือล้อมรั้ว ปากบ่อเพื่อป้องกันสัตว์ที่เป็นของชาวบ้านที่อยู่ประปรายบริเวณนั้นไม่ให้ลงมาเล่นน้ำ ดังรูป

รูปที่ 2 บ่อน้ำซึ่งอยู่บริเวณปากทางเข้าหมู่บ้าน ซึ่งเป็นบ่อที่สามารถใช้ดื่มได้ แต่เนื่องจากชาวส่วยเขมรใช้ตักอาบกันบริเวณปากบ่อ ทำให้น้ำสนุ่ และผงซักฟอก ตกลงไป ในบ่อ น้ำในบ่อจึงมีกลิ่นสนุ่ และผงซักฟอกทำให้ไม่สามารถตักน้ำในบ่อนี้ได้

รูปที่ 3 บ่อน้ำซึมเป็นบ่อน้ำแห่งเดียวที่ใช้เป็นน้ำดื่ม ในขณะที่มีชาวบ้านตักน้ำ เพื่อนำไปใช้ดื่ม ก็ยังมีชาวบ้านบางคนลงไปล้างเท้าได้โดยอิสระ

การไฟฟ้า

จากการสัมภาษณ์ นายนาค เนียมพันธ์ (12 มี.ค.2531) พบว่า ได้มีการบริการไฟฟ้าเข้าถึงหมู่บ้านทั้งสองแห่งนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 แต่ไม่ครบทุกหลังคาเรือน และจากการสังเกตผู้วิจัยพบว่า บ้านที่มีฐานะค่อนข้างดีมีที่ทำกินค่อนข้างมาก จึงจะสามารถมีไฟฟ้าใช้ ส่วนเครื่องอำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้านั้นยังมีไม่มาก ส่วนมากจะเป็นวิทยุ สำหรับโทรทัศน์นั้นยังมีอยู่น้อย ชาวบ้านจะมารวมกันในตอนเย็น ๆ หรือตอนหัวค่ำ ในบ้านที่มีโทรทัศน์เพื่อมาดูโทรทัศน์ด้วยกัน

การสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์ นายนาค เนียมพันธ์ (12 มี.ค.2531) พบว่า ในด้านการสื่อสารของหมู่บ้านแจ่มแจ้ง และบ้านชำนันเป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตบริการไปรษณีย์ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ออกไปรับจดหมาย และไปรษณีย์ภัณฑ์ที่ทำการไปรษณีย์

อำเภอ อาทิตยละ 1 ครั้ง และนำมาส่งให้กับลูกบ้านในหมู่บ้าน สำหรับจดหมายที่ชาวบ้านต้องการส่งไปยังจังหวัดอื่น ๆ ก็จะใช้วิธีฝากไปกับรถโดยสาร 2 แถว หรือฝากกับกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านให้ช่วยเป็นธุระให้

การอนามัยและสุขภาพ

ตำบลขำมีสถานอนามัย 1 แห่ง ตั้งอยู่ในบริเวณปากทางหมู่บ้านขำ มีเจ้าหน้าที่อนามัย 3 คน มีหน้าที่ให้การบริการรักษาโรคต่าง ๆ ซึ่งไม่รุนแรง ตลอดจนการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ รวมทั้งการให้บริการวางแผนครอบครัว และให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันโรคภัยต่าง ๆ การเลี้ยงดูและให้อาหารทารก มีผู้มาใช้บริการที่สถานอนามัยประมาณเดือนละ 230 คน เนื่องจากมีหมู่บ้านอยู่ในเขตรับผิดชอบ 6 หมู่บ้าน ถ้าผู้ป่วยมีอาการรุนแรงก็จะให้ไปทำการรักษาตัวในโรงพยาบาลอำเภอต่อไป (สัมภาษณ์ นางคำพงษ์ แก้วงามสอง หัวหน้าสถานอนามัย ตำบลขำ 10 มี.ค.2531)

สำหรับในด้านการดูแลสุขภาพจิตของชุมชน จากการสังเกตพบว่าส่วนมากชาวบ้านจะกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีเผาโดยกวาดรวมกันบริเวณใดบริเวณหนึ่งของบ้าน เมื่อมีกองใหญ่พอสมควรก็จะจุดไฟเผา เมื่อกองเล็กลงก็จะมีมากขึ้นก็จะปลิวฟุ้งทำให้บริเวณบ้านมีฝุ่นละอองเพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.3 จำนวนประชากร

จากข้อมูลของศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท ฝ่ายสำรวจและสถิติ (ธ.ค. 2529) พบว่าจำนวนประชากรในหมู่บ้านแจ่มแจ้ง และหมู่บ้านขำในปี 2529 มีจำนวน ดังนี้

- หมู่บ้านแจ่มแจ้งมีประชากรทั้งหมด 1,080 คน
แยกเป็นชาย 404 คน หญิง 676 คน จำนวนครัวเรือน 167 ครัวเรือน
- หมู่บ้านขำมีจำนวนประชากรทั้งหมด 887 คน
แยกเป็นชาย 423 คน หญิง 464 คน จำนวนครัวเรือน 154 ครัวเรือน

จากการสำรวจจำนวนสมาชิกในครอบครัวของทั้ง 2 หมู่บ้านนั้น ผู้วิจัยพบว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวโดยเฉลี่ยมีจำนวน 6-8 คน มากที่สุดถึง ร้อยละ 54.35 รองลงมาจะมีจำนวน 3-5 คน คิดเป็นร้อยละ 38.05 และจำนวน 9-11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.42 ตามลำดับ

สำหรับจำนวนบุตรนั้น ชาวส่วยเขมรส่วนมากมักมีบุตร โดยเฉลี่ยจำนวน 4-6 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.83 รองลงมาจะมีบุตร 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 34.78 จำนวนบุตร 7-9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.61 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การสำรวจคุณภาพชีวิตของชาวส่วยเขมร

การสำรวจคุณภาพชีวิตของชาวส่วยเขมรในที่นี้ ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต และได้นำมาปรับ ให้เป็นกรอบพื้นฐานความจำเป็นทั้ง 5 ด้าน เพื่อเป็นสังสรูปคุณภาพชีวิตให้เป็นรูปธรรมชัดเจน ขึ้น วิเคราะห์ผลโดยการหาค่าร้อยละ ซึ่งองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 5 ด้านที่ศึกษามีดังนี้คือ

1. องค์ประกอบพื้นฐานทางด้านร่างกาย
2. องค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญา
3. องค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ
4. องค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคม
5. องค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม

2.1 การสำรวจคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้าน-
ร่างกาย ได้แก่การสำรวจสภาพปัจจัย 4 ตามลำดับดังนี้คือ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหาร และยารักษาโรค

2.1.1 ที่พักอาศัย

สำหรับ เรื่องที่ที่พักอาศัยจากการสำรวจและ สัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวส่วยเขมร จำนวน 92 คน พบว่า ชาวส่วยเขมรส่วนใหญ่มีบ้านเป็น ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 96.74 อาศัยอยู่ร่วมกับบ้านญาติ ร้อยละ 3.26 ซึ่งพบว่า

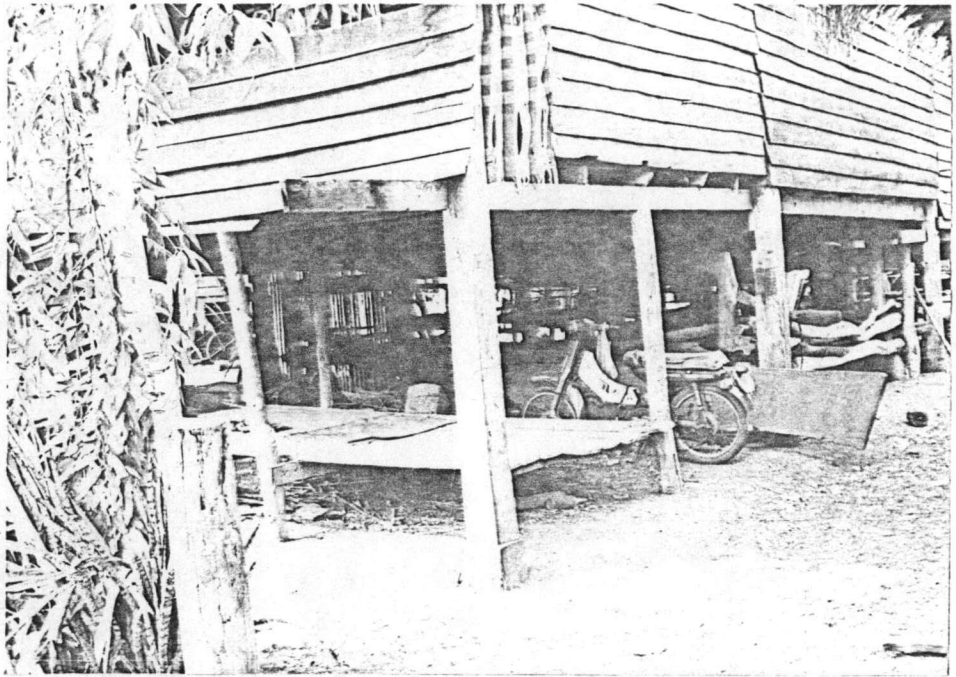
เป็นบ้านญาติผู้ใหญ่ที่มีที่ดินเพาะปลูกมาก จำเป็นต้องอาศัยแรงงานจากบุตรหลานในการเพาะปลูกจึงมักจะอยู่รวมกัน และไม่ปรากฏว่ามีชาวส่วยเขมรคนใดเข้าที่พักอาศัยเลย

จากการสังเกตสภาพการปลูกสร้างบ้านเรือนของชาวส่วยเขมรพบว่าที่พักอาศัยมักปลูกใกล้กันเป็นกลุ่ม ๆ โดยมีถนนดินตัดผ่านหน้าบ้านเป็นตารางสี่เหลี่ยม การปลูกสร้างเป็นไปอย่างง่าย ๆ ขนาดของบ้านใหญ่-เล็ก ตามสภาพซึ่งส่วนมากมักอยู่ในสภาพยากจน แร้นแค้นมากถึงขนาดนำเศษไม้ วัสดุหยาบ ๆ มาประกอบให้พอเป็นที่พักอาศัยได้ (ดังรูป)

รูปที่ 4 ลักษณะบ้านที่ใช้วัสดุหยาบ ๆ ปลูกสร้างอย่างง่าย ๆ พอพักอาศัยได้

นอกจากนี้ยังพบว่าสภาพบ้านยังนิยมปลูกสร้างให้มีได้ถุนสูง เพื่อใช้บริเวณใต้ถุนเป็นที่อาศัย นั่งสนทนา ทอผ้า เลี้ยงบุตรหลาน เก็บผลผลิตเช่น ข้าวโพด ละหุ่ง ตลอดจนกระทั่งเลี้ยงสัตว์ อันได้แก่ วัว ควาย หมู เป็ดและไก่ โดยปล่อยให้หาอาหารกินเอง ทำให้บริเวณใต้ถุนบ้านสกปรก มีกลิ่นเหม็น และมีแมลงชนิดต่าง ๆ ตลอดเวลา โดยเฉพาะช่วงฤดูฝน จะสกปรก และมีกลิ่นเหม็นมาก (ดังรูป)

รูปที่ 5 ลักษณะบ้านที่พักปลูกโดยให้มีบริเวณใต้ถุนสูง เป็นที่เก็บวัสดุ ผลผลิต และสามารถเลี้ยงสัตว์ได้

รูปที่ 6 สัตว์เลี้ยงต่าง ๆ ที่เลี้ยงโดยปล่อยให้หากินบริเวณใต้ถุนบ้าน ซึ่งส่งกลิ่นเหม็น และทำให้บริเวณบ้านสกปรกไปด้วยมูลสัตว์เหล่านี้

ในด้านของการมีส่วนร่วมใช้จากการสัมภาษณ์พบว่า
 ชาวส่วยเขมรส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนใช้ถึงร้อยละ 65.22 และร้อยละ 34.78 นั้นมีส่วนร่วมใช้
 จากการสัมภาษณ์ชาวส่วยเขมรที่ไม่มีส่วนใช้จำนวน 60 คน ชาวส่วยเขมรที่ไม่มีส่วนใช้นั้น
 มีความต้องการสูงถึงร้อยละ 90

จากข้อมูลของศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท กองวิจัย
 และประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ที่ได้สำรวจเมื่อเดือนธันวาคม
 2529 พบว่า จำนวนครัวเรือนบ้านแจ่มแจ่ม 167 ครัวเรือน มีส่วนใช้ 74 ครัวเรือน
 คิดเป็นร้อยละ 44.32 ไม่มีส่วนใช้ 93 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 55.69 และบ้านชำ
 จำนวนครัวเรือน 154 ครัวเรือน มีส่วนใช้ 26 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 16.88 ไม่มี
 ส่วนใช้ 128 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 83.12 (ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท กองวิจัย
 และประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ธันวาคม 2529)

จากการสังเกตพบว่าในช่วงเวลาเข้ามิด หรือช่วง
 พลบค่ำ ชาวส่วยเขมรจะเดินกันเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อไปถ่ายอุจจาระตามทุ่งนา โดยแยกกันไป
 เป็นจุด ๆ และมักจะสูบบุหรี่หรือใบยาสูบไต้ยุ้งไปขณะเดียวกันด้วย และถ้าเป็นเด็กเล็ก ๆ
 ก็ไม่จำเป็นต้องเดินไกล บางครั้งก็จะใช้วิธีถ่ายอุจจาระข้าง ๆ บริเวณบ้าน หรือบริเวณ
 ใต้ถุนบ้านและปล่อยให้ เป็นอาหารของหมู เป็ด หรือไก่ เป็นต้น

สำหรับการสนับสนุนในเรื่องการมีส่วนร่วมนั้นคณะกรรมการ
 พัฒนาหมู่บ้านได้พยายามสนับสนุนให้ชาวส่วยเขมรได้เห็นถึงประโยชน์และความจำเป็นของการ
 มีส่วนใช้ โดยวิธีซื้ออุปกรณ์ให้กับชาวบ้านที่ต้องการมีส่วนร่วมใช้ในระบบฟ่อนส่งกับทางร้านใน
 ราคาถูก แต่ก็สามารถทำได้เพียงประมาณ 3-4 ครัวเรือนเท่านั้น เนื่องจากชาวบ้าน
 อ้างว่าไม่มีเงิน และต้องลงทุนในการสร้างห้องส้วม (สัมภาษณ์ นายทวีศักดิ์ คุณสม ผู้ช่วย
 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านชำ 9 มีนาคม 2531)

จากสาเหตุที่ชาวส่วยเขมรยังไม่เห็นความจำเป็น และ
 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมใช้ ตลอดจนไม่ต้องการที่จะเสียเงิน ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือ
 เท่าที่ควร แม้กระทั่งผู้ใหญ่บ้านเองก็ไม่มีส่วนใช้ ซึ่งในเรื่องนี้ทางราชการได้จัดให้มีการ
 อบรมรณรงค์ให้ประชาชนสร้างส้วมโดยได้กำหนดให้หน่วยอนามัยคำเนินการแจ้งให้ประชาชน

เห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมใช้และจ่ายเงินค่าซื้อหัวส้อมจำนวน 120 บาท ทางหน่วยอนามัย ได้ดำเนินการและมีผู้จ่ายเงินเพื่อซื้อหัวส้อมหลายราย เมื่อเจ้าหน้าที่นำเงินเพื่อไปซื้อหัวส้อมที่อำเภอก็ได้คำตอบให้รอเนื่องจากหัวส้อมยังส่งมาไม่ถึง เมื่อรอหลายวันก็ทำให้ชาวบ้านโกรธแค้นเจ้าหน้าที่อนามัย เพราะเมื่อได้จ่ายเงินไปแล้วก็ต้องการที่จะได้ของเร็ว ๆ จึงทำให้การขอความร่วมมือในครั้งต่อ ๆ ไปไม่ได้ผล (สัมภาษณ์ นางคำพงษ์ แก้วงามสอง หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลท่า 10 มีนาคม 2531)

2.1.2 เครื่องนุ่งห่ม

จากการสัมภาษณ์พบว่าชาวส่วยเขมรร้อยละ 88.04 นิยมซื้อเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มจากที่อื่น ส่วนอีกร้อยละ 11.96 ใช้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มโดยทอใช้และซื้อจากที่อื่น ซึ่งจากการสังเกตพบว่าชาวส่วยเขมรที่ซื้อเสื้อผ้าจากที่อื่นนั้นส่วนมากจะเป็นบุคคลวัยกลางคน โดยมักให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาว่าง ต้องออกทำไร่ หรือออกรับจ้างทุกวัน ส่วนบุคคลที่มักทอใช้เองและซื้อจากที่อื่นด้วยนั้นส่วนมากค่อนข้างสูงอายุ หรือเป็นหญิงแม่ลูกอ่อน การทอผ้า นั้นมักจะนิยมซื้อด้ายทอที่ย้อมสีไว้สำเร็จจากตลาด มากกว่าที่จะปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นด้ายและนำไปย้อมสีก่อนจะนำมากระสวยเพื่อนำไปทอ (ดังรูป)

รูปที่ 7 การนำเส้นด้ายที่ย้อมสีสำเร็จแล้ว นำมาจัดลายเข้ากระสวยเพื่อนำไปทอ

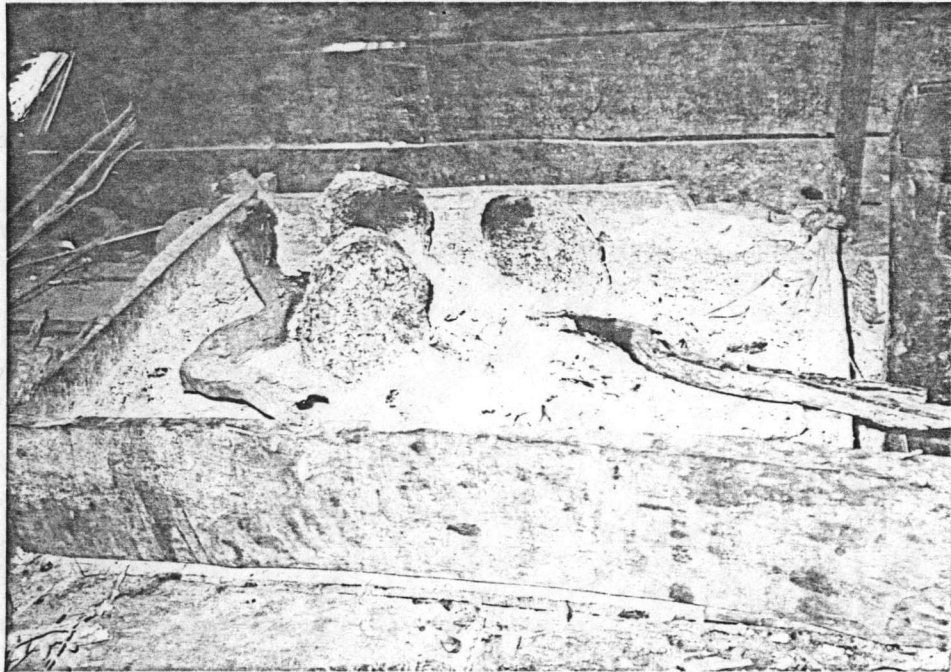
2.1.3 อาหาร

ในด้านการบริโภคอาหาร พบว่าชาวส่วยเขมรร้อยละ 73.92 มีความคิดว่าครอบครัวบริโภคอาหารไม่ครบถ้วนตามความต้องการของร่างกาย และมีชาวส่วยเขมรร้อยละ 26.08 คิดว่าครอบครัวบริโภคอาหารได้ครบถ้วนตามความต้องการของร่างกาย จากการสังเกต ผู้วิจัยพบว่าชาวส่วยเขมรจะนิยมบริโภคข้าวเจ้า ซึ่งแตกต่างจากชาวไทยอีสานที่นิยมบริโภคข้าวเหนียว สำหรับกับข้าวมักเป็นของไม่สุก เช่น การบริโภคปลาดิบโดยหมักกับเกลือเม็ดใหญ่ ๆ บริโภคกับพริกชี้หนู และที่สำคัญที่สุดก็คือมักนิยมบริโภคผงชูรสในปริมาณที่มากใช้คลุกผสมกับข้าวสุก โดยมีความคิดเห็นคล้ายกันว่าทำให้ข้าวมี

รสชาติดีขึ้น แม้ว่าบางมือจะไม่มีกับข้าวก็สามารถบริโภคข้าวเปล่า ๆ ผสมผงชูรสและพริกขี้หนู
ได้ หากมือใดไม่ได้บริโภคผงชูรสแล้วจะทำให้อาหารไม่มีรสชาติ

รูปที่ 8 การหุงหาอาหารอย่างง่าย ๆ โดยใช้เศษไม้เป็นเชื้อเพลิง

รูปที่ 9 ลักษณะเตาที่ใช้ในการหุงหาอาหาร โดยใช้หิน 3 ก้อนวางเป็นสามเหลี่ยม เพื่อใช้เป็นที่ตั้งหม้อหุงต้ม ซึ่งรอบบริเวณเตาจะเต็มไปด้วยขี้เถ้าจากเศษไม้ที่นำมาเป็นเชื้อเพลิง

ในด้านการให้ความรู้ในเรื่องโภชนาการนั้น สถานีอนามัยตำบลก็ได้เคยจัดให้มีการอบรม และให้ความรู้ในการบริโภคอาหารที่ถูกลักษณะให้กับชาวส่วยเขมร ตลอดจนมีเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนได้เข้ามาอบรม แนะนำ และมีการฝึกปรุงอาหาร ตามกลุ่มความสนใจ เพื่อให้การบริโภคอาหารถูกลักษณะขึ้น ซึ่งก็ได้ผลในกลุ่มคนบางกลุ่มเท่านั้น เช่นกลุ่มวัยหนุ่มสาว และยังได้จัดการอบรมเลี้ยงดูบุตร การให้อาหารที่ถูกลักษณะ โดยให้มารดานำบุตรที่ยังอยู่ในวัยทารกมาซึ่งน้ำหนักแล้วจึงให้อาหารเสริมจากนั้นก็ให้ชั่งน้ำหนักอีกครั้ง เพื่อเก็บไว้เป็นข้อมูลเบื้องต้น พร้อมทั้งได้แจกอาหารเสริม และวิธีทำอาหารเสริมให้เด็กและให้มารดานำบุตรมาชั่งน้ำหนักเพื่อเช็คความสมบูรณ์ของบุตรทุกเดือนก็ได้ผลในช่วงระยะแรก ในระยะหลังชาวบ้านมักละเลยไม่ค่อยนำบุตรมาเช็คตามที่ได้รับการแนะนำไป (สัมภาษณ์ นางคำพงษ์ แก้วงามสอง 10 มีนาคม 2531)

จากการสังเกตของผู้วิจัย และจากการสัมภาษณ์ นายบุญตา แก้วงามสอง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านชำ พบว่า สำหรับการบริโภคอาหาร ของนักเรียนชาวส่วยเขมร ที่ได้นำมาบริโภคเป็นอาหารมื้อกลางวันที่โรงเรียนนั้น ส่วนมาก มักจะเป็นอาหารประเภทของแห้ง ๆ เพียงอย่างเดียวและเป็นไปในลักษณะตามมีตามเกิด ไม่ได้คำนึงถึงคุณค่าทางอาหารเท่าใดนัก บางครั้งมีแต่ข้าวเปล่า ๆ และมาซื้อส้มตำที่มีขาย ในโรงเรียนเป็นกับข้าวทางโรงเรียนได้จัดโครงการอาหารกลางวันสัปดาห์ละ 2 ครั้งคือ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี โดยจำหน่ายราคาจานละ 1 บาท ใช้วิธีกำหนดครัวเปลี่ยนเวรกัน ทำซึ่งจะมีนักเรียนประจำชั้นเป็นผู้ช่วย เป็นการสอนปฏิบัติให้นักเรียนได้รู้จักวิธีปรุงอาหารที่ ถูกต้องไปด้วยในตัว (สัมภาษณ์ นายบุญตา แก้วงามสอง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านชำ 11 มีนาคม 2531)

อย่างไรก็ตามจากการสังเกตผู้วิจัยพบว่าเมื่อนักเรียน กลับไปบ้านพบกับความยากจน ความขาดแคลน และความเคยชินในการบริโภคของครอบครัว นักเรียนไม่มีโอกาสได้เสนอแนะความคิดเห็นอย่างไร จึงทำให้ความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียน ไม่สามารถนำไปปรับปรุงสภาพการบริโภคให้ดีขึ้น

รูปที่ 10 เด็กชายชาวส่วยเขมรหาอาหาร โดยการใช้นั่งเสียดึงยั้งเหลน กิ่งก่า
เท่าที่จะหาได้เพื่อนำมาประกอบอาหาร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลพบว่า
 หน่วยงานเกษตรตำบลก็ได้จัดเจ้าหน้าที่ไปอบรมในด้านการพัฒนาการเพาะปลูกพืชสวนครัว
 เพื่อพัฒนาการบริโภคที่ถูกต้องลักษณะ พบว่าได้มีการจัดอบรม และส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว
 แต่ก็ไม่ได้ผลนักเนื่องจาก การเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู เบ็ด ไก่ ที่ปล่อยให้เดินเล่นผ่าน
 ของบ้านข้างเคียง เข้ามากินพืชผักที่ปลูกไว้ แม้จะแนะนำให้ล้อมรั้วแต่ก็ไม่ค่อยได้ผล และผู้นำ
 หมู่บ้านบางคนไม่สนใจเท่าที่ควร ปัญหาอีกประการก็คือการขาดแหล่งน้ำ เนื่องจากหมู่บ้าน
 ทั้ง 2 แห่งนี้จะใช้น้ำจากบ่อขุด ซึ่งชาวบ้านที่มีฐานะค่อนข้างดีจึงจะสามารถมีบ่อขุดได้
 นอกนั้นจะต้องเดินออกนอกบริเวณหมู่บ้านมาบริเวณปากทางประมาณ 500 เมตร เพื่อมาตักน้ำ
 จากบ่อขุดที่ทางราชการได้ขุดบ่อไว้ให้ใช้ร่วมกัน การปลูกพืชสวนครัวทำให้ชาวบ้านมีความคิด
 ว่าต้องลงทุนลงแรงมาก เช่น การล้อมรั้วเพื่อป้องกันสัตว์ การลงทุนหาที่บรรจุน้ำเพิ่มขึ้น
 และชาวบ้านส่วนมากจะต้องออกไปทำไร่ทุกวันทำให้ไม่มีเวลาที่จะปลูกพืชสวนครัวที่บ้าน
 โครงการนี้จึงไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่จะได้ร่วมมือกันจัดตั้งกลุ่มเยาวชนที่
 สนใจการเพาะปลูก โดยจัดโปรแกรมเข้าค่ายอบรมเรื่องการเพาะปลูกพืชสวนครัว และ
 จัดตั้งเป็นคณะกรรมการ กยร. (กรรมการเยาวชนระดับหมู่บ้าน) เพื่อช่วยดูแลและประสาน
 งานระหว่างเยาวชนด้วยกันกับเกษตรตำบล ในเรื่องการเพาะปลูก ก็ไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร
 เพราะขาดการสนับสนุนของพ่อแม่ และยังคงอยู่ในความดูแลของพ่อแม่ไม่มีรายได้เป็นของ
 ตัวเอง โครงการนี้จึงยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร (สัมภาษณ์ นายพงษ์ศักดิ์ บุตรราช เกษตรตำบล
 ชำ 11 มีนาคม 2531)

2.1.4 การรักษาพยาบาล

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวส่วยเขมรที่เป็นผู้ปกครอง
 ถึงการรักษาพยาบาลและการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรค ตลอดจนการรับบริการวางแผนครอบครัว
 จำนวน 92 คน หมู่บ้านแจ่งแมง และบ้านชำ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 และตารางที่ 2
 ดังนี้

ตารางที่ 1 ร้อยละแสดงวิธีการรักษาพยาบาล และการนำบุตรหลานไปฉีดวัคซีนป้องกันโรค
ของชาวส่วยเขมร ในบ้านแจ่งแมงและบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัด
ศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
เมื่อท่านเจ็บป่วยท่านรักษาพยาบาลโดยวิธีใด		
- ไปสถานีนอนามัย	37	40.22
- ซื้อยากินเอง	30	32.61
- ไปโรงพยาบาล	14	15.22
- ไปคลินิก	7	7.60
- รักษาโดยการใช่วิธีทางไสยศาสตร์	4	4.35
ท่านเคยพาบุตรหลานไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ หรือไม่ (บุตรหลานอายุต่ำกว่า 1 ปี)		
- พาไปฉีดวัคซีนทุกชนิดที่หมอกำหนด	-	-
- พาไปฉีดวัคซีนบางชนิด	72	78.27
- ไม่เคยพาไปฉีดวัคซีนเลย	20	21.73

จากตารางที่ 1 พบว่า ชาวส่วยเขมรนิยมไปรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย
ที่สถานีนอนามัยต่ำลงมากที่สุดถึงร้อยละ 40.22 รักษาโดยซื้อยากินเองร้อยละ 32.61
รักษาโดยไปโรงพยาบาลร้อยละ 15.22 ไปรักษาที่คลินิกร้อยละ 7.60 และรักษาพยาบาล
โดยใช่วิธีทางไสยศาสตร์นั้นเป็นอันดับสุดท้ายร้อยละ 4.35

ในด้านการพาบุตรหลานที่มีอายุต่ำกว่า 1 ปี ไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ นั้น พบว่า
ไม่มีผู้ใดนำบุตรหลานไปฉีดวัคซีนทุกชนิดตามที่หมอกำหนด จะมีเพียงพาไปฉีดวัคซีนบางชนิดร้อยละ
78.27 และไม่เคยพาไปฉีดวัคซีนใด ๆ เลยร้อยละ 21.73

จากข้อมูลของศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทของกองวิจัยและประเมินผล กรมการ
พัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ที่ได้รวบรวมข้อมูลจาก กชช. 2 ค สํารวจเมื่อเดือน
ธันวาคม 2529 พบว่า โรคที่ชาวบ้านทั้ง 2 หมู่บ้านเป็นมากที่สุดได้แก่โรคหนองพยาธิ
รองลงมาได้แก่ โรคฟัน โรคในช่องปาก และโรคนี้ว (ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท
การวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ธันวาคม 2529)

สำหรับการรักษาพยาบาลด้วยวิธีการต่าง ๆ ของชาวส่วยเขมรที่เจ็บไข้ได้ป่วย
นั้นจะเห็นได้ว่าจะมารับการรักษาที่สถานอนามัยมาก ส่วนมากจะเจ็บป่วยด้วยโรคธรรมดา
เช่น ปวดศีรษะ เป็นไข้ ปวดท้อง แต่ถ้ามีอาการหนักเจ้าหน้าที่อนามัยจะแนะนำให้
ไปโรงพยาบาลในตัวอำเภอ เพราะยาที่มีอยู่จะเป็นยารักษาโรคทั่ว ๆ ไป และมักเป็น
การรักษาฟรีมากกว่า เพราะชาวบ้านมารับบริการจะเป็นคนยากจนเสียส่วนมาก ถ้าเป็น
ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมักจะไปรักษาตามคลินิกที่ตัวอำเภอ ถ้าเจ็บไข้หนักจริง ๆ
จึงจะไปรับบริการที่โรงพยาบาล ซึ่งจะเป็นการจำไปไปเนื่องจากโดนเจ้าหน้าที่คุบอย ๆ
และต้องคอยเป็นเวลานาน สำหรับยาที่สถานอนามัยได้รับการแบ่งสรรในแต่ละปีน้อยมาก
บางครั้งไม่สามารถจะให้การรักษากับชาวบ้าน ได้อย่างเต็มที่ และอีกประการหนึ่งก็คือมี
ชาวบ้านที่อยู่นอกเขตความรับผิดชอบ (เขตรับผิดชอบจำนวน 6 หมู่บ้าน) เข้ามาขอรับการ
รักษา ทำให้ยาหมดเร็วขึ้น (สัมภาษณ์ นางคำพงษ์ แก้วงามสง 10 มีนาคม 2531)

สำหรับการรักษาโดยวิธีทางไสยศาสตร์นั้น จากการสอบถามจากหมอดำแย
ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ยังมีอยู่ เช่นการเสกเป่าให้หายจากอาการเจ็บไข้ ซึ่งเชื่อว่าถูก
กระทำโดยเวทย์มนต์หรือภูติผีปิศาจ และยังมีการคลอดตามพื้นบ้าน โดยใช้หมอดำแย
ซึ่งในการทำคลอดนั้นจะมีการเสกมนต์คาถากำกับด้วย เชื่อกันว่าจะทำให้เด็กคลอดง่ายขึ้น
ซึ่งค่าทำคลอดนั้นอาจจะได้เป็นเงิน หรือเป็นอาหารก็ได้ไม่มีข้อจำกัด (สัมภาษณ์
นางจัน มาเนียม 13 มีนาคม 2531)

รูปที่ 11 รูปหมอคำแมะ และตำรา
 คาถาอาคมที่ใช้เชื่อว่าจะทำ
 ให้เด็กคลอได้ง่าย ตลอดจน
 มีการปัดรังควานต่าง ๆ

จากปัญหาการรักษาพยาบาลดังกล่าว พบว่าชาวบ้านยังไม่ค่อยนิยมรักษาพยาบาล
 กับทางราชการมากนัก เนื่องจากความไม่คุ้นเคย และเกรงกลัวเจ้าหน้าที่ ตลอดจน
 งบประมาณของทางราชการมีน้อย ทำให้มีสถานอนามัยในหมู่บ้านน้อยแห่ง ไม่สามารถจัด
 หายาและบริการด้านต่าง ๆ ให้กับชาวบ้านได้อย่างเพียงพอจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การ
 บริการวางแผนครอบครัวของชาวส่วยเขมรมีผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ร้อยละแสดงจำนวนการรับบริการการวางแผนครอบครัวของชาวส่วยเขมรใน
บ้านแจ่งแมง และบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ท่านเคยใช้ (กำลังใช้) บริการวางแผนครอบครัวหรือไม่	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
- เคยใช้/กำลังใช้ ...วิธีที่ใช้คือ ...	43	46.73
กินยา	14	32.56
ทำหมัน (หญิง)	14	32.56
ฉีดยา	13	30.22
ใส่ห่วง	1	2.33
ทำหมันชาย	1	2.33
- ไม่เคยใช้ ... เพราะ ...	49	53.27
อายุมากและไม่มีบุตรอีกแล้ว	24	48.98
มีบุตรมาก่อนที่จะมีบริการวางแผนครอบครัวในหมู่บ้าน	14	28.57
ต้องการให้บุตรช่วยทำงาน	5	10.21
หย่าร้าง	3	6.12
สามีตาย	3	6.12

จากตารางที่ 2 พบว่า ชาวส่วยเขมรร้อยละ 53.27 ไม่เคยใช้บริการวางแผนครอบครัวโดยแบ่งเป็นเหตุผลต่าง ๆ คืออายุมาก และไม่อยู่ในวัยจะมีบุตรอีกร้อยละ 48.98 มีบุตรมาก่อนที่จะมีบริการวางแผนครอบครัวในหมู่บ้านร้อยละ 28.57 ต้องการมีบุตรไว้ช่วยทำงานร้อยละ 10.21 หย่าร้างร้อยละ 6.12 และสามีตายร้อยละ 6.12 ส่วนชาวส่วยเขมรที่ใช้บริการวางแผนครอบครัวร้อยละ 46.73 โดยใช้วิธีกินยาคุมกำเนิดร้อยละ 32.56 ทำหมัน (หญิง) ร้อยละ 32.56 ฉีดยาร้อยละ 30.22 ใส่ห่วงร้อยละ 2.33 และหมันชาย ร้อยละ 2.33

จากการพูดคุยกับชาวบ้านทั่ว ๆ ไป พบว่าเมื่อก่อนนั้นในหมู่บ้านยังไม่มีสถานีนามัย จึงไม่รู้จักเรื่องการวางแผนครอบครัว จะมีบุตรมาก-น้อยก็ปล่อยให้ เป็นไปตามธรรมชาติ

สำหรับรายละเอียดของการรับบริการการวางแผนครอบครัวของชาวส่วยเขมรนั้น ในปัจจุบันมีชาวบ้านที่อยู่ในวัยอายุน้อยไปปรึกษาเพื่อวางแผนครอบครัวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจาก ในปัจจุบันนี้เด็กหญิงมักจะแต่งงานมีครอบครัว ตั้งแต่อายุ 14-15 ปีขึ้นไป ในขณะที่ผู้ชายจะมี อายุประมาณ 17-18 ปีขึ้นไป ส่วนมากจะขอรับบริการโดยใช้วิธีกินยา ซึ่งสถานีนามัยให้บริการยากินโดยไม่คิดค่าบริการ ส่วนการฉีดยานั้นจะคิดค่าบริการเข็มละ 15 บาท แต่เนื่องจากงบประมาณของทางราชการมีจำนวนจำกัด และมีชาวบ้านนอกเขตบริการมาขอรับ บริการมาก ทำให้บางครั้งยาที่ให้บริการมีจำนวนไม่เพียงพอ (สัมภาษณ์ นางคำพงษ์ แก้วงามสอง 10 มีนาคม 2531)

2.2 การสำรวจคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้าน
สติปัญญา ในที่นี้หมายถึงระดับการศึกษาของบุคคลในครอบครัว ความต้องการให้บุตรหลาน เข้ารับการศึกษา ตลอดจนความสามารถและความคิดเห็นในการส่งบุตรหลานให้เข้ารับ การศึกษา

2.2.1 ระดับการศึกษา

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวส่วยเขมรจำนวน 92 คน เกี่ยวกับระดับการศึกษาที่ได้รับ พบว่า ชาวส่วยเขมรได้รับการศึกษาภาคบังคับประถมศึกษา ปีที่ 4 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.70 ได้รับการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 7.61 ไม่เคยได้รับการศึกษาและจบชั้นมัธยมศึกษาต้นในจำนวนเท่ากันร้อยละ 3.26 และมีชาวส่วยเขมรที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 2.17

2.2.2 ความต้องการและความสามารถในการ
ส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษา

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวส่วยเขมรที่เป็นผู้ปกครอง จำนวน 92 คน ถึงความต้องการและเหตุผลในการให้บุตรหลานได้รับการศึกษา และความ สามารถที่จะส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาระดับต่าง ๆ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ร้อยละแสดงความต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษา และความสามารถในการ
 ส่งเสียให้บุตรหลานได้รับการศึกษาของชาวส่วยเขมร ในบ้านแจ่งแมง และบ้านข้า
 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
ความต้องการให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษานในโรงเรียน		
ต้องการ เพราะ . . .	72	78.26
1. เพื่อให้มีความรู้อ่านออก-เขียนได้	68	94.44
2. ต้องการให้ทำงานที่ดี	2	2.78
3. เพื่อให้เรียนตามเกณฑ์ภาคบังคับ	1	1.39
4. พ่อแม่สามารถส่งเสียได้	1	1.39
ไม่ต้องการ เพราะ . . .	20	21.74
1. ไม่มีเงินส่งเสียให้เล่าเรียน	17	85.00
2. ต้องการให้ช่วยประกอบอาชีพ	2	10.00
3. บุตรหลานเรียนอ่อนมาก	1	5.00
ท่านคิดว่าท่านสามารถให้บุตรหลานได้รับการศึกษาถึงระดับใด		
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะ . . .	74	80.44
1. ไม่มีเงินให้เรียนสูงกว่านี้	51	68.92
2. เรียนตามเกณฑ์บังคับ	15	20.27
3. ต้องการให้ประกอบอาชีพช่วยพ่อแม่	6	8.11
4. บุตรหลานไม่ต้องการเรียน	2	2.70
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพราะ . . .	2	2.17
1. ไม่มีเงินให้เรียนสูงกว่านี้	1	50.00
2. ยังใช้แรงงานได้ไม่เต็มที่	1	50.00

ตารางที่ 3 ร้อยละแสดงความต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษา และความสามารถในการ
 ส่งเสียให้บุตรหลานได้รับการศึกษาของชาวส่วยเขมร ในบ้านแจงแมง และบ้านข่า
 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพราะ . . .	12	13.04
1. ต้องการให้มีความรู้สูงมากขึ้น	11	91.67
2. มีทุนส่งเสียให้เรียนได้เพียงระดับนี้	1	8.33
ระดับมหาวิทยาลัย เพราะ . . .	4	4.35
1. ต้องการให้มีงานอาชีพที่มั่นคง	2	50.00
2. ต้องการให้บุตรหลานมีโอกาสรับราชการ	1	25.00
3. ต้องการให้มีความรู้สูง ๆ	1	25.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ชาวส่วยเขมรมีความต้องการให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษ
 ในโรงเรียนมากถึงร้อยละ 78.26 และไม่ต้องการให้เข้ารับการศึกษในโรงเรียน คิดเป็น
 ร้อยละ 21.74 ซึ่งมีเหตุผลต่างกัน คือ กรณีที่ต้องการให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษใน
 โรงเรียน โดยมีเหตุผลเพื่อให้มีความรู้อ่านออก-เขียนได้ คิดเป็นร้อยละ 94.44 ต้องการ
 ให้ทำงานที่ดีร้อยละ 2.78 ให้เรียนตามเกณฑ์ภาคบังคับร้อยละ 1.39 พ่อแม่สามารถส่งเสีย
 ได้ร้อยละ 1.39 ส่วนกรณีที่ไม่ต้องการให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษามีเหตุผล คือ ไม่มีเงิน
 ส่งเสียให้เล่าเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.00 ต้องการให้ช่วยประกอบอาชีพร้อยละ
 10.00 และบุตรหลานเรียนอ่อนมากร้อยละ 5.00

สำหรับความสามารถในการส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ นั้น
 พบว่า ชาวส่วยเขมรที่คิดว่ามีความสามารถส่งบุตรหลานให้ศึกษาได้เพียงระดับชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 6 มากที่สุด ถึงร้อยละ 80.44 อันดับรองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็น

ร้อยละ 13.04 อันดับที่สามคือระดับมหาวิทยาลัยร้อยละ 4.35 อันดับสุดท้ายคือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 2.17 โดยมีเหตุผลในการส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาในแต่ละระดับคือ

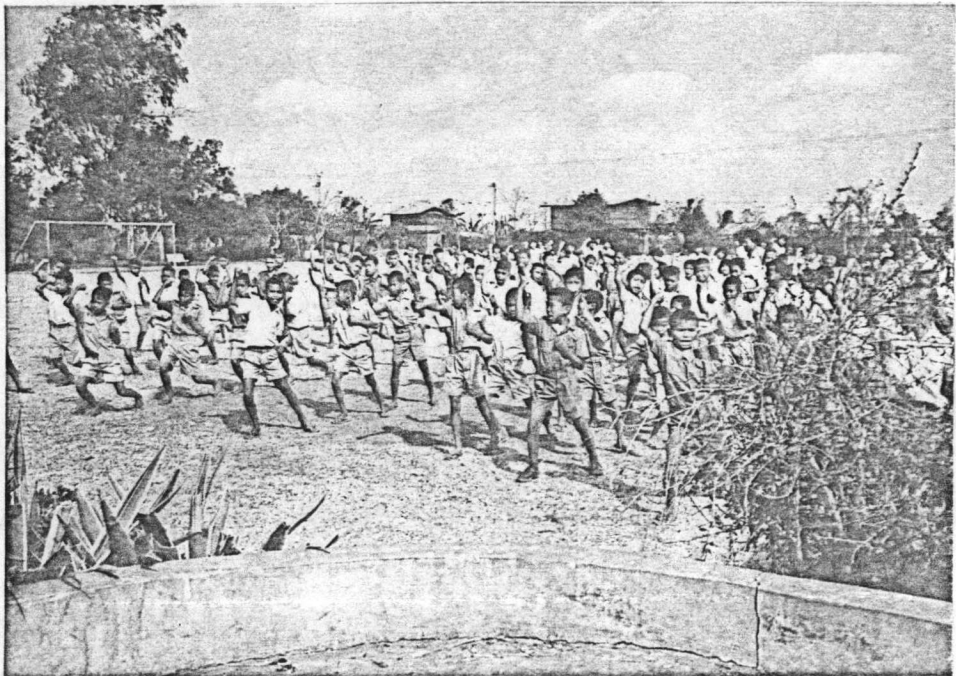
ในการส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเหตุผลสำคัญคือไม่มีเงินให้บุตรหลานได้ศึกษาสูงกว่านี้ ถึงร้อยละ 68.92 ให้เรียนตามเกณฑ์บังคับร้อยละ 20.27 ต้องการให้บุตรหลานประกอบอาชีพช่วยพ่อแม่ร้อยละ 8.11 บุตรหลานไม่ต้องการเรียนร้อยละ 2.70 สำหรับเหตุผลของชาวส่วยเขมรที่สามารถจะส่งเสียบุตรหลานได้จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพราะต้องการให้มีความรู้สูงมากขึ้นร้อยละ 91.67 มีทุนส่งเสียให้เล่าเรียนได้เพียงระดับนี้ร้อยละ 8.33 สำหรับเหตุผลที่สามารถส่งเสียบุตรหลานได้ถึงระดับมหาวิทยาลัย เพราะต้องการให้มีอาชีพที่มั่นคงร้อยละ 50.00 ต้องการให้บุตรหลานมีโอกาสรับราชการร้อยละ 25.00 ต้องการให้มีความรู้สูงร้อยละ 25.00 สำหรับเหตุผลที่สามารถส่งเสียบุตรหลานได้ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพราะไม่มีทุนให้ได้เรียนสูงกว่านี้ร้อยละ 50.00 และยังใช้แรงงานเด็กในวัยนี้ไม่เต็มที่ร้อยละ 50.00

สำหรับกรณีที่มีชาวส่วยเขมรตอบถึงความสามารถในการส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งมีจำนวน 74 คน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ต่อในกรณีที่ถ้าหากโรงเรียนในหมู่บ้านขยายชั้นเรียนถึงระดับมัธยมศึกษา จะให้บุตรหลานศึกษาต่อหรือไม่ พบว่ามีผู้ตอบว่าได้ร้อยละ 54.05 และตอบว่าไม่ได้ร้อยละ 45.95

จากการสำรวจสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านทั้ง 2 แห่งนี้ผู้วิจัยพบว่า มีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คือ โรงเรียนบ้านชำ ตั้งอยู่ระหว่างหมู่บ้านชำ และหมู่บ้านแจงแมง เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2473 จากสถิติจำนวนห้องเรียน-ครู-นักเรียน สำรวจเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2531 พบว่า มีจำนวนห้องเรียน 15 ห้อง จำนวนนักเรียน 377 คน จำนวนครู-อาจารย์ 20 คน และจากการสอบถามชาวส่วยเขมรเกือบจะทั้งหมดที่มีภูมิลำเนาตั้งเดิมอยู่ที่นี้จะรับการศึกษาจากโรงเรียนแห่งนี้ทั้งหมด ตลอดจนส่งบุตรหลานให้เข้ารับการศึกษามาจากโรงเรียนแห่งนี้ ซึ่งลักษณะเฉพาะของโรงเรียนแห่งนี้คือเป็นสถานที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียน และเป็นโรงเรียนที่มีชาวส่วยเขมรเรียนอยู่เกือบทั้งสิ้น ดังนั้นจึงทำให้มีลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งคือนักเรียนจะพูดภาษาเขมรเป็นภาษาหลัก

รูปที่ 12 อาคารเรียนโรงเรียนบ้านชำ

รูปที่ 13 เด็กนักเรียนทำกิจกรรมกายบริหารหน้าเสาธง หลังจากเคารพธงชาติ

และสวดมนต์เสร็จ

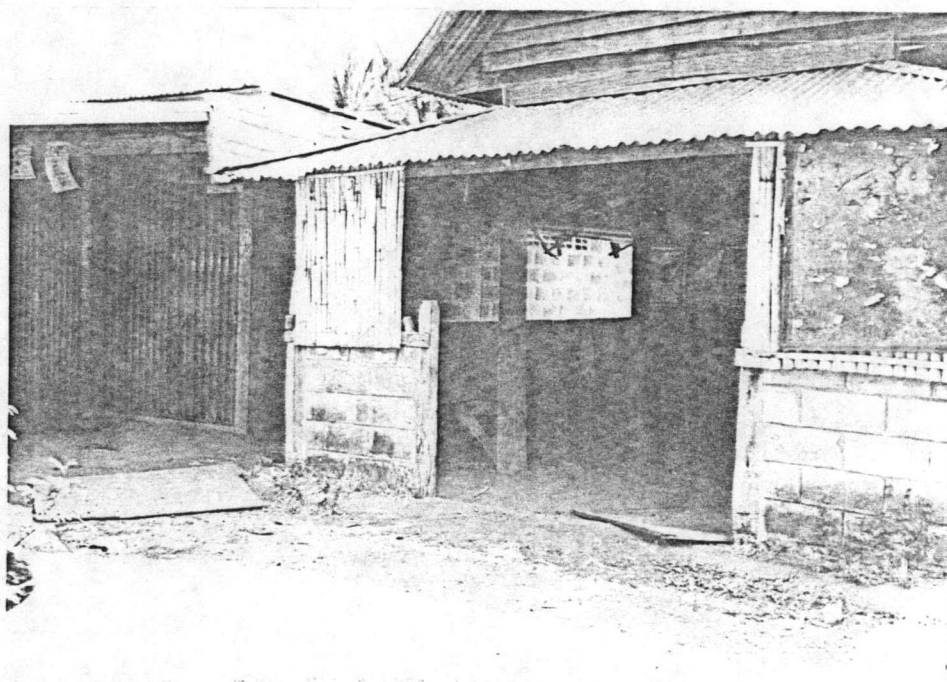

รูปที่ 14 เด็กนักเรียนเดินทางกลับบ้านหลังจากโรงเรียนเล็ก

สำหรับสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวส่วยเขมรส่วนใหญ่ไม่สามารถส่งเสียบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับชั้นประถมศึกษา นั่น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนบ้านชำ พบว่า สาเหตุสำคัญ คือ ความยากจน ขาดเงินทอง และการประกอบอาชีพก็ เป็นไปในลักษณะการใช้แรงงาน เพื่อให้มีอาหารประทังชีวิตไปเพียงวันหนึ่ง ๆ จึงทำให้การอ่าน-เขียนหนังสือ เป็นสิ่งที่อยู่ห่างไกลกับสภาพชีวิตจริง ๆ ของชาวบ้านมาก เนื่องจากการประกอบอาชีพของชาวส่วยเขมร คือการทำไร่ ทำนา ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องใช้แรงงานทั้งสิ้น จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวส่วยเขมรไม่ค่อยมีความกระตือรือร้น และไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา (สัมภาษณ์ นางสาว บุญรัตน์ แสงพระพาย, นายณัฐพล พิมพ์พนา 11 มีนาคม 2531)

ในด้านการให้การสนับสนุนการศึกษาต่อของนักเรียนนั้น โรงเรียนได้พยายามจัดบริการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อของนักเรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านชำ พบว่า โรงเรียนได้จัดบริการรถรับ-ส่งนักเรียน ซึ่งมีครูประจำชั้นของนักเรียนเป็นผู้พาไปสมัครสอบในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนมัธยมศึกษาของอำเภอ ครูจะเป็นธุระในการรวบรวมเอกสารของนักเรียนสอนเพิ่มเติมให้ก่อน เพื่อเป็นการเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมในการสอบของนักเรียน ตลอดจนเป็นธุระในการพา

นักเรียนไปสอบอีกด้วย นอกจากนั้นทางโรงเรียนยังได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ทางราชการ
 ในโครงการรณรงค์ผู้ไม่รู้หนังสือที่จัดให้กับชาวบ้าน เพื่อเป็นการสนับสนุนการอ่านออกเขียนได้
 ของชาวบ้าน และเพื่อป้องกันการลืมนหนังสือซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลโดยได้รับความร่วมมือ
 จากเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นนั้นซึ่งก็เป็นไปได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เมื่อหมดระยะเวลา
 ของโครงการก็ไม่ได้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง แต่ทางโรงเรียนก็ยังให้ความร่วมมือกับ
 หน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป เช่น ร่วมมือกับกำนันในหมู่บ้าน และศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
 ในการจัดสร้างสถานที่อ่านหนังสือให้กับชาวบ้าน แต่เนื่องจากชาวบ้านไม่เห็นความสำคัญ
 และต้องออกไปทำไร่ทำนาทุก ๆ วัน จึงทำให้ที่อ่านหนังสือถูกทิ้งร้างไปโดยปริยาย
 (สัมภาษณ์ นายบุญตา แก้วงามสอง 14 มีนาคม 2531)

รูปที่ 15 สถานที่อ่านหนังสือพิมพ์ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นที่รกร้าง

2.3 การสำรวจคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทาง
ด้าน เศรษฐกิจ ในที่นี้หมายถึงการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน การประกอบอาชีพ รายได้-
 รายจ่าย สภาพหนี้สิน การลงทุน การจำหน่ายผลผลิต ความต้องการแรงงานในการ
 ประกอบอาชีพ การได้รับบริการด้านความรู้ในการประกอบอาชีพ และการรับความ
 อนุเคราะห์พันธุ์พืช สัตว์ และปุ๋ยจากทางราชการ

2.3.1 การมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวส่วยเขมรที่เป็นผู้ปกครอง
 จำนวน 92 คน ถึงการถือครองที่ดินส่วนใหญ่ อาชีพที่ทำรายได้หลักให้แก่ครอบครัว ตลอดจน
 รายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัว ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-5 ดังนี้

ตารางที่ 4 ร้อยละแสดงลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่ของชาวส่วยเขมรในบ้านแจ่งแมง
 และบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
เป็นของตนเอง	85	92.39
จำนวน ต่ำกว่า 5 ไร่	9	10.59
5 - 10 ไร่	17	20.00
11-15 ไร่	10	11.76
16-20 ไร่	18	21.18
21-25 ไร่	10	11.76
26-30 ไร่	7	8.24
31-35 ไร่	6	7.06
36-40 ไร่	1	1.18
41-45 ไร่	1	1.18
46-50 ไร่	2	2.35
มากกว่า 50 ไร่ขึ้นไป	4	4.70

ตารางที่ 4 ร้อยละแสดงลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่ของชาวส่วยเขมรในบ้านแจงแมง
และบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
เช่าคนอื่น	7	7.61
จำนวน ต่ำกว่า 5 ไร่	1	14.29
5 - 10 ไร่	5	71.42
11-15 ไร่	1	14.29

จากตารางที่ 4 พบว่า การถือครองที่ดินส่วนใหญ่ของชาวส่วยเขมรจะเป็นที่ดินของตนเองมากที่สุดคือร้อยละ 92.39 ชาวส่วยเขมรร้อยละ 7.61 เช่าที่ดินคนอื่น สำหรับผู้ที่มีที่ดินของตนเองนั้นส่วนใหญ่จะมีเนื้อที่ 16-20 ไร่มากที่สุด คือร้อยละ 21.18 รองลงมาจะมีเนื้อที่ 5-10 ไร่ ร้อยละ 20.00 เนื้อที่ 11-15 ไร่ และ 21-25 ไร่ จำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 11.76 ตามลำดับ

สำหรับชาวส่วยเขมรที่เช่าที่ดินของคนอื่นนั้นจะเช่าที่ดิน 5-10 ไร่ มากที่สุด ร้อยละ 71.42 นอกนั้นจะเช่าที่ดินต่ำกว่า 5 ไร่ และ 11-15 ไร่ เป็นจำนวน เท่า ๆ กัน คือร้อยละ 14.29

ตารางที่ 5 ร้อยละแสดงอาชีพที่ทำรายได้หลักแก่ครอบครัว และรายได้เฉลี่ยของครอบครัว/
 ต่อปีของชาวส่วยเขมรในบ้านแจ่มแวงและบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัด
 ศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
รายได้หลักที่สำคัญของครอบครัวได้จาก		
ทำนา	4	4.35
ทำไร่ข้าวโพด	70	76.09
ทำไร่ถั่ว	2	2.17
ทำไร่มันสำปะหลัง	1	1.09
ทำไร่ละหุ่ง	2	2.17
ทำสวน	-	-
เลี้ยงสัตว์	1	1.09
รับราชการ	-	-
ค้าขาย	1	1.09
รับจ้าง	11	11.96
รายได้โดยเฉลี่ยของครอบครัว/ต่อปี		
ต่ำกว่า 5,000 บ.	17	18.48
5,100-7,000 บ.	14	15.22
7,100-9,000 บ.	12	13.04
9,100-11,000 บ.	10	10.87
11,100-13,000 บ.	8	8.70
13,100-15,000 บ.	7	7.61
15,100-17,000 บ.	3	3.26
17,100-19,000 บ.	5	5.44
19,100-21,000 บ.	7	7.61
21,100 ขึ้นไป	9	9.78

จากตารางที่ 5 พบว่า ชาวส่วยเขมรมีรายได้หลักมาจากการทำไร่ข้าวโพด ถึงร้อยละ 76.09 มีรายได้จากการรับจ้างร้อยละ 11.96 และจากการทำนาร้อยละ 4.35 ตามลำดับ

สำหรับรายได้โดยเฉลี่ยต่อปีของครอบครัวนั้นพบว่า ชาวส่วยเขมรมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บ. ถึงร้อยละ 18.48 รายได้ตั้งแต่ 5,100-7,000 บ. ร้อยละ 15.22 และรายได้ 7,100-9,000 บ. ร้อยละ 13.04 ตามลำดับ

จากการสังเกต และสัมภาษณ์ชาวบ้านโดยทั่วไป พบว่า อาชีพหลักของชาวส่วยเขมรจะเป็นการทำไร่ข้าวโพด การทำนานั้นส่วนมากมักจะทำนาแทบทุกหลังคาเรือน โดยมักจะเป็นลักษณะปลูกไว้บริโภคเอง สำหรับบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกิน ก็จะมีรายได้จากการรับจ้าง เช่น ปลูกข้าวโพด ปลูกถั่ว หรือถางไร่ โดยได้ค่าแรงงานเป็นวัน ๆ ละ 25-30 บ. ซึ่งจะมีผู้ว่าจ้างเป็นวัน ๆ แล้วแต่ฤดูกาล บางช่วงก็อาจจะว่างงาน สำหรับการปลูกถั่ว ปลูกมันสำปะหลัง และปลูกละหุ่งนั้นทำกันประปราย ส่วนรายได้ของชาวส่วยเขมรขั้นต่ำสุดนั้น จะมีอาชีพรับจ้างมากที่สุด ส่วนรายได้สูงสุดนั้นจะเป็นผู้ที่มีที่ดินจำนวนมาก และมีอาชีพหลักคือ การเพาะปลูกข้าวโพดเป็นหลัก

2.3.2 รายจ่าย และสภาพหนี้สิน

ในตารางที่ 6 เป็นการแสดงรายจ่าย ความเห็นในเรื่องรายได้ภายในครอบครัว ตลอดจนสภาพหนี้สินของชาวส่วยเขมร

ตารางที่ 6 ร้อยละแสดงรายจ่าย ความคิดเห็นในเรื่องรายได้ของครอบครัว และสภาพ
หนี้สินในปัจจุบันของชาวส่วยเขมร ในบ้านแจงแมง และบ้านข่า อำเภอ
กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
รายได้ของท่านส่วนใหญ่ใช้จ่ายในเรื่องใด		
อาหาร	60	65.22
ลงทุนค้าขาย	16	17.39
การศึกษา	8	8.70
อื่น ๆ ได้แก่		
ใช้หนี้	5	5.43
เครื่องนุ่งห่ม	2	2.17
ค่ายารักษาโรค	1	1.09
ท่านคิดว่ารายได้ของครอบครัวท่านเป็นอย่างไร		
ไม่พอใช้	40	43.48
พอใช้	28	30.44
เกินนี้	22	23.91
เหลือเก็บ	2	2.71
ปัจจุบันท่านมีหนี้สินหรือไม่		
มีหนี้สินเนื่องจาก . . .	65	70.65
- นำมาลงทุน	55	84.62
- ซื้ออาหาร	5	7.69
- ใช้จ่ายภายในครอบครัว	3	4.61
- สร้างที่อยู่อาศัย	1	1.54
- ใช้ในงานพิธี	1	1.54
ไม่มีหนี้สิน	27	29.35

จากตารางที่ 6 พบว่า ชาวส่วยเขมรส่วนใหญ่จะใช้จ่ายในเรื่องอาหารมากที่สุด ร้อยละ 65.22 ลงทุนค้าขายร้อยละ 17.39 และใช้จ่ายเพื่อการศึกษาร้อยละ 8.70 นอกจากนั้น ยังใช้จ่ายในการใช้หนี้ร้อยละ 5.43 ซื้อเครื่องนุ่งห่มร้อยละ 2.17 และใช้จ่ายเป็นค่ายารักษาโรคร้อยละ 1.09

สำหรับความคิดเห็นในเรื่องรายได้ของครอบครัวนั้น ชาวส่วยเขมรมีความคิดว่า รายได้ของครอบครัวอยู่ในสภาพไม่พอใช้มากที่สุดร้อยละ 43.48 รายได้พอใช้ร้อยละ 30.44 เป็นหนี้ร้อยละ 23.91 และเหลือเก็บร้อยละ 2.17

ส่วนสภาพหนี้สินของชาวส่วยเขมรนั้น พบว่า ชาวส่วยเขมรที่สัมภาษณ์ทั้งหมด จำนวน 92 ครอบครัวมีสภาพเป็นหนี้สินถึง 65 ครอบครัว หรือคิดเป็นร้อยละ 70.65 ซึ่งในจำนวนนี้เป็นหนี้สินเนื่องจากนำมาลงทุนถึงร้อยละ 84.62 ซื้ออาหารร้อยละ 7.69 ใช้จ่ายภายในครอบครัวร้อยละ 4.61 นำมาสร้างที่อยู่อาศัยร้อยละ 1.54 ใช้ในงานพิธีร้อยละ 1.54 สำหรับชาวส่วยเขมรที่ไม่มีหนี้สินนั้นมีจำนวน 27 ครอบครัว หรือคิดเป็นร้อยละ 29.35

จากการพูดคุยกับชาวส่วยเขมรพบว่าส่วนมากจะมีอาชีพเพราะปลูก เป็นส่วนใหญ่ รายได้นั้นจึงมักจะได้จากการทำไร่ข้าวโพด และได้นำรายได้มาใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร หรือใช้จ่ายในชีวิตประจำวันจิปาถะ จนเงินหมด หรือไม่พอที่จะนำมาลงทุนเพาะปลูกในครั้งต่อไป จึงต้องใช้วิธีกู้ยืม ทำให้เป็นหนี้สิน นอกจากค่าใช้จ่ายดังกล่าวแล้วยังพบว่าชาวส่วยเขมร มักจะปฏิบัติเป็นธรรมเนียมสืบทอดกันมาคือการรักษาประเพณีอย่างเคร่งครัด เช่นการจัดงานศพ งานแต่งงาน หรืองานบุญเทศกาล มักจะจัดพิธีกันอย่างใหญ่โตไม่ว่าจะมีหรือยากจน โดยการล้มควาย หมู หรือเป็นไก่ ที่เลี้ยงไว้จำนวนมาก หรือบางครั้งจนหมดทั้งเล้า ตลอดจนซื้อเหล้ายา เพื่อนำมาเลี้ยงฉลองกันอย่างไม่จำกัด แม้ว่าจะต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาจัดงานหรือเพื่อซื้อสัตว์เลี้ยงใหม่ก็ตาม สำหรับการใช้นี้สินนั้น บางครั้งก็ใช้เป็นเงิน บางครั้งต้องใช้หนี้ด้วยการนำพืชไร่ หรือข้าวที่ปลูกไว้เพื่อบริโภคเอง ตลอดจนนำสัตว์เลี้ยงมาหักใช้นี้สินของตนก็ตาม จึงทำให้สภาพครอบครัวยากจน ไม่พอกินพอใช้ และเป็นหนี้สินตลอดมา

2.3.3 การลงทุน การจำหน่ายผลผลิต และความ

ต้องการแรงงานในการประกอบอาชีพ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวส่วยเขมรจำนวน 92 คน

ถึงการลงทุนในการประกอบอาชีพ การจำหน่ายผลผลิต และความต้องการให้บุตรหลาน
ช่วยในการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 7 ร้อยละแสดงการลงทุน การจำหน่ายผลผลิต และความต้องการให้บุตรหลาน
ช่วยประกอบอาชีพของชาวส่วยเขมร ในบ้านแจ่มแจ้งและบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
ในการลงทุนส่วนใหญ่ท่านใช้ทุนส่วนตัว		
- ทุนตัวเอง	10	10.87
- กู้ยืมทุน	8	8.70
- กู้ธนาคาร	60	65.22
- กู้จากสหกรณ์	7	7.61
- อื่น ๆ . . .		
กู้จากญาติพี่น้อง	3	3.26
ไม่มีที่ดินทำกิน	4	4.34
ในการจำหน่ายผลผลิตของท่านทำอย่างไร		
- นำไปจำหน่ายเอง	30	32.61
- มีผู้มาติดต่อซื้อ	56	60.87
- ไม่มีผลผลิตจำหน่าย	6	6.52
ท่านต้องการให้บุตรหลานช่วยในการประกอบอาชีพหรือไม่		
- ต้องการ	89	96.74
- ไม่ต้องการ	3	3.26

จากตารางที่ 7 พบว่า ชาวส่วยเขมรลงทุน โดยการกู้จากธนาคารมากที่สุด ถึงร้อยละ 65.22 ใช้ทุนตัวเองร้อยละ 10.87 กู้จากสหกรณ์ร้อยละ 7.61 กู้จาก นายทุนร้อยละ 8.70 และยังมีผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินร้อยละ 4.34 กู้จากญาติพี่น้องร้อยละ 3.26

ในการจำหน่ายผลผลิตนั้น ชาวส่วยเขมรมักจะขายสินค้าให้กับผู้ที่มาติดต่อซื้อ มากที่สุดร้อยละ 60.87 นำไปจำหน่ายเองร้อยละ 32.61 และไม่มีผลผลิตจำหน่ายร้อยละ 6.52

สำหรับความต้องการให้บุตรหลานช่วยในการประกอบอาชีพนั้นชาวส่วยเขมรจำนวน 89 คน มีความต้องการให้บุตรหลานช่วยในการประกอบอาชีพถึงร้อยละ 96.74 ส่วนที่เหลืออีก 3 คน หรือร้อยละ 3.26 ไม่ต้องการให้บุตรหลานช่วยในการประกอบอาชีพ

สำหรับเรื่องการลงทุนในการประกอบอาชีพของชาวส่วยเขมรนั้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ พัฒนาการตำบลข้าพบว่า ชาวส่วยเขมรจะนิยมกู้เงินจากสหกรณ์มาก แต่เนื่องจากการกู้ยืมเงิน ของระบบสหกรณ์ของรัฐนั้นค่อนข้างผ่อนผันให้กับผู้กู้มาก ทำให้ผู้กู้ยืมเงินไม่ค่อยเคารพกฎเกณฑ์ ผลัดผ่อนอยู่เรื่อย ๆ จึงทำให้หนี้สินค้างชำระอยู่หลายครัวเรือน เงินทุนสหกรณ์ที่หมุนเวียน ในหมู่บ้านก็ลดน้อยลงไปด้วย ซึ่งต่างกับการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การ เกษตร (ธกส) ซึ่งมีกฎเกณฑ์ที่รัดกุมเด็ดขาด มีเจ้าหน้าที่หลายคนเข้าไปแนะนำให้ความ สะดวก ตลอดจนตรวจสภาพบ้านเรือนและที่ดินของผู้กู้ยืม และเป็นผู้จัดการกลุ่มชาวบ้านโดยให้ บุคคลในกลุ่มนั้น ๆ ค้ำประกันให้กันและกัน จึงทำให้ชาวบ้านไม่กล้าขี้อ้อ เพราะจะมีการ ส่งค่าเดือนและการตรวจสอบพืชไร่ ตลอดจนการสนับสนุนในเรื่องปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืช จนผลิตผลเหล่านั้นถึงฤดูเก็บเกี่ยว และถึงระยะการผ่อนชำระหนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้วิธีการจัดกลุ่มให้บุคคลในกลุ่มค้ำประกันร่วมกันเป็นการช่วยกระตุ้นการชำระหนี้ได้เป็น อย่างดี (สัมภาษณ์ นายสายสิทธิ์ วงศ์ประเทศ, 11 มีนาคม 2531)

สำหรับการจำหน่ายผลผลิตของชาวส่วยเขมรนั้นมักมีผู้มาติดต่อซื้อผลผลิต ส่วนมาก มักจะเป็นพ่อค้า หรือนายทุนหรือเจ้าหน้าที่ของชาวบ้าน ที่เข้ามาซื้อผลผลิตเป็นการทยอยหักหนี้ ไป อีกประการหนึ่งก็คือชาวบ้านไม่ค่อยมีพินหนะที่จะนำสินค้าเข้ามาขายในเมืองได้ จึงต้อง ขายผลผลิตให้กับบุคคลดังกล่าว บางครั้งถ้าชาวส่วยเขมรครอบครัวใดมีความจำเป็นต้องใช้ เงินก่อนที่จะถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว ก็จะมีการขายผลผลิตที่ยังไม่ได้เก็บเกี่ยว ซึ่งเรียกว่า

"การขายเหี่ยว" และชาวส่วยเขมรบางคนก็อาจไม่มีผลผลิตจำหน่าย ก็ เนื่องจากมีที่ดินทำกินน้อย การเพาะปลูกหรือการทำนาที่ทำไว้เพื่อให้ได้ผลผลิตไว้บริโภคภายในครัวเรือนเท่านั้น (สัมภาษณ์ นายนาค เขียมพันธ์ 12 มีนาคม 2531)

จากการสนทนากับชาวส่วยเขมรโดยมากจะต้องการให้บุตรหลานช่วยในการประกอบอาชีพ แม้ว่าจะมีฐานะค่อนข้างดีก็ตามก็ยังนิยมให้บุตรหลาน เป็นผู้ดูแลการเพาะปลูก ชาวส่วยเขมรจะไม่นิยมว่าจ้างแรงงานถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ผู้ที่มีอาชีพรับจ้างมักจะไปรับจ้างตามหมู่บ้านชาวไทยอีสานโดยว่าจ้างกันเป็นรายวัน วันละ 25-30 บาท

จากผลสรุปในด้านอาชีพของชาวส่วยเขมร พบว่าชาวส่วยเขมรมีรายได้หลักจากการเพาะปลูกคือการทำไร่ข้าวโพดมากที่สุด โดยมีรายได้ต่ำมาก คือเฉลี่ยต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี ซึ่งมีรายได้ไม่พอใช้ และเป็นหนี้สินโดยผู้จากธนาคารเป็นส่วนมาก ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ชาวส่วยเขมร ถึงการได้รับการบริการและความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ ดังกล่าวข้างต้น ดังตารางต่อไปนี้

2.3.4 การรับบริการต่าง ๆ จากทางราชการ

ได้แก่ การได้รับการบริการการอบรมการเพาะปลูก-เลี้ยงสัตว์ จากหน่วยงานของรัฐ ความรู้ในการใช้ปุ๋ย แหล่งเงินทุน และการได้รับการอนุเคราะห์พันธุ์พืช-สัตว์

ตารางที่ 8 ร้อยละแสดงการได้รับการบริการต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐ

การได้รับการบริการต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
การอบรมการเพาะปลูก-เลี้ยงสัตว์		
- บ่อยครั้ง	2	2.17
- นาน ๆ ครั้ง	50	54.35
- ไม่เคย	40	43.48

ตารางที่ 8 ร้อยละแสดงการได้รับบริการต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐ (ต่อ)

การได้รับบริการต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
ความรู้ในการใช้ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช		
- บ่อยครั้ง	3	3.26
- นาน ๆ ครั้ง	46	50.00
- ไม่เคย	43	46.74
การแนะนำแหล่งเงินกู้เพื่อการเกษตร		
- บ่อยครั้ง	3	3.26
- นาน ๆ ครั้ง	45	48.91
- ไม่เคย	44	47.83
การอนุเคราะห์พันธุ์พืช-สัตว์		
- บ่อยครั้ง	2	2.17
- นาน ๆ ครั้ง	23	25.00
- ไม่เคย	67	72.83

จากตารางที่ 8 พบว่าชาวส่วยเขมรได้มีโอกาสรับบริการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การอบรมการเพาะปลูก-เลี้ยงสัตว์ ชาวส่วยเขมรร้อยละ 54.35 มีโอกาสอบรมเรื่องนี้นาน ๆ ครั้ง และชาวส่วยเขมรร้อยละ 43.48 ไม่เคยได้รับการอบรม ส่วนชาวส่วยเขมรที่เหลือร้อยละ 2.17 ได้รับการอบรมในเรื่องนี้บ่อยครั้ง

ความรู้ในเรื่องการใช้ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืช ชาวส่วยเขมรร้อยละ 50.00 ได้รับความรู้เรื่องนี้นาน ๆ ครั้ง และชาวส่วยเขมรร้อยละ 46.74 ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องนี้ ส่วนชาวส่วยเขมรที่เหลือร้อยละ 3.26 ได้รับความรู้เรื่องนี้บ่อยครั้ง

การแนะนำแหล่งเงินกู้เพื่อการเกษตร ชาวส่วยเขมรถึงร้อยละ 48.91 ได้รับการแนะนำเรื่องนี้นาน ๆ ครั้ง และชาวส่วยเขมรร้อยละ 47.83 ไม่เคยได้รับการแนะนำเรื่องนี้ ส่วนชาวส่วยเขมรที่เหลือร้อยละ 3.26 ได้รับการแนะนำเรื่องนี้บ่อยครั้ง

สำหรับการอนุเคราะห์พันธุ์พืช-สัตว์ ชาวส่วยเขมรร้อยละ 72.83 ไม่เคยได้รับการอนุเคราะห์พันธุ์พืช-สัตว์ และร้อยละ 25 เคยได้รับการอนุเคราะห์นาน ๆ ครั้ง ส่วนชาวส่วยเขมรร้อยละ 2.17 เคยได้รับการอนุเคราะห์พันธุ์พืช-สัตว์บ่อยครั้ง

สำหรับการจัดอบรมในเรื่องต่าง ๆ ให้กับชาวส่วยเขมรนั้นส่วนใหญ่จะจัดในรูปกลุ่มสนใจ และชนิดของพืชที่ชาวบ้านเพาะปลูก เป็นส่วนมาก โดยจัดอบรมในระยะสั้น สถานที่มักจะเป็นโรงเรียนประจำตำบลซ้ำ ซึ่งจะใช้เวลาช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ มีเจ้าหน้าที่ทางด้านการเกษตรร่วมกับพัฒนากรในท้องถิ่น และจากท้องที่ใกล้เคียงมาช่วยให้การอบรม คำแนะนำ และทวนเวียนกันไป เนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่มีไม่มากนัก การทำงานจึงเป็นไปในลักษณะช่วยกัน และทวนเวียนไป การจัดการอบรมในเรื่องต่าง ๆ จะจัดอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง แต่ถ้าพืชผลที่ปลูกมีปัญหา ก็จะจัดอบรมให้คำแนะนำเพิ่มเติมเป็นกรณีไป (สัมภาษณ์ นายสายสิทธิ์ วงศ์ประเทศ 11 มีนาคม 2531)

นอกจากนั้นจากการสัมภาษณ์พัฒนากรตำบล นายสายสิทธิ์ วงศ์ประเทศ (11 มีนาคม 2531) ดังกล่าว ยังพบว่าในการอบรมแต่ละครั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นการอบรม โดยจัดการคัดเลือกกลุ่มเยาวชนที่จบการศึกษาภาคบังคับไปแล้ว หรือการอบรมผู้ใหญ่เองก็ตามมักจะมีปัญหาติดตามมา ซึ่งสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. งบประมาณของทางราชการมีน้อยไม่สามารถจัดสรรหาวัสดุอุปกรณ์ หรือ เครื่องมือที่จะช่วยเหลือให้บริการกับชาวบ้านได้อย่างเพียงพอ รวมทั้งการขึ้นคอนทางราชการในการเบิกจ่ายเงินต่าง ๆ ที่ค่อนข้างช้า ตลอดจนงบประมาณในการจ้างบุคคลหรือวิทยากรที่ชำนาญการมาอบรมแนะนำให้ความรู้กับชาวส่วยเขมรยังไม่เพียงพอ

2. ปัญหาด้านผู้นำของหมู่บ้านซึ่งไม่สนใจให้ความร่วมมือที่จะประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ทางราชการกับชาวบ้านเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการในด้านเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ทางหน่วยราชการได้มอบหมายให้นำมาบริการแก่ชาวบ้านได้ขอยืมเพื่อช่วยเป็นเครื่องทุ่นแรงในการประกอบอาชีพ จึงทำให้เป็นปัญหาอย่างหนึ่งในการพัฒนาด้านอาชีพที่ไม่สามารถก้าวหน้าไปเท่าที่ควร

3. ปัญหาในการตั้งกลุ่มเยาวชน เพื่อจัดการอบรมในการเพาะปลูกพืชผักต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สามารถลดภาระรายจ่ายของครอบครัว ตลอดจนเพื่อช่วยให้สถานะทางโภชนาการดีขึ้น แต่เมื่อการอบรมนั้นสิ้นสุดลง เยาวชนกลับไปอยู่บ้านเรือนของตนก็ยังคงอยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง ซึ่งบางคนยังไม่เห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวหรืออาจไม่ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ง่ายนัก ทำให้เยาวชนที่รับการอบรมไปนั้นขาดกำลังใจ ขาดทุนทรัพย์ในการเพาะปลูกจึงทำให้สิ่งที่ได้รับการอบรมไปนั้นไม่สำเร็จลุล่วงได้ผลเท่าที่ควร

2.4 การสำรวจคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานด้าน สังคม

ในที่นี้หมายถึง ความพอใจในการอาศัยอยู่ในชุมชน การร่วมกิจกรรมกับบุคคลต่างชุมชนและภายในชุมชน การเข้าเป็นสมาชิกต่าง ๆ ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ตลอดจนการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

2.4.1 ความพอใจในการอาศัยอยู่ในชุมชน การพบปะ

ติดต่อกับบุคคลต่างชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมกับบุคคลในชุมชนและต่างชุมชน

ตารางที่ 9 ร้อยละแสดงความพอใจในการอาศัยอยู่ในชุมชน การพบปะ และการเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน และต่างชุมชน ของชาวส่วยเขมร ในบ้านแจงแมง และบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
ความพอใจที่อยู่อาศัยในชุมชนปัจจุบัน		
- พอใจ	85	92.39
- ไม่พอใจ	7	7.61
ท่านมีโอกาสพบปะติดต่อกับคนไทยอีสานหรือไม่		
- เคยบ่อยครั้ง	33	35.87
- เคยเป็นบางครั้ง	39	42.39
- ไม่เคย	20	21.74
ท่านต้องการให้บุตรหลานแต่งงานกับ		
- คนไทยอีสาน	3	3.26
- พวกของท่านเอง	12	13.04
- ใครก็ได้	77	83.70
ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ในหมู่บ้านหรือชุมชนอื่น ๆ หรือไม่		
- เข้าร่วมทุกครั้ง	62	67.39
- เข้าร่วมเป็นบางครั้ง	27	29.35
- ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ เลย	3	3.26

ตารางที่ 9 ร้อยละแสดงความพอใจในการอาศัยอยู่ในชุมชน การพบปะ และการเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน และต่างชุมชน ของชาวส่วยเขมร ในบ้านแจงแมง และบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
ท่านได้ให้ความร่วมมือหรือร่วมกิจกรรม		
ของโรงเรียนดังต่อไปนี้หรือไม่		
วันสำคัญต่าง ๆ		
- ไม่ร่วม	70	76.09
- ไม่ไปร่วม	22	23.91
การประชุมผู้ปกครอง		
- ไปร่วม	80	86.96
- ไม่ไปร่วม	12	13.04
งานกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น		
- ไม่ร่วม	78	84.78
- ไม่ไปร่วม	14	15.22

จากตารางที่ 9 พบว่า ชาวส่วยเขมรมีความพอใจในที่อยู่อาศัย ในปัจจุบันสูงถึงร้อยละ 92.39 มีความไม่พอใจที่จะอยู่ชุมชนแห่งนี้ ร้อยละ 7.61

สำหรับโอกาสที่ได้พบปะติดต่อกับคนไทยอีสานนั้น ชาวส่วยเขมรร้อยละ 42.39 ได้พบปะติดต่อกับคนไทยอีสานเป็นบางครั้ง และเคยพบปะบ่อยครั้งร้อยละ 35.87 ส่วนที่เหลือร้อยละ 21.74 เป็นผู้ที่ไม่เคยพบปะติดต่อกับคนไทยอีสาน

สำหรับความต้องการให้บุตรหลานแต่งงานนั้น ชาวส่วยเขมรร้อยละ 83.70
 มีความคิดเห็นว่าการแต่งงานจะแต่งงานกับใครก็ได้ ส่วนชาวส่วยเขมรร้อยละ 13.04
 มีความต้องการจะให้บุตรหลานแต่งงานกับพวกชาวส่วยเขมรด้วยกัน ส่วนที่เหลือร้อยละ
 3.26 มีความต้องการให้บุตรหลานแต่งงานกับคนไทยอีสาน

สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนอื่น ๆ หรือไม่นั้น
 ชาวส่วยเขมรร้อยละ 67.39 ได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง ส่วนอีกร้อยละ 29.35
 เข้าร่วมกิจกรรมเป็นบางครั้ง ส่วนที่เหลือร้อยละ 3.26 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม
 ใด ๆ เลย

ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกหมู่บ้านนั้น จากการสังเกตของ
 ผู้วิจัยพบว่า ชาวส่วยเขมรส่วนมากจะเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นงานบวช
 งานศพ งานแต่งงาน ซึ่งมักจะเป็นการลงแรงกันมากกว่าจะช่วยด้วยเงินทอง ดังนั้น
 ภาระในเรื่องอาหาร เหล้า ยา จึงเป็นหน้าที่รับผิดชอบของเจ้าของบ้าน ในการจัดหา
 มีการ ช่าว่ว ควาย หมู เป็ด ไก่ บางครั้งต้องเป็นหนี้สิน เพื่อซื้อหาอาหาร
 มาเลี้ยงดูกัน ผู้วิจัยได้รับคำบอกเล่าจากชาวบ้านทั่วไปว่าบางครั้งต้องฆ่าสัตว์เลี้ยง เช่น
 หมู เป็ด ไก่ จนหมดแล้ว ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ได้ปฏิบัติกันมานานแล้ว ส่วนงานเลี้ยงนั้น
 จะมีอย่างน้อย 3 วัน คือจัดเลี้ยงก่อนวันทำพิธี วันทำพิธี และหลังพิธีงานซึ่งเป็นวันที่ต้อง
 ทยอยเก็บข้าวของ จากนั้นก็แบ่งอาหาร คาว หวาน เหล้า ยา ที่เหลือแจกจ่ายกัน
 ก่อนแยกย้ายกันกลับบ้าน และที่สังเกตพบว่ามี การดื่มสุราจัดมาก (โดยมักจะเป็นชายมาก
 กว่าหญิง) สุรามักจะเป็นเหล้าขาว เหล้าป่า หรือน้ำข้าวเป็นต้น

ส่วนการให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของทางโรงเรียนนั้น พบว่าชาวส่วยเขมรให้ความ
 ร่วมมือกับกิจกรรมของทางโรงเรียนสูง เช่นกิจกรรมสำคัญ วันเฉลิมพระชนพรรษาโดยไป
 ร่วมกิจกรรมสูงถึงร้อยละ 76.09 เข้าร่วมประชุมผู้ปกครอง ซึ่งมักจะจัดช่วงต้นปี
 การศึกษา ถึงร้อยละ 86.96 และเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่นร่วม
 ประชุมสังสรรค์ผู้ปกครอง หลังเสร็จสิ้นการสอบไล่ปลายปีการศึกษาสูงถึงร้อยละ 84.78

จากการพูดคุยกับชาวส่วนเขมรในหมู่บ้านทั้งสองแห่งในเรื่องการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย พบว่า โดยส่วนมากแล้วชาวบ้านจะมีความรักผูกพันกับที่อยู่เดิมมาก ไม่ต้องการจะย้ายถิ่นฐานที่อยู่ เนื่องจากเป็นที่ดินที่อาศัยกันมาตั้งแต่ครั้ง ปู่ ย่า ตา ยาย และมีบ้านญาติพี่น้องอยู่ใกล้ชิดกับการไปมาหาสู่ระหว่างบ้านที่น้องในละแวกเดียวกัน เป็นไปอย่างสบาย เวลา มีงานบุญหรืองานประเพณีต่าง ๆ จึงมีญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้านมาลงแรงกัน ส่วนชาวส่วยเขมรอีกจำนวนหนึ่งที่มีความไม่พอใจกับสภาพที่อยู่อาศัยนั้น ผู้วิจัยได้ไปพูดคุยโดยเฉพาะ ทำให้ทราบว่ากลุ่มคนเหล่านี้เป็นญาติพี่น้องกัน มีหัวหน้าครอบครัวเป็นชายวัยกลางคนเป็นที่ยอมรับของญาติ ๆ เป็นคนค่อนข้างหัวรุนแรง สาเหตุก็คือ เกิดความรู้สึกคับข้องใจกับการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านในเรื่องกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน และคับข้องใจในเรื่องเงิน ก.ส.ช. ซึ่งเป็นงบประมาณที่เน้นในการสร้างอาชีพให้กับประชาชนในหมู่บ้าน เช่น ใช้เป็นค่าแรงงานคนในการซ่อม สร้างถนน แต่ความจริงแล้วผู้มีหน้าที่ในการนี้ ได้ใช้วิธีเช่าเครื่องจักรกลต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ทำให้เงินงบประมาณ ก.ส.ช. ที่ได้มานั้นไม่ได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างอาชีพให้กับคนในหมู่บ้าน จึงทำให้เกิดความไม่พอใจที่จะอาศัยอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน ก็ได้อพยพญาติพี่น้องที่มีความคิดเห็นเช่นเดียวกันแยกออกมาตั้งบ้านเรือนห่างจากหมู่บ้านออกมาประมาณ 500 เมตร

เพื่อความกระจ่างในเรื่องดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ไปสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่พัฒนาการอำเภอกันทรลักษ์ พบว่างบประมาณ ก.ส.ช. นั้น ได้มาไม่มากนัก และเป็นช่วงนโยบายเร่งรัดการซ่อมสร้างถนนในบริเวณหมู่บ้านให้เจริญ และเพิ่มมากขึ้น แต่จากการได้ว่าจ้างแรงงานจากชาวบ้านนั้น ปรากฏว่า ชาวบ้านไม่ขยันขันแข็งเท่าที่ควร เครื่องมือ อุปกรณ์ก็ไม่มีครบ และต้องใช้เวลามาก ทำให้เงินที่ได้มานั้นหมดไปไม่คุ้มค่า และไม่ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ บางครั้ง จึงเป็นต้องจ้างเครื่องจักรกลที่มีอยู่ในตัวเมืองไปรับเหมาทำ ซึ่งสามารถทำงานได้ตลอดทั้งวันทั้งคืน ถนนหนทางเสร็จเร็ว ทนทาน และได้ระยะทางที่มากกว่าการจ้างแรงงานคนทำ จึงทำให้เกิดกรณีดังกล่าว ก็คือ ชาวส่วยเขมรบางคนเกิดความไม่พอใจ นอกจากนี้การขอความร่วมมือกันช่วยพัฒนาหมู่บ้าน เช่น การขอความร่วมมือให้ช่วยขุดคูน้ำรอบ ๆ บ้านของตนเอง เพื่อเป็นการระบายน้ำฝน ป้องกันถนนในหมู่บ้านไม่ให้สกปรกเป็นโคลนตม และเพื่อป้องกันถนนดินที่ชาวบ้านใช้สัญจร ไม่ให้ชำรุด

เสียหาย เป็นที่เพาะเชื้อโรค โดยเฉพาะในฤดูฝน พบว่าไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเท่าที่ควร (โดยเฉพาะหมู่บ้านชา และผู้นำหมู่บ้าน) ทั้ง ๆ ที่เป็นการพัฒนาหมู่บ้านที่ตนอาศัยอยู่โดยอ้างว่าเสียเวลาทำมาหากิน ทำให้เป็นปัญหาแก่เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่พัฒนาโดยตรง สำหรับปัญหาในเรื่องกองทุนพัฒนาหมู่บ้านก็เช่นเดียวกันเป็นการเปิดร้านค้าขายของจำเป็น เช่นอาหารสด อาหารแห้ง และของใช้ต่าง ๆ โดยให้ชาวบ้านลงทุนกันในนามของสมาชิก โดยมีคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นช่วยกันบริหารงาน มีการปันผลกำไรเมื่อครบ 1 ปี ในตอนแรกก็รับผิดชอบดี แต่มาภายหลังการรับผิดชอบในเรื่องเงินไม่ดีเท่าที่ควร มีการนำเงินไปใช้ และมีการตั้งร้านค้าของชาวบ้านเองเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้กองทุนพัฒนาหมู่บ้านต้องเลิกล้มไปในที่สุด (สัมภาษณ์นาย สายสิทธิ์ วงศ์ประเทษ 15 มี.ค. 2531)

สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนอื่นนั้น จากการสังเกต และพูดคุยกับชาวบ้าน ผู้วิจัยพบว่า ชาวส่วยเขมรจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะงานบุญ หรืองานมหรสพ เช่น ภาพยนตร์ กันตริม* หรือเจรียง** ชาวบ้านจะนิยมไปดูกันมากที่สุด แม้ระยะทางจากหมู่บ้านจะห่างกัน หลาย ๆ กิโลเมตรก็ตาม ก็จะมีผู้คนหลั่งไหลกัน หรืออาศัย

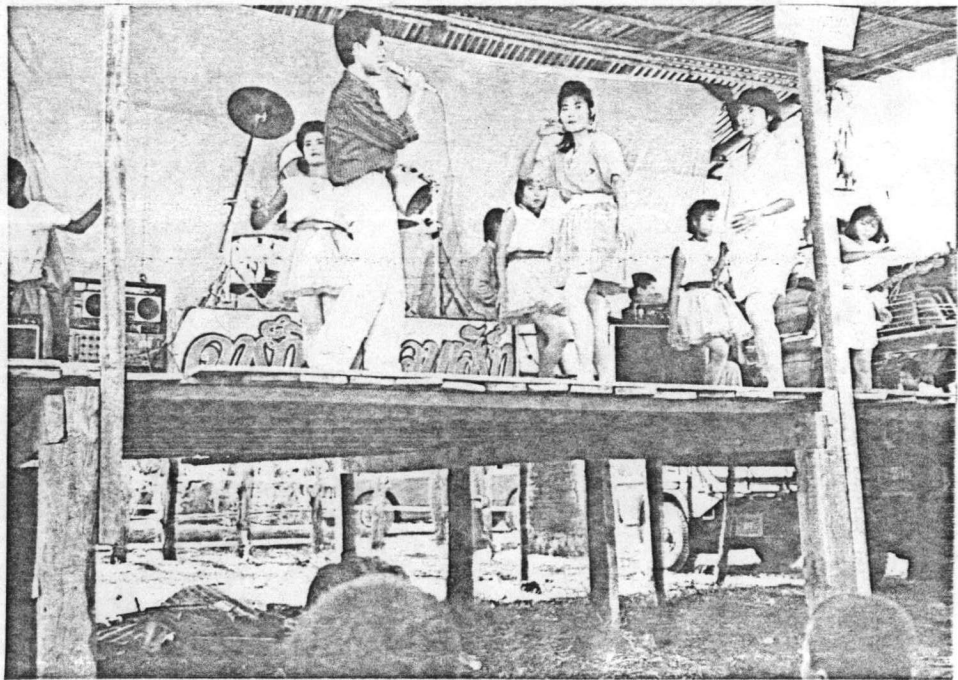
* กันตริม เป็นวงดนตรีพื้นเมืองที่นำเอาจังหวะ ตีโทน มาเป็นชื่อวงดนตรี ทำนองเพลง เป็นแม่บทของเพลงพื้นเมือง และการละเล่นอื่น ๆ นิยมเล่นในงานมงคลต่าง ๆ หรืองานเทศกาลต่าง ๆ เครื่องดนตรีมีโทน 1 คู่ ปี่อ้อ 1 เล้า ปี่โน 1 เล้า ฉิ่ง 1 คู่ กรับ 1 คู่ ฉาบ 1 คู่ มีผู้เล่น 4 คน จะเป็นหญิงหรือชายก็ได้จะร้อง และรำไปตามจังหวะเพลง ใช้ภาษาเขมรในการขับร้อง ส่วนการแต่งกายนั้น แต่งตามสบาย หากจะแต่งตามประเพณีนิยมของท้องถิ่นก็ได้

** เจรียง เป็นการละเล่นอย่างหนึ่งที่ใช้ภาษาเขมร มีลักษณะเหมือนกับหมอลำ และเพลงโคราช ดนตรีที่ใช้ในการเจรียง คือ แคน ประกอบด้วยฝ่ายชาย 1 คน ฝ่ายหญิง 1 คน และคนเป่าแคนอีก 1 คน เจรียงโต้ตอบกันไปมา โดยจะเริ่มต้นด้วยบทไหว้ครู ปฏิสันถารกับผู้ฟัง หรือเป็นการบอกกล่าว ถึงความสำคัญของงานนั้นว่ามีการบำเพ็ญกุศลอะไร บางครั้งอาจจะยกนิทานประกอบก็ได้ หรือบางครั้งอาจเป็นกระทุ้งทำนองเทศน์ปุจฉา วิสัชนา ในตอนหลังจะเพิ่มรสให้สนุกสนานด้วยการใช้คำเป็นที่พอใจผู้ฟัง เรียกเสียงเฮฮา มักเป็นบทหยอกล้อกระเทาะกระเทียบ บทเจรียงที่เปรียบเทียบ กระเด็ดไปในทางตลก คะนอง ตามแบบฉบับของการละเล่นพื้นบ้านทั่วไป

รถบรรทุกที่ผ่าน ไป-มา ระหว่างทางเพื่อไปร่วมงานให้ได้

รูปที่ 16 ชาวส่วยเขมรที่ขออาศัยรถบรรทุกที่ผ่านหมู่บ้าน เพื่อไปดูมหรสพ

รูปที่ 17 การแสดงกันตริม เป็นการร้องโต้ตอบ ระหว่างชาย-หญิง เป็นภาษาเขมร
ในปัจจุบันนี้ใช้ดนตรีสากล และมีหางเครื่องประกอบ เป็นที่นิยมของ
ชาวบ้านมาก โดยนั่งดูการแสดงเต็มสนาม

รูปที่ 18 การแสดงเจริยงซึ่งเป็นการร้องโต้ตอบระหว่างชาย-หญิงเป็นภาษาเขมรมีแคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบ

2.4.2 การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวส่วยเขมรจำนวน 92 คน ถึงการที่สมาชิกในครอบครัวได้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เช่น สมาชิกกลุ่ม ลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ กลุ่มไทยอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง กลุ่ม เกษตรกร กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มธนาคารข้าว กลุ่มสตรี กลุ่มสมาชิก ธ.ก.ส. กลุ่มยุว เกษตรกร ดังรายละเอียดในตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 ร้อยละแสดงการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ของชาวส่วยเขมรในบ้าน
แจ้แง และบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ท่านหรือสมาชิกในครอบครัวเป็นสมาชิกกลุ่มใดบ้าง	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
ลูกเสื่อชาวบ้าน		
เป็น	34	36.96
ไม่เป็น	55	59.78
ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็น	3	3.26
ไทยอาสาป้องกันชาติ (ทส.ปช.)		
เป็น	1	1.09
ไม่เป็น	90	97.82
ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็น	1	1.09
ไทยอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.)		
เป็น	62	67.39
ไม่เป็น	29	31.52
ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็น	1	1.09
กลุ่มเกษตรกร (กลุ่มพืชไร่)		
เป็น	18	19.57
ไม่เป็น	63	68.48
ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็น	11	11.95
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร		
เป็น	15	16.31
ไม่เป็น	72	78.26
ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็น	5	5.43

ตารางที่ 10 ร้อยละแสดงการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ของชาวส่วย เขมรในบ้าน
แจ่งแมง และบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ท่านหรือสมาชิกในครอบครัว เป็นสมาชิกกลุ่มใด	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
กลุ่มธนาคารข้าว		
เป็น	-	-
ไม่เป็น	87	94.57
ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็น	5	43
กลุ่มสตรี		
เป็น	13	14.13
ไม่เป็น	75	81.52
ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็น	4	4.35
สมาชิก ธ.ก.ส.		
เป็น	60	65.22
ไม่เป็น	8	8.69
ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็น	24	26.09
สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร		
เป็น	25	27.17
ไม่เป็น	52	56.52
ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็น	15	16.31

จากตารางที่ 10 พบว่า ชาวส่วยเขมรได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ คือ สมาชิกกลุ่มลูกเสือชาวบ้านมีบุคคลที่เป็นสมาชิกร้อยละ 36.96 ไม่เป็นสมาชิกมากที่สุดร้อยละ 59.78 ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็นร้อยละ 3.26 จากการสอบถามชาวส่วยเขมรพบว่า การฝึกลูกเสือชาวบ้านนั้นได้กระทำกันอยู่ช่วงหนึ่ง แต่ในปัจจุบันไม่ได้มีการจัดการฝึก จึงทำให้มีชาวบ้านส่วนมากซึ่งอยู่ในวัยกลางคน ไม่ได้มีโอกาสเป็นสมาชิก สำหรับสมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติ (ทส.ปช.) ชาวส่วยเขมรร้อยละ 1.09 ได้เป็นสมาชิก แต่ชาวส่วยเขมรส่วนมากถึงร้อยละ 97.82 ไม่ได้เป็นสมาชิก และอีกร้อยละ 1.09 ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก แต่อยากเป็น ผู้วิจัยได้สอบถามผู้ที่ เป็นสมาชิกอยู่ 1 คน หรือร้อยละ 1.09 นั้น พบว่าเป็นชาวส่วยเขมรที่อยู่ที่นี่มาก่อนและได้ย้ายมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านนี้ สำหรับสมาชิกไทยอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) นั้นมีชาวส่วยเขมรร้อยละ 67.39 ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุด เป็นสมาชิก ส่วนชาวส่วยเขมรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกร้อยละ 31.52 และไม่ได้เป็นแต่อยากเป็นร้อยละ 1.09 สมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้น พบว่า ชาวส่วยเขมรเป็นสมาชิกร้อยละ 19.57 ไม่ได้เป็นสมาชิกมากถึงร้อยละ 68.48 และชาวส่วยเขมรที่ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็นร้อยละ 11.95 สมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตรนั้น พบว่า ชาวส่วยเขมรเป็นสมาชิกร้อยละ 16.31 ไม่เป็นสมาชิกมากถึงร้อยละ 78.26 และไม่ได้เป็นสมาชิกแต่อยากเป็นร้อยละ 5.43

ในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตรแต่เดิมนั้น มีชาวส่วยเขมรเข้าเป็นสมาชิกมากพอสมควร ซึ่งส่วนมากหวังที่จะได้กู้เงินนำมาลงทุนเพาะปลูก แต่ปัจจุบันนี้ชาวบ้านไม่ค่อยสนใจมากนัก เนื่องจากทุนหมุนเวียนน้อย เพราะทองเงินคืนจากสมาชิกได้ลำบากสมาชิกไม่ค่อยคืนเงินตามเวลาที่กำหนด (สัมภาษณ์ นายสายสิทธิ์ วงศ์ประเทศ 15 มีนาคม 2531)

ทางด้านสมาชิกธนาคารข้าว พบว่า ไม่มีชาวส่วยเขมรคนใดเป็นสมาชิก โดยมีผู้ไม่เป็นสมาชิกสูงร้อยละ 94.57 และผู้ที่ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็นร้อยละ 5.43 สำหรับสมาชิกกลุ่มสตรี พบว่า ชาวส่วยเขมรเป็นสมาชิกร้อยละ 14.13 ไม่เป็นสมาชิกสูงร้อยละ 81.52 ไม่ได้เป็นแต่อยากเป็นร้อยละ 4.35

สำหรับการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มสตรีนั้น เจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้ดำเนินโครงการนี้ โดยจะรวบรวมชาวส่วยเขมรที่เป็นหญิงซึ่งพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับแล้ว โดยเปิดกลุ่มสนใจเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และสนับสนุนการสร้างอาชีพโดยพัฒนาสิ่งที่เป็นทรัพยากรที่มีในหมู่บ้าน ซึ่งโครงการที่ได้ทำไปแล้ว คือเปิดกลุ่มสนใจสอนเรื่องการทำอาหารคาว-หวาน ได้รับความสนใจมากพอสมควร ส่วนโครงการสนับสนุนอาชีพของสตรี เช่น การทอผ้า นั้นประสบปัญหาหลายด้าน ประการแรกก็คือหญิงชาวส่วยเขมรมักไม่สนใจ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ทำกันอยู่แล้ว ประการที่สองก็คือ ขาดเจ้าหน้าที่ที่ชำนาญเรื่องนี้ จึงไม่สามารถจะพัฒนาตลาดใหม่ ๆ แลกตาให้กับชาวบ้าน ประการสุดท้ายก็คือ ระบบการจำหน่ายงานฝีมือนั้นต้องใช้เวลาาน ราคาแพงกว่าการใช้เครื่องจักรซึ่งทำเสร็จเร็วกว่า ราคาถูกกว่า จึงทำให้เป็นปัญหาอยู่ (สัมภาษณ์ นายสายสิทธิ์ วงศ์ประเทศ 15 มีนาคม 2531)

สำหรับการเป็นสมาชิก ธกส. นั้น พบว่า ชาวส่วยเขมรเป็นสมาชิกถึงร้อยละ 65.28 ไม่ได้เป็นสมาชิกร้อยละ 8.69 ไม่ได้เป็นแต่อยากจะเป็นร้อยละ 26.09 ซึ่งจากการพูดคุยกับชาวบ้านทั่วไปพบว่านิยมเป็นสมาชิก ธกส. เนื่องจากมีพนักงาน ธนาคารเข้ามาให้บริการถึงหมู่บ้าน โดยแนะนำขั้นตอนการจัดกลุ่มค้าประกันซึ่งกันและกันโดยสมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการชำระหนี้สินให้ธนาคาร มิฉะนั้นในปีต่อไปกลุ่มสมาชิกทั้งกลุ่มก็จะไม่มีสิทธิในการขอกู้เงินลงทุน สำหรับบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกเงินกู้ยืม นั้น พบว่าส่วนมากจะเป็นบุคคลที่มีฐานะดี หรือมักเป็นนายทุนมีเงินให้กู้ยืมในหมู่บ้าน หรือไม่ก็จะเป็นชาวบ้านที่ยากจนมาก มีอาชีพรับจ้าง และเป็นผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกิน และไม่มีสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มค้าประกัน ส่วนสมาชิกกลุ่มยวเกษตรกรนั้น พบว่า ชาวส่วยเขมรที่เป็นสมาชิกร้อยละ 27.17 ไม่ได้เป็นร้อยละ 56.52 ไม่ได้เป็นสมาชิกแต่อยากเป็นร้อยละ 16.31 ซึ่งโครงการนี้เป็นของ: กรมการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาการค้าบล เกษตรตำบล โดยกำหนดเยาวชนอายุ 14-25 ปี นำมาเข้าค่ายฝึกอบรมในเรื่องการเพาะปลูกพืชไร่ต่าง ๆ ตลอดจนการสอน การดูแลซ่อมวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้การเกษตร แต่บางครั้งก็ประสบกับอุปสรรคในเรื่องไม่มีเจ้าหน้าที่ที่ชำนาญ บางครั้งต้องใช้วิธีจ้างช่างตามร้านมาช่วยสอนปฏิบัติให้ และอีกประการหนึ่งก็คือปัญหาเรื่องงบประมาณซึ่งได้เข้ามา และ เป็นจำนวนน้อย บางครั้งต้องขอร้องสภาตำบลให้ช่วยเหลือในด้านการเงิน อีกทางหนึ่ง ทำให้การสานต่อโครงการนี้ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

2.4.3 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ชาวส่วย เขมรจำนวน 92 คน

ถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการถูกปล้นทรัพย์โจรกรรมหรือถูกทำร้ายร่างกาย
ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ร้อยละแสดงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวส่วยเขมรในบ้านแจงแมง
และบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ท่านเคยถูกปล้นทรัพย์โจรกรรมหรือถูกทำร้ายร่างกายหรือไม่	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
ไม่เคย	88	95.65
เคย	4	4.35
- ถูกฉ้อโกงเงิน	1	25.00
- ปล้นทรัพย์	1	25.00
- ขโมยของในร้าน	1	25.00
- ทำร้ายร่างกาย	1	25.00

จากตารางที่ 11 พบว่า ชาวส่วยเขมรร้อยละ 95.65 ไม่เคยถูกทำร้ายร่างกาย
และทรัพย์สิน และที่เหลือร้อยละ 4.35 เคยถูกฉ้อโกงเงิน ปล้นทรัพย์ ขโมยของในร้าน
และถูกทำร้ายร่างกาย

จากการสังเกต และการสำรวจสภาพหมู่บ้าน พบว่า ชาวส่วยเขมรส่วนมากจะอยู่กัน
ค่อนข้างสงบเรียบร้อย สภาพบ้านหลาย ๆ หลังที่ไม่มีประตู และมักจะเปิดประตูบ้านทิ้งไว้
นอกจากร้านขายของป่าต่าง ๆ ซึ่งมักจะมีคนเฝ้าหน้าร้าน และจากการพูดคุยกันกำนันและ
ชาวบ้าน พบว่า สภาพความเป็นอยู่เมื่อหลายปีก่อนนั้นยิ่งสงบเรียบร้อยกว่านี้มาก ปัจจุบันนี้
เหตุการณ์ไม่ค่อยสงบเรียบร้อยอย่างเมื่อก่อน มีผู้คนและวัยรุ่นพลุกพล่านมากขึ้น มีการลักขโมย

เพิ่มขึ้น การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า บ้านอาจารย์ใหญ่ได้ถูกโจรกรรมควายไปถึง 4 ตัว โดยคนร้ายได้เอายาเบื่อให้สุนัขกินตายทั้งหมด 3 ตัว รวมทั้งได้ขโมยเชือกที่ใช้เชื่องงที่ผูกที่เสาธงของโรงเรียนไปด้วย กว่าจะสืบและแกะรอยไปนำควายคืนมาได้ก็ใช้เวลาถึง 3 วัน พบว่า ถูกผูกไว้ในป่าลึกด้วยเชือกเชื่องง ส่วนคนร้ายหนีไป ทำให้คนในหมู่บ้านเริ่มระวังกันมากขึ้น

นอกจากนั้น จากการสนทนากับชาวไทยอีสานในหมู่บ้านข่าม่วง ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านชาวส่วยเขมรประมาณ 2-3 กิโลเมตร พบว่า ปัจจุบัน พืชไร่ ผลไม้ ผักสวนครัว ตลอดจนปลาที่เลี้ยงไว้ในสระได้ถูกขโมยบ่อย ๆ ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้เริ่มประมาณ 1-2 ปี มานี้เอง ทำให้ต้องเพิ่มการระมัดระวังมากขึ้น

2.4.4 การใช้สิทธิ และ เหตุผลในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวส่วยเขมรถึงการไปใช้สิทธิ

ในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร และ เหตุผลในการเลือกตั้ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ร้อยละแสดงการใช้สิทธิ และ เหตุผลในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของชาวส่วยเขมร ในบ้านแจงแมง และบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
ท่าน เคยไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรหรือไม่		
เคย	91	98.91
ไม่เคย เนื่องจาก.....		
ไม่เห็นว่าคุณแทนจะช่วยประชาชนได้จริงจัง	1	1.09
เหตุผลสำคัญในการเลือกตั้งผู้แทน		
- เลือกตามผู้อื่น	6	6.59
- ถูกบังคับให้เลือก	-	-
- รู้จักและนับถือคุณความดีของผู้สมัคร	70	76.92
- ได้รับผลประโยชน์จากผู้สมัคร	5	5.50
- สนใจนโยบายของพรรค	10	10.99

จากตารางที่ 12 พบว่า ชาวส่วยเขมรจำนวน 91 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 98.91 ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทน ส่วนอีก 1 คน คือร้อยละ 1.09 ไม่เคยเลือกตั้งผู้แทน เนื่องจากไม่เห็นว่าเป็นผู้แทนจะช่วยเหลือประชาชนได้จริงจัง

ส่วนเหตุผลสำคัญในการเลือกผู้แทน พบว่า ชาวส่วยเขมรมีเหตุผลต่าง ๆ กัน โดยเลือกเพราะรู้จักและนับถือ คุณความดีของผู้สมัครมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 76.92 เลือกเพราะสนใจนโยบายของพรรคร้อยละ 10.99 เลือกตามผู้อื่นร้อยละ 6.59 และเลือกเพราะได้รับผลประโยชน์จากผู้สมัครร้อยละ 5.50

จากการพูดคุยกับชาวบ้าน พบว่า ในช่วงเวลาการเลือกตั้งนั้น จะมีการโฆษณาหาเสียงของพรรคต่าง ๆ และส่วนมากก็จะมีเสียงเหล้ายา อาหารต่าง ๆ กัน อย่างเต็มที่ โดยมีหัวหน้าของพรรคเป็นผู้จ่ายเงินซื้ออาหาร และเหล้ายาต่าง ๆ ตลอดจนบริการในด้านยานพาหนะในการรับ-ส่ง ขณะเลือกตั้งด้วย

2.5 การสำรวจคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทาง

ด้านคุณธรรม ในที่นี้หมายถึง ศาสนาที่นับถือ ความศรัทธาในศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ปฏิบัติ ความคิดเห็นในเรื่องความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ และคุณธรรมในด้าน ความซื่อสัตย์ สุจริต การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ตลอดจนการละเว้นอบายมุขต่าง ๆ

2.5.1 ศาสนาที่นับถือ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวส่วย เขมร 92 คน พบว่า ชาวส่วยเขมรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธเป็นศาสนาของตน ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ทางศาสนานั้น ชาวส่วยเขมรร้อยละ 61.95 ได้ไปร่วมกิจกรรมทุกครั้ง ส่วนที่เหลือร้อยละ 38.05 ไปร่วมกิจกรรมเป็นบางครั้ง

จากการสังเกตขณะทำการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัย พบว่า มีบ้านที่มีพระพุทธรูปบูชาอยู่เพียง 8 หลังคาเรือนจากจำนวนทั้งหมด 92 หลังคาเรือน ซึ่งในจำนวน 8 หลังคาเรือน จะมีพระพุทธรูปแค่ 4 หลังคาเรือนเท่านั้น ส่วนที่เหลืออีก 4 หลังคาเรือนจะมีพระบูชาเป็นลักษณะองค์พระที่อัครลงในแผ่นทองแดงเป็นแผ่น ๆ นอกนั้น ไม่ปรากฏว่ามีเอกลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่านับถือศาสนาพุทธประจำบ้านแต่อย่างใด ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนานั้นชาวส่วยเขมรจะมีวัดประจำหมู่บ้านของตน เพื่อปฏิบัติกิจกรรมทาง ศาสนา

2.5.2 ความคิดเห็นในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี

และความเชื่อ เรื่องผีและไสยศาสตร์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวส่วย เขมรจำนวน 92 คน ในด้านความคิดเห็นเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างจากชาวไทยอีสาน และความคิดเห็น ในเรื่องความเชื่อเรื่องผีและไสยศาสตร์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 ร้อยละแสดงความคิดเห็นในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างจากชาวไทย
อีสาน และความเชื่อในเรื่องผี และไสยศาสตร์ ของชาวส่วยเขมร
ในบ้านแจ่งแมง และบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
ท่านคิดว่ามีขนบธรรมเนียมประเพณีใดที่ แตกต่างจากชาวไทยอีสานมากที่สุด		
- ไม่มี	38	41.30
- มี คือ...	54	58.70
รำแม่ยด	37	68.52
พิธีแต่งงาน	8	14.81
พิธีศพ	9	16.67
ท่านมีความเชื่อเรื่องผีและไสยศาสตร์หรือไม่		
- ไม่เชื่อ	40	43.48
- เชื่อ คือ...	52	56.52
1. สามารถรักษาโรคให้หายเจ็บไข้ได้	45	86.54
2. ภูติผีปีศาจมีจริงสามารถบันดาลทุกข์-สุขให้กับบุคคลได้	4	7.70
3. ช่วยให้มีความสำเร็จในการประกอบอาชีพ	1	1.92
4. ทำให้จิตใจสบายไม่วิตกกังวล	1	1.92
5. เป็นเครื่องนำโชคกลาง	1	1.92

จากตารางที่ 13 พบว่า ชาวส่วยเขมรมีความคิดเห็นว่าชนบธรรมเนียมประเพณีของตนแตกต่างจากชาวไทยอีสานถึงร้อยละ 58.69 และอีกร้อยละ 41.30 คิดว่าไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับประเพณีที่ชาวส่วยเขมรคิดว่าแตกต่างจากชาวไทยอีสานมากที่สุดได้แก่พิธีการรำแม่มคถึงร้อยละ 68.52 พิธีศพร้อยละ 16.67 และพิธีแต่งงานร้อยละ 14.81

สำหรับความเชื่อในเรื่องผีและไสยศาสตร์ พบว่า ชาวส่วยเขมรมีความเชื่อในเรื่องผีและไสยศาสตร์ถึงร้อยละ 56.52 และไม่เชื่อในเรื่องผีและไสยศาสตร์ร้อยละ 43.48 สำหรับเหตุผลที่ทำให้ชาวส่วยเขมรเชื่อในเรื่องนี้ถึงจำนวน 52 คน มีเหตุผลที่ตรงกันมากที่สุดก็คือในเรื่องของการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ให้หาย สูงร้อยละ 86.54 และเชื่อเพราะคิดว่าสามารถบันดาลทุกข์-สุขให้กับบุคคล ได้ถึงร้อยละ 7.70 ตามลำดับ

สำหรับประเพณีที่ชาวส่วยเขมรมีความคิดเห็นว่าแตกต่างจากประเพณีของชาวไทยอีสานมากที่สุดซึ่งได้แก่พิธีการรำแม่มคนั้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายทุน เทียนเพชร อายุ 76 ปี ชาวบ้านอาวุโสหมู่บ้านแจ่มแจ่ม ซึ่งเป็นชาวส่วยเขมรที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่นี้มาช้านาน พบว่า ชาวส่วยเขมรเชื่อกันว่า การรำแม่มคนั้นจะช่วยให้ครอบครัวมีความสุข เช่นในกรณีที่ชาวส่วยเขมรครอบครัวใดมีความทุกข์ร้อน ประสบปัญหาอันเกิดจากการทำมาหากิน ผิดเคืองหรือมีความเจ็บไข้ได้ป่วยของบุคคลภายในครอบครัว หรือการที่ลูกหลานงอแง เลี้ยงยากเป็นต้น ชาวบ้านมักจะใช้วิธีเข้าทรง คนทรงก็จะกำหนดวันให้จัดรำแม่มคขึ้น เจ้าของบ้านและเพื่อนบ้านก็จะจัดปะรำที่หน้าบ้านของตน มีการฆ่า หมู เป็ด ไก่ และเหล้ายาเลี้ยงกันอย่างเต็มที่โดยที่เพื่อนบ้านในหมู่บ้านก็จะมาร่วมพิธีเลี้ยงฉลอง มีการร้องรำกันตลอดคืน คนทรงก็จะทำพิธีเข้าทรง และร้องรำพร้อมทั้งกินเหล้าและอาหารเหล่านั้นด้วยจนเกือบรุ่งสางจึงเลิกพิธี เชื่อกันว่าเมื่อพิธีผ่านไปแล้ว จะนำเอาความทุกข์ร้อนไปด้วยซึ่งประเพณีนี้ยังเป็นที่นิยมปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน (สัมภาษณ์ นายทุน เทียนเพชร 24 พฤศจิกายน 2530)

ส่วนพิธีศพที่ชาวส่วยเขมรยึดถือปฏิบัติกันมากคือ ถ้าหากมีผู้ตายเกิดขึ้นในบ้านจะต้องหาผู้ใหญ่มาทำพิธี เพื่อหาฤกษ์ดีที่จะนำศพออกจากบ้านโดยจะหลีกเลี่ยง วันขึ้น 2 ค่ำ 7 ค่ำ 12 ค่ำ และวันแรม 2 ค่ำ 7 ค่ำ และ 12 ค่ำ จะไม่นำศพออกนอกบ้านโดยเชื่อกันว่า

เป็นวันพักผ่อน ถือว่าเป็นอัมบงคล ซึ่งต่างจากชาวไทยอีสานที่มักจะหลีกเลี่ยงการนำศพออกจากบ้านไปประกอบพิธีเผาศพในวันพฤหัสบดี และวันเสาร์ สำหรับพิธีศพของชาวส่วยเขมรนั้น ถ้าตายอย่างปกติ ก็มักจะใช้การเผาหรือฝังได้ทั้งสองอย่าง แต่ถ้าตายโดยถูกฆาตกรรม อุบัติเหตุ ตายทั้งกลม หรือเจ็บไข้ตายก็จะใช้วิธีฝังไว้ก่อนอย่างน้อย 1 ปี แล้วจึงนำขึ้นมาเผา และทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย (สัมภาษณ์ นายทุน เทียนเพชร 24 พฤศจิกายน 2530)

สำหรับพิธีแต่งงาน หรือพิธีกินคองนั้น เมื่อฝ่ายชายได้ทำพิธีสู่ขอฝ่ายหญิงกับผู้ใหญ่เป็นที่ตกลงแล้ว ภายใน 3 เดือน ฝ่ายชายจะต้องจัดพิธีแต่งงาน โดยขบวนแห่ขันหมากนั้น จะนำเงินสินสอดตามที่ตกลง และนำเสื้อผ้าที่นอนหมอนมาด้วยค่อนข้างเป็นจำนวนมาก เพราะนอกจากจะนำมาใช้ในเรือนหอที่บ้านฝ่ายเจ้าสาวแล้ว ยังต้องนำมาไว้ญาติพี่น้องด้วย ซึ่งต่างจากพิธีกินคองของชาวไทยอีสานที่นำเสื้อผ้าที่นอน หมอนเพื่อมาไว้ใช้ที่เรือนหอของตนเท่านั้น นอกจากที่นอนแล้วเจ้าบ่าวชาวส่วยเขมรจะต้องนำไก่ และเหล้า เพื่อทำพิธี เช่น ไหว้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้วิญญาณบรรพบุรุษช่วยพรให้คู่สมรสนั้นมีความสุขสบาย เมื่อแต่งงานแล้วฝ่ายชายมักจะมาอยู่บ้านฝ่ายหญิงเป็นส่วนมาก เพราะถ้าฝ่ายหญิงไปอยู่บ้านฝ่ายชายมักจะเป็นการหนีตามกัน ซึ่งต่างจากประเพณีแต่งงานของชาวไทยอีสานที่ไม่ได้กำหนดว่าฝ่ายใดจะไปอยู่กับฝ่ายใด จะถือตามความสะดวก และเหมาะสมมากกว่า (สัมภาษณ์ นายทุน เทียนเพชร 24 พฤศจิกายน 2530)

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่าจากการพูดคุยกับชาวส่วยเขมรทั่ว ๆ ไป พบว่าในปัจจุบันนี้ไม่ค่อยเห็นความแตกต่างในพิธีแต่งงานหรือพิธีกินคองของตน กับพิธีกินคองของชาวไทยอีสานมากนัก โดยมีความคิดเห็นว่าฝ่ายใดจะอยู่กับฝ่ายใดก็ได้ขึ้นอยู่กับความสะดวกสบายของบุตรหลานของตนมากกว่า

สำหรับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องผีและไสยศาสตร์นั้น ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจสภาพหมู่บ้าน พบว่า บริเวณปากทางเข้าหมู่บ้านจะมีศาลเจ้าประจำหมู่บ้าน ซึ่งเรียกว่า "ผู้ตา" อยู่ประจำปากทางเข้าหมู่บ้านซึ่งถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเป็นผีบรรพบุรุษ มีหน้าที่ดูแลทุกข์-สุขของหมู่บ้าน และในระยะเดือน 3-4 เดือน 6-7 จะมีการเซ่นไหว้ เพื่อขอให้ฝนตกจะได้ทำไร่-นา และเพื่อขอให้พืชผลอุดมสมบูรณ์

รูปที่ 19 ศาลผู้ตา ซึ่งตั้งอยู่บริเวณปากทางเข้าหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์ นายทุน เทียนเพชร และจากพูดคุยกับชาวส่วยเขมรที่อาวโส ผู้วิจัย พบว่า ในเรื่องการทำเสน่ห์ การเสกของเข้าร่างกายนั้น ยังเป็นที่เชื่อถือกันอยู่ โดยเฉพาะผู้ใหญ่ ซึ่งจะเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังนี้

ยาสั่ง เป็นยาที่ผู้มีคาถาอาคมทำขึ้นจากการมีผู้ว่าจ้างให้กระทำกับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ที่เป็นคู่รักกัน โดยทำขึ้นจากรากไม้ซึ่งเป็นว่านชนิดหนึ่งขึ้นอยู่ในป่าลึกมาบ่นละเอียดและนำเสกคาถา เสร็จแล้วก็ให้ผู้ว่าจ้างนำมาแอบใส่ในอาหารหรือเครื่องดื่ม โดยกำหนดไว้ว่า ถ้าคู่รักไปกินอาหารชนิดใดที่ตนสั่งไว้ก็ต้องตายตามคำสั่งนั้น

การทำเสน่ห์ เป็นการทำให้ฝ่ายหญิงมาหลงรักตน และมาอยู่กินด้วยกัน มีวิธีการหลายอย่าง เช่น การเก็บดิน ตามรอยเท้าของหญิงนั้น 7 รอย นำมาผสมกับยาของผู้มีคาถาอาคม และปั้นหุ่นคน 2 คน มัดเข้าด้วยกัน และเสกคาถา เพื่อตลใจให้หญิงนั้นมาหาฝ่ายชาย หรือการทำเสน่ห์จากการนำน้ำมันของข้างเวลาข้างตกมันมาปลุกเสก และ

นำมาแอบป้ายฝ่ามือที่หมายปอง เพื่อให้มาเป็นภรรยาของตน แต่ผู้ว่าจ้างนั้นจะต้องให้คำสัตย์กับหมอผีว่าจะต้องรับเลี้ยงดูเป็นภรรยาจริง ๆ เชื่อกันว่าหลังจากทำเสน่ห์แล้วฝ่ามือจะมาหาภายใน 3-7 วันทีเดียว แต่การกระทำเช่นนี้มักจะไม่ค่อยดีกับฝ่ามือภายหลัง เนื่องจากฝ่ามือที่ถูกกระทำมักเป็นคนเลื่อนลอย พันเพื่อน หรือเสียสติในภายหลัง

การเสกของเข้าร่างกาย เกิดจากการเป็นอริกัน หรือการพูดจาบลุ่กัน เป็นเหตุให้ต้องทำการแก้แค้น โดยให้หมอผีหรือผู้รู้คาถาอาคม เสกคาถา โดยปลุกเสกเส้นผมของคนตาย หรือของมีคมต่าง ๆ เช่นใบมีดโกน ตะปู หรือเข็มไปเข้าร่างกายของคู่อริให้เกิดเจ็บไข้ได้ป่วย ทุกข์ทรมาน หากผู้ถูกกระทำรู้ว่าเกิดจากสาเหตุนี้ก็อาจจะให้หมอผีหรือผู้รู้ช่วยแก้ไข หรืออาจจะไปขอขมาโทษกับฝ่ามือที่เป็นผู้กระทำให้ออนคาถาอาคม เอาของมีคมนั้นออกจากตัวก็หายได้ แต่ถ้าไม่ได้ทำก็จะเจ็บป่วยทรมานและตายไปในที่สุด (สัมภาษณ์ นายทุน เทียนเพชร 24 พฤศจิกายน 2530)

จากการสัมภาษณ์ นายทุน เทียนเพชร พบว่า ชาวส่วยเขมรบางครอบครัวยังมีความเชื่อถือโชคลางบางอย่าง เช่นห้ามบุคคลที่มีโช้วส่วยเขมรด้วยกันจับศีรษะเด็ก จะทำให้เด็กเจ็บป่วย เนื่องจากพ่อแม่ของเด็กชาวส่วยเขมรมักจะทำพิธียกครู คือการยกบุตรหลานของตนให้เป็นบุตรหลานของวิญญาณบรรพบุรุษที่ตน เช่นไหว้เป็นการรับขวัญเด็ก เพื่อให้เด็กเป็นคนเลี้ยงง่ายไม่เจ็บไข้ได้ป่วย จึงห้ามจับศีรษะเด็กเพราะจะทำให้เกิดการผิดครูขึ้น (สัมภาษณ์ นายทุน เทียนเพชร 24 พฤศจิกายน 2530)

2.5.3 ลักษณะความเป็นอยู่ และคุณธรรมต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวส่วยเขมรในด้านลักษณะความเป็นอยู่และการกระทำต่าง ๆ อันได้แก่ การดื่มสุรา การเล่นการพนัน การสูบบุหรี่ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การขัดแย้งและก่อการวิวาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 ร้อยละแสดงถึงลักษณะความเป็นอยู่และการกระทำต่าง ๆ ของชาวส่วยเขมร
ในบ้านแจ่งแมงและบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ท่านเป็นบุคคลที่มีลักษณะหรือการกระทำต่อไปนี้หรือไม่	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
ดื่มสุรา		
- ทำ	50	54.35
- ไม่ทำ	42	45.65
เล่นการพนัน		
- ทำ	13	14.13
- ไม่ทำ	79	85.87
สูบบุหรี่		
- ทำ	67	72.83
- ไม่ทำ	25	27.17
ช่วยเหลือเพื่อนบ้าน		
- ทำ	92	100.00
- ไม่ทำ	-	-
การขัดแย้งวิวาทในชุมชน		
- ทำ	6	6.52
- ไม่ทำ	86	93.48

จากตารางที่ 14 พบว่า ชาวส่วยเขมรดื่มสุรามากถึงร้อยละ 54.35 ไม่เล่น
การพนันร้อยละ 85.87 สูบบุหรี่สูงถึงร้อยละ 72.83 ช่วยเหลือเพื่อนบ้านร้อยละ 100
และไม่มีการขัดแย้งหรือวิวาทในที่ชุมชนร้อยละ 93.48

จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า ชาวส่วยเขมรจะนิยมดื่มสุราจัดครั้งละหลาย ๆ วัน
ทุกครั้งที่มึนงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งจะหยุดงานในไร่-นา และจะพักผ่อนเพื่อให้
หายเมาอีกด้วย ส่วนมากจะเป็นชายมากกว่าหญิง สำหรับการพนันนั้น ชาวส่วยเขมร
ไม่ค่อยเล่นการพนันมากนัก สำหรับผู้ที่ตอบว่าเล่นการพนันนั้นจะบอกชนิดของการพนัน เช่น
ไฮโลว์ หวยใต้ดิน และมวยพนันโดยดูจากโทรทัศน์ที่มีในร้านขายของชำในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์
ส่วนการสูบบุหรี่นั้นพบว่าจำนวนชาย-หญิง สูบบุหรี่มากพอ ๆ กัน ซึ่งมักจะเป็นยาเส้นจากใบยา
ที่ปลูกไว้ หรืออาจจะเป็นยาเส้นที่ไปซื้อจากในเมือง ซึ่งนิยมใช้เศษกระดาษทุกชนิดที่พอจะหา
ได้นำมาผสมสูบ สำหรับการขัดแย้งหรือวิวาทนั้น ไม่ค่อยปรากฏให้เห็นเด่นชัดมากนักในกลุ่ม
ลูกบ้าน แต่จะพบกับบุคคลที่เป็นระดับผู้นำหมู่บ้านและผู้มีส่วนในการบริหารหมู่บ้าน จะมีการ
ขัดแย้งในเรื่องแนวความคิดพัฒนาหมู่บ้าน ระหว่างกลุ่มผู้มีแนวความคิดเก่า ๆ กับกลุ่มที่มี
อาวุโสน้อยกว่า แต่ความคิดค่อนข้างก้าวหน้า ซึ่งส่วนมากจะได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่
เกษตรตำบล หรือพัฒนากร ที่อบรมพัฒนาการเพาะปลูกแผนใหม่ หรือให้การสนับสนุนการ
ปลูกพืช ผักสวนครัว ซึ่งทำให้บุคคลที่มีแนวความคิดเก่าไม่พอใจ และทำให้เกิดปัญหาการ
ขัดแย้งไม่ลงรอยกันที่สุดในที่สุด

ตอนที่ 3 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวล่วยเขมร

การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวล่วยเขมร หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน และสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตให้ดีขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำมาปรับให้เป็นความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

1. ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านร่างกาย
2. ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญา
3. ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ
4. ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคม
5. ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวล่วยเขมรจำนวน 92 คน และได้สอบถามนักเรียนชาวล่วยเขมรจำนวน 100 คน วิเคราะห์ผลโดยการหาค่าเฉลี่ย (X) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบแต่ละด้านของผู้ปกครอง และนักเรียนชาวล่วยเขมรดังต่อไปนี้

3.1 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองชาว
ส่วยเขมรตามองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวส่วยเขมร
หมู่บ้านแจ่มแจ่มและบ้านชำจำนวน 92 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตาม
องค์ประกอบพื้นฐานทางด้านร่างกาย ได้แก่ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาปัจจัย 4
ได้แก่ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหาร และยารักษาโรค ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการ
ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านร่างกาย
ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวส่วยเขมร ในบ้านแจ่มแจ่ม และบ้านชำ
อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	ผู้ปกครอง N=92		แปลความ
	X	S.D	
1. ความรู้หรือคำแนะนำในการจัดที่อยู่อาศัยให้ ถูกสุขลักษณะและเหมาะสม	2.35	0.85	ปานกลาง
2. ความรู้หรือคำแนะนำถึงประโยชน์ของ การใช้ส้วมซึมในการขับถ่ายอย่างถูกต้อง	2.29	0.73	ปานกลาง
3. ความรู้หรือคำแนะนำในการวางแผน ครอบครัว	1.98	0.72	ปานกลาง
4. ความรู้หรือคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกัน โรคระบาดต่าง ๆ เช่นโรคท้องร่วง โรคไข้เลือดออก โรคพยาธิ เป็นต้น	2.48	0.58	ปานกลาง
5. ความรู้หรือคำแนะนำถึงอันตรายของการ ใช้เครื่องปรุงแต่งรสอาหารมากเกินควร เช่นผงชูรส หรือน้ำปลา เป็นต้น	2.40	0.71	ปานกลาง
รวม	2.30	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ ความคิด เห็นของผู้ปกครองชาวส่วยเขมร ถึงความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านร่างกาย พบว่าส่วนใหญ่ผู้ปกครองชาวส่วย เขมรมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าผู้ปกครองชาวส่วยเขมร มีความต้องการที่จะได้รับความรู้หรือคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาดต่าง ๆ เช่น โรคท้องร่วง โรคไข้เลือดออก โรคพยาธิ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($X = 2.48$) รองลงมาคือความต้องการความรู้หรือคำแนะนำถึงอันตรายของการใช้เครื่องปรุงแต่งรสอาหารมากเกินไป เช่น ผงชูรส หรือน้ำปลาซึ่งมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($X = 2.40$) ส่วนความต้องการความรู้หรือคำแนะนำในการวางแผนครอบครัว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($X = 1.98$)

3.1.2 ความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญา ได้แก่ ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ การอ่านออก-เขียนได้ ความรู้จากการจัดกิจกรรมในหมู่บ้าน และความต้องการความรู้ จากวารสารหรือนิตยสารต่าง ๆ ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) ของความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวส่วยเขมร ในบ้านแจ่งแมง และบ้านซำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	ผู้ปกครอง N = 92		แปลความ
	X	S.D	
1. ความรู้เกี่ยวกับการรู้หนังสือ อ่านออก-เขียนได้	2.24	0.71	ปานกลาง
2. ความต้องการให้โรงเรียนได้เปิดสอนวิชาสามัญ ระดับมัธยมศึกษาแก่เยาวชนและประชาชน ในเวลาเย็น หรือกลางคืนเพื่อให้เยาวชน และประชาชนที่ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ โรงเรียนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้และทักษะในด้าน ต่างๆ	2.29	0.77	ปานกลาง

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวล่วยเขมร ในบ้านแจ่งแมง และบ้านซำอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ข้อความ	ผู้ปกครอง N=92		แปลความ
	X	S.D	
3. ความต้องการที่จะได้รับความร่วมมือจากโรงเรียน โดยการให้ครูร่วม เป็นวิทยากรให้ความรู้ในกิจกรรมที่จัดขึ้นในท้องถิ่น	2.35	0.70	ปานกลาง
4. ความต้องการที่จะมีห้องสมุดในหมู่บ้าน เพื่อศึกษาหาความรู้	2.40	0.71	ปานกลาง
รวม	2.32	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวล่วยเขมร ถึงความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐาน ทางด้านสติปัญญา พบว่าส่วนใหญ่ผู้ปกครองชาวล่วยเขมรมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองชาวล่วยเขมร มีความต้องการที่จะมีห้องสมุดในหมู่บ้านเพื่อศึกษาหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($X = 2.40$) รองลงมาคือความต้องการที่จะได้รับความร่วมมือ จากโรงเรียนโดยต้องการให้ครูร่วม เป็นวิทยากรให้ความรู้ในกิจกรรมที่จัดขึ้นในท้องถิ่น ($X = 2.35$) ส่วนความต้องการความรู้เกี่ยวกับการรู้หนังสืออ่านออก-เขียนได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($X = 2.24$)

3.1.3 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตาม

องค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ความต้องการความรู้หรือคำแนะนำในการประกอบอาชีพ เพื่อให้มีผลผลิตที่สูงขึ้น และมีวิธีการทางสมัยใหม่มาใช้ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนความรู้ในการนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งความรู้ในด้านการจัดตั้งสหกรณ์ต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 คำเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวส่วย เขมรในบ้านแจ่มแจ้ง และบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	ผู้ปกครอง N=92		แปลความ
	X	S.D.	
1. ความรู้หรือคำแนะนำจากหน่วยงานทางราชการ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้น	2.68	0.62	มาก
2. ความรู้ในด้านการจัดสหกรณ์	2.07	0.06	ปานกลาง
3. ความรู้เกี่ยวกับการนำวิธีการสมัยใหม่มาใช้ในการ ประกอบอาชีพ	2.50	0.65	ปานกลาง
4. ความต้องการให้บุตรหลานได้รับความรู้จาก โรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ เช่น การเพาะเห็ด การปลูกพืชสวนครัวหรือการขุดบ่อ เลี้ยงปลา	2.66	0.56	มาก
5. ความต้องการได้รับคำแนะนำวิธีการป้องกันอันตราย ในการใช้ยาปราบศัตรูพืช	2.35	0.73	ปานกลาง
6. ความต้องการได้รับคำแนะนำในการเลี้ยงสัตว์และ ป้องกันโรคอย่างถูกวิธี	2.32	0.77	ปานกลาง
7. ความต้องการได้รับความรู้ในการส่งเสริมการนำ วัสดุที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การจักสานจากต้นปอหรือการทอผ้าไหม	2.20	0.68	ปานกลาง
รวม	2.38	0.70	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวส่วยเขมร ถึงความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ พบว่าส่วนใหญ่ผู้ปกครองชาวส่วยเขมร มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ผู้ปกครองชาวส่วยเขมร มีความต้องการความรู้หรือคำแนะนำจากหน่วยงานทางราชการ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($X = 2.68$) รองลงมาคือความต้องการให้บุตรหลานได้รับความรู้จากโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ เช่นการเพาะเห็ด การปลูกพืชสวนครัว หรือการบุกเบิกเลี้ยงปลา ($X=2.66$) ส่วนความต้องการความรู้ในการจัดตั้งสหกรณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($X = 2.07$)

3.1.4 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคมได้แก่ ความต้องการความรู้หรือคำแนะนำถึงประโยชน์ในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิต่าง ๆ ความรู้ในเรื่องกฎหมายและการอยู่ร่วมกันในชุมชน และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) ของความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคมตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวส่วยเขมรในบ้านแจ่งแฉงและบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	ผู้ปกครอง N=92		แปลความ
	X	S.D	
1. ความต้องการความรู้หรือคำแนะนำ เกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ	2.02	0.63	ปานกลาง
2. ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนจากภัยพิบัติต่าง ๆ	2.38	0.78	ปานกลาง
3. ความต้องการความรู้ด้านการปกครองโดยให้มีส่วนร่วมในคณะกรรมการ เลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน	2.48	0.54	ปานกลาง

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคมตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวส่วยเขมร ในบ้านแจ่มแจ่มและบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ข้อความ	ผู้ปกครอง N=92		แปลความ
	X	S.D	
4. ความต้องการความรู้เรื่องกฎหมายและสิทธิหน้าที่ต่าง ๆ ที่พลเมืองพึงกระทำภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข	2.54	0.58	มาก
รวม	2.36	0.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวส่วยเขมรถึงความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคมพบว่าผู้ปกครองชาวส่วยเขมรส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการความรู้เรื่องกฎหมายและสิทธิหน้าที่ต่าง ๆ ที่พลเมืองพึงกระทำภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($X = 2.54$) รองลงมาคือความต้องการความรู้ด้านการปกครองโดยให้ได้มีส่วนร่วมในคณะกรรมการเลือกตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ($X = 2.48$) ส่วนความต้องการความรู้หรือคำแนะนำเกี่ยวกับประโยชน์การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($X = 2.02$)

3.1.5 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม ได้แก่ ความต้องการความรู้ หรือคำแนะนำเกี่ยวกับผลเสียของการเล่นการพนัน และสิ่งเสพติด ความรู้ถึงประโยชน์ของความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมที่เป็นคุณธรรมในชุมชน เช่น การเอื้อเฟื้อ ความสามัคคี และการจัดกิจกรรมนิทรรศการที่เน้นถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคีปรองดอง ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวส่วย เขมร ในบ้านแจ่มแจ้งและบ้านซำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	ผู้ปกครอง N=92		แปลความ
	X	S.D	
1. ความต้องการความรู้หรือคำแนะนำถึงอันตรายของการดื่มสุรา สูบบุหรี่ และสิ่งเสพติดอื่น ๆ	2.20	0.78	ปานกลาง
2. ความต้องการความรู้ หรือได้รับการอบรมให้เห็นประโยชน์ของความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ การไม่พูกปิด และความมีระเบียบวินัย	2.71	0.50	มาก
3. ความต้องการให้โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เน้นถึงคุณธรรมให้กับประชาชนในชุมชน เช่น ความเอื้อเฟื้อเพื่อแม่ ความสามัคคี ประองคอง	2.66	0.59	มาก
รวม	2.52	0.66	มาก

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวส่วย เขมรถึงความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม พบว่า ผู้ปกครองชาวส่วย เขมรมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการความรู้หรือได้รับการอบรมให้เห็นประโยชน์ของความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ การไม่พูกปิด และความมีระเบียบวินัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($X = 2.71$) รองลงมาคือ ความต้องการให้โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เน้นถึงคุณธรรมให้กับประชาชนในชุมชน เช่น ความเอื้อเฟื้อเพื่อแม่ ความสามัคคีประองคอง ($X = 2.66$) ส่วนความต้องการความรู้หรือคำแนะนำถึงอันตรายของการดื่มสุรา สูบบุหรี่ หรือสิ่งเสพติดอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ($X = 2.20$)

3.2 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนชาวล่วย เขมร
ตามองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียนชาวล่วย เขมร ในชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5-6 โรงเรียนบ้านชำ จำนวน 100 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบ
พื้นฐานทางด้านร่างกาย ได้แก่ ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาปัจจัย 4 ได้แก่ที่อยู่อาศัย
เครื่องนุ่งห่ม อาหาร และยารักษาโรค ตามความคิดเห็นของนักเรียนชาวล่วย เขมร
ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทาง
การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านร่างกายตาม
ความคิดเห็นของนักเรียนชาวล่วย เขมร ในบ้านแจ่มแจ่มและบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	ผู้ปกครอง N=100		แปลความ
	X	S.D.	
1. ความรู้หรือคำแนะนำในการจัดที่อยู่อาศัยให้ถูกสุขลักษณะ และเหมาะสม	2.40	0.49	ปานกลาง
2. ความรู้หรือคำแนะนำถึงประโยชน์ของการใช้ส้วมซึม ในการขับถ่ายอย่างถูกต้อง	2.36	0.70	ปานกลาง
3. ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายเพื่อให้สุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง	2.55	0.54	มาก
4. ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ และเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย	2.43	0.57	ปานกลาง
5. ความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลและการรักษาสุขภาพ อนามัย	2.32	0.77	ปานกลาง
6. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาดต่าง ๆ เช่น โรคท้องร่วง โรคไข้เลือดออก และโรคพยาธิ เป็นต้น	2.41	0.77	ปานกลาง
7. ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของการรับประทานผงชูรสมากเกินไป เกินควร และอาหารที่ไม่ได้ทำให้สุก	2.17	0.79	ปานกลาง
รวม	2.38	0.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชาวล่วยเขมร ถึงความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านร่างกาย พบว่านักเรียนชาวล่วยเขมรส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของนักเรียนชาวล่วยเขมรพบว่า มีความต้องการความรู้ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย เพื่อให้สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.55$) รองลงมาคือความต้องการความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกหลักโภชนาการและเพียงพอ กับความต้องการของร่างกาย ($\bar{X} = 2.43$) ส่วนความต้องการความรู้เกี่ยวกับอันตราย ของการรับประทาณผงชูรสมากเกินไป และอาหารที่ไม่ได้ทำให้สุก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=2.17$)

3.2.2 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบ พื้นฐานทางด้านสติปัญญา ได้แก่ ความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ในวิชาต่าง ๆ ความต้องการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ความรู้จาก การจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน และความรู้จากวารสาร หรือนิตยสาร ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทาง การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญา ตามความคิดเห็นของนักเรียนชาวล่วยเขมร ในบ้านแจ่มแจ้ง และบ้านซำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวนนักเรียน N=100		แปลความ
	X	S.D.	
1. ความต้องการให้โรงเรียนสอนวิชาเหล่านี้มากน้อยเพียงใด			
- กลุ่มวิชาทักษะ	2.59	0.68	มาก
- กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	2.51	0.61	มาก
- กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ	2.55	0.61	มาก
- กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์พิเศษ	2.40	0.75	ปานกลาง
- กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	2.44	0.61	ปานกลาง

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญาตามความคิดเห็นของนักเรียนชาวส่วยเขมร ในบ้านแจงแมง และบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ข้อความ	จำนวนนักเรียน N=100		แปลความ
	X	S.D.	
2. ความต้องการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา	2.03	0.77	ปานกลาง
3. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการมีโอกาสไปทัศนศึกษา	1.90	0.70	ปานกลาง
4. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ที่ครอบครัวถ่ายทอดให้	2.28	0.62	ปานกลาง
5. ความต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น นิทรรศการวันสำคัญ ๆ หรือกิจกรรมการแข่งขันตอบปัญหา หรือการกีฬา	2.33	0.66	ปานกลาง
6. ความต้องการให้โรงเรียนได้จัดหาหนังสือใหม่ ๆ มาบริการในห้องสมุดให้มากขึ้น	2.68	0.47	มาก
7. ความต้องการที่จะให้หมู่บ้านได้มีหนังสือวารสารอื่น ๆ อ่านนอกจากหนังสือพิมพ์	2.34	0.70	ปานกลาง
รวม	2.37	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชาวส่วยเขมร ถึงความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญา พบว่า นักเรียนชาวส่วยเขมรส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนชาวส่วยเขมรมีความต้องการให้โรงเรียนได้จัดหาหนังสือใหม่ ๆ มาบริการในห้องสมุดให้มากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=2.68$) รองลงมาคือความต้องการให้โรงเรียนสอนกลุ่มวิชาทักษะ ($\bar{X}=2.59$) ส่วนความต้องการความรู้ และประสบการณ์ที่ได้จากการมีโอกาสไปทัศนศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=1.90$)

3.2.3 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ความต้องการความรู้หรือคำแนะนำในการประกอบอาชีพ เพื่อให้มีผลผลิตที่สูงขึ้น ความรู้ในการนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนความรู้ในด้านการจัดตั้งสหกรณ์ในโรงเรียน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ ตามความคิดเห็นของนักเรียนชาวล่วยเขมร ในบ้านแจ่งแมงและบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวนนักเรียน N=100		แปลความ
	X	S.D.	
1. ความต้องการความรู้ใหม่ในด้านการประกอบอาชีพเพื่อช่วยผู้ปกครองในการเพิ่มผลผลิต	2.48	0.61	ปานกลาง
2. ความรู้ในด้านการนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาทำเป็นเครื่องใช้สอยในบ้าน	2.10	0.66	ปานกลาง
3. ความต้องการให้มีบริการฝึกสอนอาชีพเคลื่อนที่โดยเปิดสอนวิชาอาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างยนต์ ช่างฝีมือ การตัดเย็บเสื้อผ้า	2.31	0.72	ปานกลาง
4. ความต้องการให้โรงเรียนจัดบริการให้ความรู้ โดยการจัดฝึกปฏิบัติการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู เป็ด ไก่ อย่างถูกต้อง	2.41	0.65	ปานกลาง
5. ความต้องการความรู้ในด้านการจัดตั้งสหกรณ์โดยตั้งสหกรณ์ร้านค้าขึ้นภายในโรงเรียน	2.40	0.57	ปานกลาง
6. ความต้องการที่จะให้ทางราชการได้ตั้งกลุ่ม畜牧เกษตรกรขึ้นในหมู่บ้าน	2.30	0.59	ปานกลาง
รวม	2.33	0.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชาวล่วยเขมร ถึงความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้าน เศรษฐกิจ พบว่านักเรียนชาวล่วยเขมรส่วนใหญ่ มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า นักเรียนชาวล่วยเขมรพบว่า นักเรียนมีความต้องการ ความรู้ใหม่ ในการประกอบอาชีพเพื่อช่วยผู้ปกครองในการเพิ่มผลผลิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=2.48$) รองลงมาคือ ความต้องการความรู้หรือคำแนะนำโดยการฝึกปฏิบัติในด้านการปลูกพืชและเลี้ยง สัตว์ เช่น หมู เป็ดไก่ อย่างถูกวิธี ($\bar{X} = 2.41$) ส่วนความต้องการความรู้ในการนำวัสดุ ที่มีในท้องถิ่นมาทำเป็นเครื่องใช้สอยในบ้าน เช่น การจักสานจากต้นปอ หรือ การทอผ้า เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.10$)

3.2.4 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามองค์ประกอบ พื้นฐานทางด้านสังคม ได้แก่ ความต้องการความรู้หรือคำแนะนำในการอยู่ร่วมกันในชุมชน

ความรู้หรือคำแนะนำถึงประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนและชุมชน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทาง การศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคมตาม ความคิดเห็นของนักเรียนชาวล่วยเขมร ในบ้านแจ่งแมงและบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวนนักเรียน		แปลความ
	N=100		
	X	S.D.	
1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชนด้วยความ สงบสุข	2.64	0.56	มาก
2. ความต้องการความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้จัดให้ เช่น การแข่งกีฬา การบำเพ็ญ ประโยชน์	2.52	0.57	มาก

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคม ความคิดเห็นของนักเรียนชาวล่วยเขมร ในบ้านแจงแมงและบ้านซำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ข้อความ	จำนวนนักเรียน N=100		แปลความ
	X	S.D.	
3. ความต้องการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้			
- การเลือกตั้งหัวหน้าชั้นโดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง	2.39	0.68	ปานกลาง
- การรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายกันในกลุ่มของนักเรียนเอง เช่นการทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน	2.56	0.59	มาก
รวม	2.53	0.61	มาก

จากตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชาวล่วยเขมร ถึงความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคม พบว่าส่วนใหญ่ักเรียนชาวล่วยเขมรมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของนักเรียนพบว่า นักเรียนชาวล่วยเขมรมีความต้องการความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชนด้วยความสงบสุข โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=2.64$) รองลงมาคือความต้องการความรู้ในเรื่องการรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายกันในกลุ่มของนักเรียนเอง ได้แก่ การทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน ($\bar{X}=2.56$) ส่วนความต้องการความรู้ในการเลือกตั้งหัวหน้าชั้นโดยนักเรียนมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=2.39$)

3.2.5 ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตาม

องค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรมได้แก่ ความต้องการความรู้ หรือคำแนะนำเกี่ยวกับผลเสียของการเล่นการพนัน และสิ่งเสพติด ความรู้ถึงประโยชน์ของความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียรความมีระเบียบวินัย ตลอดจนความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมที่เน้นคุณธรรม และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม ตามความคิดเห็นของนักเรียนชาวล่วยเขมรในบ้านแจ่งแมง และบ้านชำอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวนนักเรียน N=100		แปลความ
	X	S.D	
1. ความรู้ถึงผลเสียของการเล่นการพนัน และสิ่งเสพติด	2.03	0.88	ปานกลาง
2. ความรู้เกี่ยวกับการรู้จักคัดเลือกรูปแบบสิ่งที่ดีงามและถูกต้องมาเป็นแนวทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม	2.47	0.57	ปานกลาง
3. ความรู้เกี่ยวกับข้อดีและประโยชน์ของความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ การไม่พูดปด และความมีระเบียบวินัย	2.57	0.57	มาก
4. ความต้องการให้โรงเรียนหรือวัดได้จัดกิจกรรมหรือนิทรรศการที่เกี่ยวกับประเพณีในท้องถิ่น เช่น แม่เทียนเข้าพรรษาหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา	2.47	0.57	ปานกลาง
รวม	2.39	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชาวล่วยเขมร ถึงความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม พบว่า นักเรียนชาวล่วยเขมรมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า นักเรียนชาวล่วย เขมรมีความต้องการความรู้หรือได้รับการอบรมให้เห็นถึงประโยชน์ของความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ การไม่พูดปด และความมีระเบียบวินัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.57$) รองลงมาคือความต้องการความรู้เกี่ยวกับการรู้จักคัดลใจเลือกสิ่งที่ดีงาม และถูกต้องมาเป็นแนวปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และความต้องการให้โรงเรียนหรือวัดได้จัดกิจกรรมหรือนิทรรศการที่เกี่ยวกับประเพณีในท้องถิ่น เช่นแห่เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ($\bar{X} = 2.47$) ส่วนความต้องการความรู้ หรือคำแนะนำถึงผลเสียของการเล่นพนัน และอันตรายของการดื่มสุรา สูบบุหรี่ หรือสิ่งเสพติดอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.03$)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านของความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน ของผู้ปกครองและนักเรียนชาวล่วย เขมร หมู่บ้านแจ่มแจ่ม และบ้านชำดงกล่าว พบว่าผู้ปกครองและนักเรียนชาวล่วย เขมรมีความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นรายด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและนักเรียนชาวล่วย เขมรในบ้านแจ่มแจ่ม และบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	ผู้ปกครอง N = 92		แปลความ	นักเรียน N = 100		แปลความ
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
1. ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านร่างกาย	2.30	0.69	ปานกลาง	2.38	0.67	ปานกลาง
2. ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญา	2.32	0.73	ปานกลาง	2.37	0.69	ปานกลาง

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและนักเรียนชาวส่วยเขมร ในบ้านแจ่งแมง และบ้านซำอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ข้อความ	ผู้ปกครอง		แปลความ	นักเรียน		แปลความ
	N = 92	แปลความ		N = 100	แปลความ	
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	
3. ความต้องการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ	2.38	0.70	ปานกลาง	2.33	0.64	ปานกลาง
4. ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคม	2.36	0.67	ปานกลาง	2.53	0.61	มาก
5. ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม	2.52	0.66	มาก	2.39	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองและนักเรียนชาวส่วยเขมร ถึงความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน พบว่า ผู้ปกครองชาวส่วยเขมร มีความต้องการทางการศึกษา ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.52$) อันดับรองลงมาคือ ความต้องการทางการศึกษา ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 2.38$) ความต้องการทางการศึกษา ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคม ($\bar{X} = 2.36$) ความต้องการทางการศึกษา ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญา ($\bar{X} = 2.32$) และความต้องการทางการศึกษา ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.30$) ส่วนความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของนักเรียน ชาวส่วยเขมรพบว่า นักเรียนชาวส่วยเขมรมีความต้องการทางการศึกษา ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.53$) รองลงมาคือ ความต้องการทางการศึกษา ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม ($\bar{X} = 2.39$) ความต้องการทางการศึกษาตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านร่างกาย ($\bar{X} = 2.38$) ความต้องการทางการศึกษา ตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.37$) และความต้องการทางการศึกษาตามองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.33$)

ตอนที่ 4 สภาพปัญหา และความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงาน

ของรัฐ

การสำรวจสภาพปัญหา และความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐในที่นี้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการชาวส่วยเขมร จำนวน 92 คน ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านแจงแมง และบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาสำคัญที่สุด ตามความคิดเห็นของชาวส่วยเขมร และเพื่อศึกษาถึงความต้องการความช่วยเหลือ จากหน่วยของทางราชการ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน จำนวน 4 คน ถึงปัญหาของหมู่บ้านที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและพัฒนาอย่างเร่งด่วน การสัมภาษณ์ครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์ แบบปลายเปิด (Open Ended) วิเคราะห์ผลโดยการหาคำร้อยละ ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อย่อย ดังนี้

- 4.1 สภาพปัญหาสำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของชาวส่วย เขมร
- 4.2 ความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานของทาง
- 4.3 ปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและพัฒนาอย่าง

ราชการ

เร่งด่วน

4.1 สภาพปัญหาที่สำคัญของชาวส่วยเขมร ได้แก่การสำรวจสภาพปัญหาที่สำคัญที่สุดเพียงหัวข้อเดียว ตามความคิดเห็นของชาวส่วยเขมรที่คิดว่ากำลังประสบอยู่ ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ จากผู้ปกครองชาวส่วยเขมร จำนวน 92 คน ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแจง และบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งนอกจากจำแนกปัญหาด้านสภาพแวดล้อมแล้ว ผู้วิจัยยังได้จำแนกปัญหาออกเป็นปัญหาทางด้านองค์ประกอบพื้นฐานด้านต่าง ๆ โดยยึดกรอบองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน ดังตารางที่ 26 ต่อไปนี้

ตารางที่ 26 ร้อยละแสดงสภาพปัญหาที่สำคัญที่สุดของผู้ปกครองชาวส่วยเขมรในหมู่บ้านแจงแมง และบ้านข่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
<u>ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม</u>		
1. ขาดแหล่งน้ำดื่ม	6	6.52
2. การเดินทางเข้า-ออกระหว่างหมู่บ้านกับอำเภอลำบากมาก	2	2.17
<u>ปัญหาด้านองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านร่างกาย</u>		
1. ไม่มีอาหารบริโภคอย่างพอเพียง	15	16.31
2. การรักษาพยาบาลไม่สะดวก	1	1.09

ตารางที่ 26 ร้อยละแสดงสภาพปัญหาที่สำคัญที่สุดของผู้ปกครองชาวส่วยเขมรในบ้านแจ่งแมง
และบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
<u>ปัญหาด้านองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสติปัญญา</u>		
1. ขาดความรู้สมัยใหม่ที่จะใช้ในด้านกาเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์	2	2.17
<u>ปัญหาด้านองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ</u>		
1. ขาดเงินไม่มีเงินพอที่จะใช้เลี้ยงดูครอบครัว	41	44.57
2. มีที่ดินทำกินน้อยเกินไป	18	19.57
3. ไม่มีเงินที่จะซื้อปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช	2	2.17
4. ผลผลิตที่ได้มีน้อยเกินไป	2	2.17
5. ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	2	2.17
<u>ปัญหาด้านองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม</u>		
1. คนในหมู่บ้านยังไม่ค่อยมีความสามัคคีกัน	1	1.09

ตารางที่ 26 พบว่าปัญหาที่ชาวส่วยเขมรคิดว่าสำคัญที่สุด คือ ปัญหาด้านองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ คือ เกิดจากความยากจนไม่มีเงินทองพอที่จะใช้เลี้ยงดูครอบครัวถึงร้อยละ 44.57 เกิดจากการมีที่ดินทำกินน้อยเกินไปคิดเป็นร้อยละ 19.57 ปัญหาอันดับต่อไปคือปัญหาด้านองค์ประกอบพื้นฐานร่างกาย คือเกิดจากการไม่มีอาหารบริโภคอย่างพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 16.31 ปัญหาต่อไปคือปัญหาจากสภาพแวดล้อม คือเกิดจากการขาดแหล่งน้ำดื่มคิดเป็นร้อยละ 6.52 ส่วนปัญหาที่ชาวส่วยเขมรประสบน้อยที่สุดคือปัญหาด้านองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านคุณธรรม เกิดจากการที่คนในหมู่บ้านไม่ค่อยมีความสามัคคีกันคิดเป็นร้อยละ 1.09 ส่วนปัญหาด้านองค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสังคมนั้นไม่ปรากฏพบ

4.2 ความต้องการของชาวส่วยเขมรที่ต้องการรับความช่วยเหลือ

ช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จากผู้ปกครองชาวส่วยเขมร จำนวน 92 คน ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแจ่มแจ่ม และบ้านชำ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาความต้องการที่สำคัญที่สุดที่ชาวส่วยเขมรต้องการให้หน่วยงานของรัฐช่วยเหลือ ซึ่งนอกจากความต้องการความช่วยเหลือทางด้านสภาพแวดล้อมแล้ว ผู้วิจัยได้จำแนกความต้องการออกเป็นด้านต่าง ๆ โดยยึดกรอบองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน ดังรายละเอียดในตารางที่ 27 ดังนี้

ตารางที่ 27 ร้อยละแสดงความต้องการของชาวส่วยเขมรที่ต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐมากที่สุด

ข้อความ	จำนวน/คน	ร้อยละ N=92
<u>ความต้องการความช่วยเหลือทางด้านสภาพแวดล้อม</u>		
1. จัดหาแหล่งน้ำดื่มน้ำใช้เพิ่มขึ้น	10	10.87
2. ปรับปรุงสภาพถนนในหมู่บ้านให้ดีขึ้น	1	1.09
<u>ความต้องการความช่วยเหลือทางด้านร่างกาย</u>		
1. ต้องการอาหารการกินที่ดีขึ้น	2	2.17
<u>ความต้องการความช่วยเหลือทางด้านสติปัญญา</u>		
1. ต้องการให้เจ้าหน้าที่ได้สอนวิชาชีพให้บุตรหลานเพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้	4	4.34
2. ต้องการให้มีการอบรมส่งเสริมความรู้ทางการเกษตรมากขึ้น	1	1.09
<u>ความต้องการความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ</u>		
1. ต้องการให้มีแหล่งเงินกู้มากขึ้น	31	33.70
2. ต้องการให้มีการประกันราคาสินค้า	20	21.74
3. ต้องการแหล่งที่ดินทำกินเพิ่มมากขึ้น	10	10.87
4. ต้องการให้ราคาปุ๋ยเคมี และยาปราบศัตรูพืชลดลง	8	8.70

ตารางที่ 27 ร้อยละแสดงความต้องการของชาวส่วยเขมรต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือ
จากหน่วยงานของรัฐมากที่สุด (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน/คน N=92	ร้อยละ
5. ต้องการให้มีการบริการให้ยืมอุปกรณ์เครื่องมือในการ เพาะปลูกให้มากขึ้น	3	3.26
6. ต้องการให้มีการสงเคราะห์ในการหางานให้บุตรหลาน	2	2.17

จากตารางที่ 27 พบว่า ชาวส่วยเขมรมีความต้องการความช่วยเหลือจาก
หน่วยงานของรัฐมากที่สุด ได้แก่ ความต้องการความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่
ต้องการ ให้มีแหล่งเงินทุนเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 33.70 ต้องการให้มีการประกันราคาสินค้า
ร้อยละ 21.74 ต้องการให้มีแหล่งที่ดินทำกินเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเท่ากับความต้องการความ
ช่วยเหลือทางด้านสภาพแวดล้อม คือการจัดหาแหล่งน้ำดื่มน้ำใช้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10.87
ส่วนความต้องการความช่วยเหลือทางด้านร่างกาย คือความต้องการอาหารการกินที่ดีขึ้น
เป็นความต้องการที่น้อยที่สุด คือร้อยละ 2.17

4.3 สภาพปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและพัฒนา

อย่างเร่งด่วน สำหรับสภาพปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนในที่นี้ผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์จากผู้นำหมู่บ้านจำนวน 4 คน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของหมู่บ้านแจงแมง และบ้านข่า ที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด วิเคราะห์โดย หาค่าร้อยละ ซึ่งผู้นำหมู่บ้านทั้ง 4 คน ได้แก่

1. นายนาค เนียมพันธ์ กำนันตำบลข่า อำเภอ กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. นายเทียม คำวงษ์ ผู้ใหญ่บ้านข่า ตำบลข่า อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. นายบุญคา แก้วงามสอง อาจารย์ใหญ่โรงเรียน บ้านข่า กรรมการบริหารหมู่บ้าน ตำบลข่า อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ
4. นายทวิศักดิ์ คุณสม ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียน บ้านข่า กรรมการบริหารหมู่บ้านตำบลข่า อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 28 ร้อยละแสดงสภาพปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ และพัฒนาอย่าง เร่งด่วน ตามความคิดเห็นของผู้นำในบ้านแจงแมง และบ้านข่า อำเภอ กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อความ	จำนวน/คน	ร้อยละ
	N=4	
1. ควรพัฒนาในเรื่องแหล่งน้ำให้มีบริการภายในหมู่บ้าน อย่างเพียงพอ	4	100.00
2. ควรให้มีบริการอบรมแนะนำความรู้ในด้านอาชีพให้มากขึ้น	3	75.00
3. ควรขยายบริการไฟฟ้าให้ครบทุกครัวเรือน	3	75.00
4. ควรให้บริการผ่อนชำระการซื้อหัวส้วมทุกครัวเรือน	3	75.00
5. ควรให้มีบริการแหล่งเงินกู้ที่ปลอดดอกเบี้ยในระยะหนึ่งในหมู่บ้าน	2	50.00

จากตารางที่ 28 พบว่า ผู้นำหมู่บ้านได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ และพัฒนาอย่างเร่งด่วนในหมู่บ้านก็คือ ควรพัฒนาในเรื่องแหล่งน้ำมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 100.00 อันดับต่อไปคือ ควรมีการบริการอบรมแนะนำความรู้ด้านอาชีพ การขยายบริการไฟฟ้าให้ครบทุกครัวเรือน และการให้บริการผ่อนชำระการซื้อหัวส้อมทุกครัวเรือน โดยคิดเป็นจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 75.00 ส่วนการให้บริการแหล่งเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยในระยะหนึ่งในหมู่บ้านเป็นปัญหาที่ต่ำคือร้อยละ 50.00